

Vi tror på Norge

Førsteutkast til Høyres
stortingsvalgprogram 2021–2025

Vi tror på Norge

Verden og Norge er i endring. Vi går inn i tid der vi kommer til å jobbe annerledes, bo annerledes og leve livene våre på nye måter. Globaliseringen tar nye former, og digitaliseringen skaper nye muligheter. Om ti år vil det være flere eldre enn barn i Norge. Klimaendringene tvinger frem nye tankesett og nye ideer. Vi går inn i en grønn fremtid der verdiskapingen må opp og utslippene ned. I denne fremtiden trengs Høyres politikk og løsninger.

Høyre vil ha et Norge som oppmuntrer til å være kreativ, utvikle, drømme, skape og inkludere. Vi vil ha et Norge som heier på deg som vil gjøre en forskjell, også om du har tråkket feil tidligere. Vi vil ha et Norge hvor folk bryr seg om hverandre, har tillit til hverandre og viser respekt for hverandre. Du skal oppleve mening og verdighet i alle livets faser.

Jobber er avgjørende for et godt samfunn. Arbeid skaper utvikling i bygd og by. En interessant jobb gjør oss selvstendige, gir oss mulighet til personlig utvikling og tilgang til små og store fellesskap. Vi vil legge til rette for trygghet og forutsigbarhet for næringslivet. Vi sier ja til skattelette fordi vi vil skape flere jobber, ja til forenkling og kutt i byråkrati og ja til å knytte arbeidsregioner sammen gjennom digitalisering og bedre samferdsel. Vårt mål er klart: vi skal skape mer, og inkludere flere.

Norge trenger flere ben å stå på. Skal vi bygge fremtidens Norge, trenger vi kunnskap. Høyre vil satse på kompetanseheving for elever, studenter og folk i jobb. Med Høyre skal du kunne lære hele livet. Ingen skal gå ut på dato i Norge på grunn av manglende kompetanse, og færre skal falle fra i skolen.

Høyre vil være garantisten for trygge liv, trygge lokalsamfunn og et trygt Norge. Vi vil ha et velferdssamfunn som ser deg, lytter til deg og forstår dine behov. Vi tror på mangfold, og at Norge lykkes best når vi samarbeider tett med andre.

Høyre har styrt Norge trygt i flere år med Erna Solberg som statsminister. Vi bygger landet stein på stein, og vi tror at den beste tiden ligger foran oss. Vi har fått til mye, og skal få til mye mer. Til beste for deg og Norge.

Innholdsfortegnelse

Skape mer, inkludere flere	5
Skape flere jobber og større verdier	5
Levende bygder og byer - næringsutvikling i hele Norge	6
Et grønt næringsliv	7
Det smarte næringslivet	7
Havnasjonen Norge	9
Fiskeri og havbruk	9
Næring i fjellet – industri, mineraler og bergverk.....	10
En bærekraftig olje- og gassnæring.....	11
Reiseliv og handel	11
Landbruk	12
Skogbruk	13
Økonomi.....	15
Trygg økonomisk styring.....	15
Skatt og avgift	15
Eierskap	16
Arbeid og inkludering	17
Et fleksibelt og trygt arbeidsliv	17
Det skal lønne seg å jobbe	18
Flere inn i jobb – et inkluderende arbeidsliv	18
Arbeidskriminalitet	19
Økt kompetanse – ingen skal gå ut på dato	20
Leve lenger – jobbe lenger i et aldersvennlig samfunn.....	21
Skole og utdanning	23
Barnehage - barnas første år	23
En kunnskapsskole som gir muligheter til alle.....	23
Ungdomsskolen.....	24
Videregående skole	25
Fag- og yrkesopplæring	26
Digitalisering i skolen	27
Dyktige lærere og skoleledere	28
Gode skoleeiere	29
Høyere yrkesfaglig utdanning - fagskoler	29
Høyere utdanning og forskning	30

Studentvelferd	30
Helse.....	32
Sykehus og spesialisthelsetjenesten – pasientenes helsevesen.....	32
Folkehelse	33
Kommunale helsetjenester.....	33
Leve hele livet – livsglede for eldre.....	34
Pårørende	35
Legemidler	35
Psykisk helse:	36
En rusomsorg med kvalitet og verdighet.....	36
Bioteknologi.....	37
Helseberedskap og smittevern	37
Tannhelse.....	38
Verdiskapingen skal opp, utslippene skal ned	39
Innledning.....	39
Klimavennlig næringsliv og industri	39
Energi.....	40
Grønn transport	40
Sirkulær økonomi.....	41
Lokale utslippskutt	42
Naturmangfold.....	42
Samferdsel.....	44
Innledning.....	44
Mer, bedre og tryggere vei	44
Jernbane	45
En utslippsfri transportsektor	46
God ressursbruk – mer transport.....	46
Kollektivtransport og god fremkommelighet i storbyområdene.....	47
Flytilbudet er distriktenes kollektivtransport.....	48
Oppgradering av norske havner	48
Justis, sikkerhet og beredskap.....	49
Politi og påtale	49
Domstoler	50
Lover, regler og straff	50
Ungdoms- og gjengkriminalitet	51
Kriminalomsorg.....	52

Hatkriminalitet og ekstremisme	52
Vold i nære relasjoner	53
Samfunnssikkerhet og beredskap	53
<i>En god offentlig sektor</i>	<i>55</i>
Offentlige tjenester – innbyggerne i sentrum	55
Offentlig ansatte	55
En digital og effektiv offentlig sektor	56
Mer lokalt selvstyre, mer lokaldemokrati	57
Bolig som et hjem.....	58
Valg og demokrati	58
<i>Innvandring og integrering</i>	<i>60</i>
Streng, forutsigbar og bærekraftig.....	60
Oppholdstillatelse og statsborgerskap.....	60
God integrering	61
<i>Familie, mangfold og likestilling</i>	<i>63</i>
Familie	63
Barnevern	63
Mangfold og likestilling	64
Urfolk og nasjonale minoriteter.....	64
<i>Kultur, idrett og frivillighet</i>	<i>65</i>
Kultur	65
Tro og livssyn	66
Medier	66
Idrett, frivillighet og friluftsliv.....	66
Norsk kulturarv og språk	67
<i>Utenriks og forsvar</i>	<i>69</i>
Norge i verden	69
Europapolitikk og EU	69
Utvikling og menneskerettigheter	70
Nordområdepolitikk.....	71
Et sterkt forsvar.....	71

4 Skape mer, inkludere flere

5

6 Skape flere jobber og større verdier

7 Høyre vil prioritere jobber først. Det er folk i jobb som skaper verdiene vi alle nyter godt av.
8 Velferdssamfunnet bygges på skuldrene til norske arbeidstakere og bedrifter. Vår politikk skal
9 bidra til å skape innovasjon, kunnskap, kompetanse og høyere produktivitet. Den skal gjøre
10 Norge bedre rustet for å møte den globale og digitale konkurransen i fremtiden, og gi rom for
11 flere folk i arbeid. Vi skal skape mer og inkludere flere.

12

13 Mer enn en million arbeidstagere jobber i små og mellomstore bedrifter. De er helt sentrale for
14 verdiskaping og velferd. Høyre vil føre en politikk som kan skape bærekraftig vekst og jobber
15 i det som er norsk næringslivs rygggrad. Høyre vil føre en konsekvent og forutsigbar politikk
16 som sikrer bedriftene en enklere hverdag og god tilgang til kapital og kompetanse. Staten må
17 sikre gode rammebetingelser, og samtidig bidra til utviklingen på områder hvor Norge har
18 spesielle fortrinn.

19

20 For at velferdssamfunnet skal bevares også i fremtiden, må vi skape nye lønnsomme jobber,
21 samtidig som vi tar hensyn til klimautfordringer og miljø. Det krever nytenkning, utvikling og
22 omstilling. Norsk arbeidsliv trenger Høyre-politikk mer enn noen gang.

23

24 **Høyre vil:**

25

- 26 • Fjerne formuesskatten på arbeidende kapital, og på sikt fjerne hele formuesskatten.
- 27 • At beskatningen av bedrifter og eierskap i Norge skal være konkurransedyktig med
28 sammenlignbare land, for å trygge jobbene og stimulere til at det skapes nye.
- 29 • Etablere et eget forenklingspanel satt sammen av partene i arbeidslivet, etter dansk
30 modell, med omvendt bevisbyrde.
- 31 • Legge til rette for at flere starter egen bedrift, blant annet gjennom
32 entreprenørskapsprogrammer.
- 33 • Bedre reglene for opsjonsbeskatning og styrke ordningen med gunstig skattemessig
34 behandling av kjøp av aksjer i ens egen bedrift.
- 35 • Legge til rette for private initiativ for etablering og skalering av norske bedrifter, som
36 Start-up-laber, regulatoriske sandkasser eller testsentre.
- 37 • Føre en konkurranse- og skattepolitikk som styrker norske bedrifters konkurranseevne
38 i møte med internasjonale plattformbedrifter.
- 39 • Videreføre SkatteFUNN og styrke den offentlige, næringsrettede forskningsinnsatsen.
- 40 • Legge til rette for sterkere næringsklynger og utvikle en nasjonal strategi for å tiltrekke
41 internasjonale selskapers forsknings-, utviklings- og hovedkontorfunksjoner.
- 42 • Stimulere til at flere selvstendig næringsdrivende og frilansere organiserer sin
43 næringsvirksomhet gjennom aksjeselskap.
- 44 • Styrke ordninger som Forny, Såkorn og Pre-såkornfond.
- 45 • Endre lovverket slik at finansieringskilder som folkefinansiering blir enklere og sikrere
46 for folk og bedrifter.
- 47 • Fortsette å redusere næringslivets samlede kostnader ved forenkling av regelverk og
48 rapporteringskrav, blant annet gjennom automatisering og kunstig intelligens.

- 49 • Videreføre den sterke satsingen på næringsrettet forskning og innovasjon hvor
50 hoveddelen av virkemidlene retter seg mot små og mellomstore bedrifter.
51 • I større grad utforme offentlige anbudskonkurranser slik at små og mellomstore
52 bedrifter får muligheter til å delta.
53 • Etablere en ny offensiv eksportstrategi i samarbeid med bedriftene.
54

55 Levende bygder og byer - næringsutvikling i hele Norge

56 Norge er et allsidig land med forskjellige utfordringer og muligheter, enten du bor i en
57 kystkommune, en innlandskommune, om du bor i en by eller i et lite bygdesamfunn. Høyre er
58 opptatt av å føre en politikk som når innbyggere og næringsliv i hele landet, og dette oppnår vi
59 best ved å legge til rette for å styrke de fortrinn som ulike deler av landet har.
60

61 Høyre ønsker en politikk hvor vi utvikler muligheter, ressurser og jobber i hele Norge. Vi vil
62 føre en politikk for balansert utvikling mellom de store byregionene og resten av landet. En
63 sterk hovedstad, sterke regionbyer og levende distrikter må gå hånd i hånd for å gjøre Norge
64 sterkere i møtet med fremtidens utfordringer.
65

66 Levende distrikter er avhengig av en god infrastruktur. Digitaliseringen av Norge bidrar til å
67 fjerne avstander, og gir innbyggere og bedrifter i hele landet en unik mulighet. Folk kan bo og
68 skape jobber i hele landet, samtidig som at det bidrar til å ta Norge inn i en ny tidsalder.
69

70 Høyre vil:

- 71
- 72 • Bygge ut digital infrastruktur i hele landet, gjennom å legge til rette for en rask og
73 bred utbygging av 5G-nettet, samt en offensiv politikk for videre utbygging av
74 bredbånd i hele landet.
 - 75 • Videreføre den historiske satsingen på samferdsel.
 - 76 • Sørge for størst mulig lokal ringvirkning av verdiskapingen som gjøres basert på bruk
77 av lokale naturressurser.
 - 78 • Intensivere arbeidet med forenkling av utmarksforvaltningen med samordning og
79 reduksjon i antall forvaltningsorganer.
 - 80 • Styrke lokalt selvstyre ved å redusere statlige myndigheters mulighet, herunder
81 fylkesmannen, til innsigelser i viktige saker for lokalsamfunnene. Innsigelsesinstituttet
82 skal fortrinnsvis ha en kontrollfunksjon.
 - 83 • Føre en rovviltpolitikk som ivaretar tryggheten til enkeltmennesker og lokalsamfunn,
84 og bidrar til at bærekraftige rovviltbestander ivaretas.
 - 85 • Styrke eiendomsretten og gi grunneierne økt innflytelse på forvaltning, regulering og
86 bruk av arealer, også i verneområder.
 - 87 • Bidra til god stedsutviklingspolitikk med fokus på jobbskaping for at flere skal ønske å
88 bo i distriktene.
 - 89 • Opprettholde en differensiert arbeidsgiveravgift.
 - 90 • Tillate skånsom kraftutbygging i vernede vassdrag hvis det ikke forringer
91 verneverdiene.
 - 92 • Flytte flere statlige kompetansearbeidsplasser ut i hele landet.
 - 93 • Oppgradere kortbanenettet for fly.
 - 94 • Styrke innovasjonsarbeidet med utslippsfrie og selvgående båter og legge til rette for
95 ny infrastruktur til sjøs.
 - 96 • Øke kommunenes selvstyre, blant annet i spørsmål om aktivitet i strandsonen og
97 motorferdsel i utmark.

- 98 • Bidra til å videreutvikle byregionene som kraftsentra for mangfoldig næringsutvikling
99 og aktiv kapitalforvaltning.
100 • Gjennomføre et kompetanseløft for kommunal plan- og byggesaksbehandling.
101 • Være en pådriver for bærekraftig fritidsbebyggelse der hytter kan bygges klima- og
102 miljøvennlig.
103 • Vurdere å bygge opp sterkere, desentraliserte, regionale kompetansemiljøer på sentrale
104 næringsområder som en del av virkemiddelapparatet.
105

106 Et grønt næringsliv

107 Det grønne skiftet avhenger av en vellykket omstilling av norsk næringsliv. Grønn vekst
108 handler om å gjøre det mer lønnsomt å skape verdier på en miljøvennlig måte. Det er derfor
109 viktig at vi kombinerer bærekraft i forbruk og produksjon. Strenge klima- og miljøkrav er
110 nødvendig, men det er enda viktigere at det lønner seg å omstille bedrifter og forbruk til en mer
111 miljøvennlig måte. Høyre mener at vi må vri skattesystemet, slik at det lønner seg for bedriftene
112 å kutte utslipp.

113

114 Høyre vil:

115

- 116 • Legge til rette for utvikling av nye produkter, prosesser og teknologier for produksjon
117 av biobaserte produkter.
- 118 • Sikre bedre ressursutnyttelse, god samfunnsnytte og høyere verdiskaping i
119 avfallsbransjen.
- 120 • Ha et livssyklusperspektiv på produksjon, bruk og utfasing av produkter.
- 121 • Sørge for forutsigbare og stabile rammebetingelser for fornybart drivstoff og
122 energibærere.
- 123 • Utvikle et sterkt hjemmemarked for fornybare og biobaserte produkter.
- 124 • Bidra til risikoavlastning i oppstarts-, pilot- og demoanlegg.
- 125 • Utrede en CO2-merkeordning på alle varer, slik at forbrukere kan ta mer informerte
126 valg.
- 127 • Styrke Norges grønne konkurransekraft ved å legge til rette for industriklynger som
128 bidrar til å utvikle ny klimateknologi og skape nye lønnsomme jobber som bidrar til
129 reduserte klimagassutslipp.
- 130 • Styrke virkemiddelapparatets miljøteknologiordning som bidrar til risikoavlastning.
- 131 • Stille miljøkrav som fremmer innovasjon, og se på ulike modeller for å bidra til å gjøre
132 resirkulering, energigjenvinning og gjenbruk mer attraktivt for privatpersoner og
133 bedrifter.

134

135 Det smarte næringslivet

136 Digitalisering og teknologisk utvikling skaper store muligheter for bedriftene. Norge
137 digitaliseres i høyt tempo. Forutsigbarhet og tilrettelegging er viktig for at næringslivet kan ta
138 ny teknologi i bruk. Norge skal være et attraktivt land å etablere nye teknologibedrifter i.
139 Samtidig skal vi legge til rette for at eksisterende næringsliv skal digitaliseres mer. Våre
140 ressursbaserte næringer som energibransjen, havbruket og landbruket har kommet lang, men
141 også industrien, byggenæringen, transport og varehandel ønsker å ta i bruk de enorme
142 mulighetene den datadrevne økonomien gir for å skape nye arbeidsplasser. Norge skal være
143 verdensledende i å benytte verdien av data. Dette skal komme befolkningen, offentlig sektor og
144 næringslivet til gode. Bruk av data vil bidra til utvikling av et nytt næringsliv og nye jobber.

145

146 Norsk næringsliv utfordres av internasjonale teknologiselskaper. Derfor er et nært europeisk
147 digitalt samarbeid avgjørende for å sikre bedriftenes konkurransekraft. En førsteklasses digital
148 infrastruktur legger til rette for at Norge skal være en av de ledende aktørene innenfor den
149 datadrevne økonomien. Det nye og strenge europeiske personvernregelverket øker tilliten til
150 digitale tjenester og gir oss et konkurransefortrinn sammenlignet med land som er mindre
151 opptatt av å verne om privatlivets fred. Det er viktig å bygge kultur og kompetanse både i
152 virksomheter og hos forbrukere på hva som er et godt personvern, og straffe de som bryter
153 regelverket.

154

155 **Høyre vil:**

156

- 157 • Styrke mulighetene den datadrevne økonomien gir for nytt næringsliv og nye jobber.
- 158 • Legge til rette for at Norge er ledende innen datadrevet økonomi der det utvikles nye
159 tjenester og skapes verdier ut av offentlige data og data som deles mellom virksomheter.
- 160 • Gjøre Norge til et av verdens mest attraktive land å etablere datasenter i, med ren kraft,
161 god infrastruktur, høy digital kompetanse og et næringsliv som står i spissen i
162 omstillingen til digitale driftsmodeller som utnytter sensorteknologi, kunstig intelligens
163 og stordata.
- 164 • Utnytte mulighetene kunstig intelligens og maskinlæring gir for å skape mer presise og
165 personlig tilpassede tjenester, blant annet i pasientbehandling i helsesektoren.
- 166 • Lette til rette for "tingenes internett", med bruk av sensorer og stordata, for å fornye og
167 effektivere transport, energibruk og samhandling på tvers av sektorer, innenfor rammen
168 av streng sikkerhet og personvern.
- 169 • Peke ut en testkommune som får være en regulatorisk sandkasse som tester ut ulike nye
170 transportteknologier, velferdsteknologi og andre løsninger som gir bedre informasjon
171 og bedre tjenester til innbyggerne.
- 172 • Fortsatt delta aktivt i det europeiske samarbeidet om "tungregning" som har til formål å
173 være ledende i verden når det gjelder å tilby tilstrekkelig datakraft til de mest krevende
174 forskningsområdene.
- 175 • Være verdensledende i å bygge ut 5G-nettet og utnytte muligheten det gir for jobber
176 over hele landet.
- 177 • Fortsette å føre en markedsbasert og teknologinøytral politikk for utbygging av
178 bredbånd.
- 179 • Sikre god konkurranse mellom mobilselskapene for å sikre innovasjon og bedre og
180 billigere tjenester til forbrukerne.
- 181 • Utvikle et fremtidsrettet regelverk som muliggjør at nye digitale plattformer innen
182 delingsøkonomi kan tas i bruk.
- 183 • Arbeide aktivt for like konkurransevilkår på tvers av landegrensene i den digitale
184 økonomien, blant annet ved å være en pådriver for EUs digitale indre marked.
- 185 • At bedrifter og arbeidstagere skal kunne forholde seg til færre tilsyn og
186 rapporteringspunkter, og at tilsyn og rapporteringer skal skje digitalt.
- 187 • Legge til rette for bruk av industriell bioteknologi innenfor et etisk rammeverk, og være
188 en pådriver for oppdatert og moderne GMO-regelverk i EU.
- 189 • Oppheve kravet for private bedrifter til å ta imot kontanter.
- 190 • Benytte regulatoriske sandkasser for personvern og sikkerhet til å sørge for at digital
191 innovasjon og nye tjenester ikke hindres, men utvikles slik at de bidrar til et styrket
192 personvern.

- 193 • At Norge skal ligge i forkant når det gjelder å sørge for at nye digitale tjenester ikke
194 stanses av regelverk, men at regelverket utvikles slik at det støtter opp under innovasjon
195 og teknologiutvikling som gir bedre personvern og sikkerhet.
196

197 Havnasjonen Norge

198 Norge er og skal være en maritim stormakt. Havet har alltid vært grunnlaget for hoveddelen av
199 verdiskapingen i landet vårt. Norsk skipsfart er verdensledende og fornyer seg i en grønnere
200 retning. Norge har et stort potensial innenfor grønn skipsfart, og Høyre vil at Norges rolle som
201 en global skipsfarts- og offshore-nasjon må ivaretas og videreutvikles.
202

203 Høyre vil:

- 204
- 205 • At Norge skal fortsette å ta en lederrolle internasjonalt i arbeidet med å sikre en
206 bærekraftig havøkonomi.
 - 207 • Utvikle en sterk norsk havklynge gjennom å stimulere til økt digitalisering og
208 teknologioverføring mellom de havbaserte næringene.
 - 209 • Ha en ambisjon om å halvere klimagassutslippene fra innenriks sjøfart og fiske innen
210 2030.
 - 211 • Styrke forskningen på mineralutvinning på havbunnen.
 - 212 • Videreføre vilkårene for norsk havbunmineralnæring.
 - 213 • Stimulere til null- og lavutslippsløsninger i alle fartøyskategorier.
 - 214 • Stimulere til ytterligere grønn vekst og konkurransekraft i norsk maritim næring, og
215 legge til rette for økt eksport av lav- og nullutslippsteknologi i maritim sektor.
 - 216 • Være en pådriver i det internasjonale arbeidet med reduksjon av klimagassutslipp.
 - 217 • Legge til rette for økt forskning på flytende hydrogen og ammoniakk som brensel i
218 skipsfarten.
 - 219 • Bidra til at flere norskeide skip seiler under norsk flagg, gjennom å opprettholde dagens
220 rederibeskatning, lovfestet konkurransedyktig nettolønnsordning, et kundeorientert
221 Sjøfartsdirektorat og konkurransedyktige skipsregistre.
222

223 Fiskeri og havbruk

224 Havbruksnæringen er landets nest største eksportnæring. Sammen med fiskeriene bidrar
225 næringen til at Norge er selvforsynt med sjømat, samtidig som vi forsyner store deler av verden.
226 Nesten alle oppdrettsselskapene er norskeide, med hovedkontor og eierskap i distriktene langs
227 norskekysten. Næringen bidrar sterkt til eksportrettet sysselsetting langs kysten, og har et svært
228 stort vekstpotensial fremover. Høyre vil at havbruksnæringen skal ha gode, stabile og
229 forutsigbare rammebetingelser
230

231 Høyre mener at fiskerinæringen må sikres oppdaterte og moderne regler og reguleringer, samt
232 god markedsadgang, slik at næringen kan vokse. Høyre ønsker at mer av fisken vår bearbeides
233 i Norge. Med nye teknologiske løsninger er dette mulig.
234

235 Høyre vil:

- 236
- 237 • Sikre stabile og forutsigbare rammebetingelser for havbruksnæringen.
 - 238 • Forenkle, effektivisere og modernisere byråkrati og regelverk i havbrukssektoren.
 - 239 • Sikre en bærekraftig vekst innen fiskeri- og sjømatnæringen.
 - 240 • Styrke forskning på nye marine arter og havbruk.

- 241 • Realisere oppdrett på nye arter.
- 242 • Vurdere en egen konsesjonsordning for lukkede sjøbaserte anlegg.
- 243 • Etablere en egen konsesjonsordning for havbasert oppdrett, og utvikle regelverk for
- 244 oppdrett i åpent hav som ikke påvirkes av det kystnære havbruket.
- 245 • Avsette arealer for havbruk utenfor dagens produksjonsområder.
- 246 • Videreføre en bærekraftig utvikling av havbruksnæringen, blant annet gjennom
- 247 trafikklyssystemet, og være åpen for endringer og tilpassinger i takt med erfaringene.
- 248 • Legge til rette for at oppdrettere bruker nye teknologiske løsninger, blant annet for å
- 249 forhindre lus og rømming fra oppdrettsanlegg.
- 250 • At deltakerloven og havressursloven skal være førende for norsk fiskeripolitikk.
- 251 • Stimulere til bruk av nye teknologi for å sørge for at mer fisk blir bearbeidet i Norge.
- 252 • Modernisere fiskerinæringens handelspolitiske og industrielle rammevilkår med et
- 253 tydelig verdikjedeperspektiv som sikrer lønnsomhet, økt produktutvikling og
- 254 videreføring.
- 255 • Videreføre bærekraftig forvaltning av fiskebestander basert på faglig råd og forskning.
- 256 • Legge til rette for at privat sektor kan skape nye jobber i biomarin verdikjede.
- 257 • Legge til rette for at nye aktører kan etablere seg i havbruksnæringen.
- 258 • Gjennomføre en prøveordning med utleie av konsesjoner til bearbeidingsbedrifter.
- 259

260 Næring i fjellet – industri, mineraler og bergverk

261 Norge er et land med store naturressurser. Høyre mener at disse ressursene må utnyttes for å
 262 skape jobber, sikre økonomisk vekst, samt bidra til å produsere de materialer som er nødvendige
 263 for å gjennomføre det grønne skiftet. I det grønne skiftet hvor vi skal elektrifisere mer, vil
 264 mineralnæringen i Norge bli enda viktigere.

265 Høyre vil:

- 266 • Sikre konkurransekraften til norsk industri gjennom stabile rammevilkår, tilgang til
- 267 eksportmarkeder og forutsigbar tilgang på kraft til konkurransedyktige priser.
- 268 • Gjennomføre en kartlegging av mineralressursene i landet og på sokkelen, og legge til
- 269 rette for økt utvinning gjennom innovasjon og enkle reguleringer og planprosesser.
- 270 • Støtte etablering av testsentre som norske bedrifter kan benytte seg av gjennom å styrke
- 271 infrastruktur og utstyr til forskningen.
- 272 • Støtte etablering av et toppindustrisenter som skal bidra til at metoder, kompetanse og
- 273 kunnskap kan utveksles bedre mellom små og store bedrifter, slik at Norge fortsetter å
- 274 levere industriprestasjoner i verdensklasse.
- 275 • Øke kravene til miljø sikkerhet og bærekraft. Målet er størst mulig verdiskaping innen
- 276 bærekraftige rammer.
- 277 • Øke kommunenes selvstyre i utnyttelse av naturressurser, herunder vind- og
- 278 vannkraftanlegg, mineralnæring og havbruk.
- 279 • Bidra til at bedrifter utvikler og tar i bruk miljø- og klimavennlig teknologi gjennom å
- 280 støtte flere storskala pilot-/demoanlegg.
- 281 • Bidra til økt samhandling mellom kunnskapsmiljøer som kan sikre bærekraftige
- 282 løsninger for avgangsmasser fra mineralindustri på land og sjø.
- 283 • Tillate sjødeponi med strenge krav til en sikker miljøovervåking.
- 284 • Forkorte saksbehandlingstiden for mineralprosjekter i Norge, men innenfor gjeldende
- 285 krav til kvalitet og forsvarlig saksbehandling.
- 286 • Sammen med næringen utvikle norsk mineralnæring til å bli verdens grønneste.
- 287
- 288

289

290 En bærekraftig olje- og gassnæring

291 Petroleumsnæringen er Norges største og viktigste næring. Høyre mener oljenæringen må
292 fortsette å ha gode og forutsigbare rammevilkår som bidrar til investeringer og vekst på
293 sokkelen. Samtidig må klimagassutslippene fra norsk sokkel reduseres for at vi skal nå
294 klimamålene. Høyre vil samarbeide med næringen om elektrifisering av sokkelen, og
295 ambisjonen om å kutte utslippene fra sokkelen med 50 prosent innen 2030.

296

297 Høyre mener at vi ikke skal sette noen sluttdato på norsk petroleumsnæring, men heller støtte
298 næringen i det videre arbeidet med leting etter nye ressurser og omstillingen til det grønne
299 skiftet.

300

301 Høyre vil:

302

303 • Sikre petroleumsnæringen stabile og forutsigbare rammevilkår som gir aktivitet i hele
304 landet.

305 • At i områdene i Barentshavet der det drives petroleumsvirksomhet skal dette skje med
306 strenge krav til miljø, sikkerhet og beredskap og til sameksistens med fiskeri og andre
307 næringer.

308 • Redusere utslippene på norsk sokkel med ambisjon om 50 prosent utslippskutt innen
309 2030.

310 • Være en pådriver for elektrifiseringen av norsk sokkel.

311 • Vurdere skattemessige tiltak og andre ordninger som kan bidra til å øke konkurransen
312 og dermed gi en høyere utnyttelsesgrad av alle lønnsomme ressurser på felt i drift og på
313 nærliggende marginale felt på norsk sokkel.

314 • Øke utvinningsgraden på norsk sokkel ved å stille krav om en plan for økt utvinning
315 ved fornyelse av konsesjonene.

316 • I samarbeid med oljenæringen vurdere endringer for å sikre økt lønnsomhet og
317 effektivitet på norsk sokkel.

318 • Sørge for at norsk petroleumsindustri fortsatt skal være verdensledende på helse, miljø
319 og sikkerhet.

320 • Sikre en god oljevernberedskap, i samarbeid med private aktører.

321 • Konsekvensutrede olje- og gassvirksomhet i Lofoten, Vesterålen og Senja.

322

323 Reiseliv og handel

324 Norge har en vakker natur, et variert kulturliv, en rik landbruks- og matkultur og mangfold av
325 kulturminner og unike verdensarvområder. Reiselivsnæringen er en viktig arbeidsgiver, særlig
326 i distriktene, med mange små og mellomstore bedrifter. Høyre mener at Norge har et stort
327 potensial for å skape arbeidsplasser gjennom helårsturisme og økt verdiskaping ved å legge til
328 rette for kvalitetsturisme.

329

330 Detaljhandelen er en av våre største sysselsettere. Den står overfor store omstillinger.

331

332 Høyre vil:

333

334 • Opprettholde et høyt nivå på investeringer i infrastruktur for å styrke norsk
335 reiselivsnæring.

- 336 • Legge til rette for at attraksjoner og aktiviteter er tilgjengelige hele året, når det er mulig,
337 og bidra til å utvikle helårsturisme.
- 338 • Styrke samarbeidet mellom friluftsliv og reiseliv, slik at viktige naturattraksjoner blir
339 godt tilrettelagt og fremstår som attraktive for brukerne, og uten unødig slitasje og
340 forsøpling.
- 341 • Legge til rette for en mer helhetlig struktur mellom reisemålsselskapene.
- 342 • Gi kommuner som legger til rette for cruiseturisme muligheten til å innføre en form av
343 lokal cruiseavgift til lokal infrastruktur, og gi destinasjoner rett til å begrense antall
344 cruiseanløp.
- 345 • Ikke innføre en generell lokal eller nasjonal turistskatt.
- 346 • Definere jakt, fiske og utmarksopplevelser som næring.
- 347 • Legge til rette for å fremme norsk mat som kulturbærer og skaper av lokal identitet, og
348 at norsk matkultur skal bidra til å fremme næringsutvikling, og Norge som destinasjon
349 for kulturturisme.
- 350 • Redusere særavgifter på enkelte grensehandelutsatte varer.
- 351 • Utvide muligheten lokale produsenter av alkoholholdige drikkevarer har til å selge
352 varene sine til besøkende.
- 353 • Tillate salg av alkohol opp til åtte prosent i dagligvarebutikker.
- 354 **Dissens: Stryk punktet**
- 355 • Tillate alkoholsalg i butikk frem til klokken 23 på hverdager og lørdager.
- 356 • Bevare et offentlig vinmonopol, men tillate Vinmonopolet å holde åpent til klokken 20
357 på hverdager og lørdager.
- 358 • Avvikle fylkesmannens godkjenningsordning for turistkommuner, og overlate til
359 kommunen selv å bestemme hvorvidt det skal være tillatt med søndagsåpne butikker i
360 hele eller deler av kommunen.
- 361 • Gjennomføre et kompetanseløft for handelsnæringen i samarbeid med partene i
362 arbeidslivet.
- 363 • Gjennomføre tiltak for å styrke konkurransen i norsk dagligvare, inkludert en styrking
364 av Konkurransetilsynets mulighet til å følge bransjen.
- 365

366 Landbruk

367 Jordbruket er sentralt for matproduksjon, bosetting, ivaretagelse av
368 kulturlandskapet og sysselsetting. Høyre vil skape et levedyktig jordbruk over hele landet.
369 Jordbrukspolitikken skal legge til rette for økt bærekraftig matproduksjon, mer mangfold og
370 styrket konkurransekraft. Høyre vil innenfor disse rammene gi bonden, som selvstendig
371 næringsdrivende, større muligheter for lønnsom drift gjennom å kunne investere i og utnytte
372 egen eiendom. Bærekraften i det norske landbruket og matsystemet må styrkes, og gjennom det
373 bidra til utvikling av distriktøkonomien og bøndenes levekår.

374

375 Høyre vil:

376

- 377 • Innrette tilskudds- og kvoteordninger slik at de stimulerer til mest mulig effektiv drift,
378 økt matproduksjon og forbedret lønnsomhet for den enkelte bonde.
- 379 • At jordbruksavtalen skal ha effektiv drift og økt produksjon tilpasset markedets behov
380 som primært mål.
- 381 • Rendyrke virkemiddelbruken i jordbrukspolitikken slik at produksjonsprofilen blir
382 klarere og gir forbedret lønnsomhet.
- 383 • Gjøre budsjettstøtten mer produksjonsavhengig og mindre arealavhengig.

384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408

Dissens: Endre til:

Budsjettstøtten må sikre en god balanse mellom tilskudd til produksjon og areal.

- Foreta en gjennomgang av innretningen og finansieringen av markedsreguleringsordningene slik at de virker effektivt og bidrar til økt konkurranse.
- Evaluere lovverket for eiendomsomsetning – konsesjonslov, jordlov og odelslov med mål om friere omsetning av eiendom for å løse strukturelle utfordringer i jordbruket.
- At odelsloven endres kun til å gjelde for etterkommere etter nåværende eiere.
- Øke innsatsen innen FoU slik at landbruket kan ta i bruk ny teknologi som et ledd i omstilling og grønt skifte.
- Beholde et importvern, men gjennomgå og lette på importvernet for enkelte varer.
- Fjerne boplikten, men opprettholde driveplikten.
- Forenkler regelverket for foredling av mat på egen gård når helsemessig matvaretrygghet er ivaretatt.
- Gi bonden større næringsfrihet og ha som målsetting at bondens vesentligste inntekter skal hentes fra markedet.
- Evaluere måloppnåelse og gjennomgå kanaliseringspolitikken i lys av klima-, markeds- og rekrutteringsutfordringene norsk jordbruk står overfor.
- Konsesjonsgrenser og kvoteordninger for produksjon i jordbruket gjennomgås og optimaliseres hensyntatt både geografi og lønnsomhet.
- At Norge skal være fremst i arbeidet med lite antibiotikabruk i husdyrholdet og opprettholde et strengt regime for sprøytemiddelbruk.
- Sikre fortsatt god matberedskap i landet.
- Jobbe for økt norsk grøntproduksjon.
- Ha høye minstekrav til dyrevelferd for alle husdyrslag.

409 **Skogbruk**

410 Mye av vår velstand både i byene langs kysten og i distriktene er tuftet på skogressurser.
411 Skogbruk berører svært mange interesser og er råvare for viktige verdikjeder. Samtidig skaper
412 skog et betydelig rom for binding av CO2 gjennom god og rasjonell skogpleie. Skog er også
413 viktig for biologisk mangfold, jakt og rekreasjon.

414
415 **Høyre vil:**

- Øke den årlige treplantingen med ti millioner trær innen utgangen av 2030.
- Stimulere til økt nyplanting, økt plantetetthet og med foredlet plantemateriale som gir økt tilvekst og bedre kvalitet og levetid på trevirket.
- Fremme skoggjødsling for å øke vekst og karbonopptak i skogen.
- Fortsatt satse på og støtte frivillig vern av skog.
- Bidra til at skog forvaltes som en bærekraftig ressurs innenfor gjeldende lovverk og sertifiseringsordninger for å sikre økt verdiskaping og effektiv karbonfangst.
- Forbedre offentlig infrastruktur og stimulere til mer bygging av skogsbilveier og tømmerkaier for å øke næringens konkurransekraft.
- Stimulere til mer bruk av tre som byggemateriale.
- Legge til rette for nye lønnsomme jobber i bionæringene.
- Vurdere mulige skattestimulanser for skogbruk for å stimulere til ny og økt verdiskaping med skog som råvare.
- Fjerne konsesjonslovbestemmelsene for skog for å fremme aktiv forvaltning og aktivt eierskap.

- 432
- 433
- Øke privat og lokalt eierskap til norske skogressurser ved reduksjon av det offentlige eierskapet til skog.

434 Økonomi

435

436 Trygg økonomisk styring

437 Den økonomiske politikken må legge til rette for å skape flere lønnsomme, konkurransedyktige
438 jobber i privat sektor. Bærekraftig, økonomisk vekst er avgjørende for å sikre fremtidig velferd
439 og jobber. Høyre vil føre en ansvarlig økonomisk politikk der målet er å skape mer og inkludere
440 flere. Vi vil holde fast ved handlingsregelen på tre prosent for bruk av penger fra oljefondet.
441 Generasjonsperspektivet, der man alltid skal etterlate samfunnet i bedre stand enn da man tok
442 over er en rettesnor for Høyres politikk. Den økonomiske situasjonen i landet er avgjørende for
443 de politiske prioriteringene som kan gjøres i årene fremover.

444

445 Høyre vil:

446

- 447 • Føre en ansvarlig økonomisk politikk som gir handlingsrom for investeringer til beste
- 448 for fremtidige generasjoner.
- 449 • Bruke en større andel av uttaket fra oljefondet på investeringer i samferdsel, forskning
- 450 og utvikling og vekstfremmende skatte- og avgiftslettelser, samt legge til investeringer
- 451 i miljøteknologi.
- 452 • Ha en effektiv offentlig sektor med større innslag av private aktører.
- 453 • Sikre likeverdige og konkurransedyktige rammebetingelser i finansnæringen, og sikre
- 454 en balansert regulering av bankene.
- 455 • Vurdere tiltak som bidrar til at en økt del av privat sparing kan styres inn i investeringer
- 456 som bidrar til å skape nye jobber og vekst i økonomien.
- 457 • Videreføre dagens rammer for individuell pensjonssparing, men vurdere hvordan denne
- 458 ordningen kan forbedres, eller eventuelt erstattes, slik at flere sparer til pensjon.

459

460 Skatt og avgift

461 Høyre vil føre en skattepolitikk som sikrer en stabil finansiering av velferdssamfunnet. Nivå og
462 innretning på skatter og avgifter skal motivere flere til arbeid, fremme maktspredning og privat
463 eierskap, og stimulere til miljøvennlig adferd. Høyre vil gradvis redusere skatter og avgifter
464 som svekker incentiv til å jobbe, og som hemmer investeringer i norske jobber. Tempo og
465 omfang av skatte- og avgiftslettelser må tilpasses situasjonen i norsk økonomi.

466

467 Norge har i hovedsak et velfungerende skattesystem. De som tjener mest, betaler også mest i
468 skatt. Skatten på lave og vanlige lønnsinntekter, samt avgiftsnivået, skal fortsatt reduseres.

469

470 Høyre vil:

471

- 472 • Gjennomføre moderate lettelser i det samlede skatte- og avgiftsnivået, og sikre at alle
- 473 med skatteevne betaler skatt.
- 474 • Sørgе for at alle sitter igjen med mer av sin egen inntekt.
- 475 • Føre en skattepolitikk som gjør at det alltid lønner seg å jobbe.
- 476 • Innføre et jobbskattefradrag for unge arbeidstagere under 30 år.
- 477 • Utvikle skattesystemet slik at det legger til rette for etablering av nye jobber, økt
- 478 verdiskaping og omstilling til et grønt skifte.
- 479 • Ikke gjeninnføre arveavgift.

- 480
- 481
- 482
- 483
- 484
- 485
- 486
- Forbedre de skattemessige betingelsene ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift slik at flere kan bli medeier.
 - Forenkle systemet for beregning av skatt på naturalytelser og personalrabatter.
 - Være en pådriver i arbeidet internasjonalt med å få til rettferdig fordeling av skatt fra internasjonale selskapers verdiskaping. Vurdere nasjonale løsninger for beskatning av verdiskapningen hvis det internasjonale arbeidet ikke fører frem.

487 Eierskap

488 Statens rolle som eier i norsk næringsliv er for stor, og Høyre ønsker at den skal reduseres for
489 å sikre et mer spredt og privat eierskap. Statlig eierskap kan begrunnes ut fra særlige nasjonale
490 hensyn, men det statlige eierskapet må være forutsigbart, profesjonelt og føres med en
491 armlengdes avstand. Statlig eierskap skal ikke bety statlig styring. Høyre vil styrke
492 selveierdemokratiet, slik at flest mulig får muligheten til å eie sin egen bolig, drive sin egen
493 bedrift og være medeier i næringslivet.

494

495 Høyre vil:

496

- 497
- 498
- 499
- 500
- 501
- 502
- 503
- 504
- 505
- Styrke det private eierskapet og redusere statlig eierskap i de selskapene der staten ikke har viktige strategiske begrunnelser for å eie.
 - Redusere statens eierskap i Equinor, men beholde en majoritet av aksjene.
- Dissens: Stryk.**
- Sikre at hovedkontorfunksjoner i strategisk viktige selskaper forblir i Norge.
 - Føre en politikk for økt privat eierskap.
 - Sette et tak på den samlede verdien i Statens Pensjonsfond Norge - Folketrygdfondet, og overføre det overskytende til Statens Pensjonsfond Utland.

506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551

Arbeid og inkludering

Et fleksibelt og trygt arbeidsliv

For å opprettholde et høyt velferdsnivå er vi avhengig av at flere har en jobb å gå til. Et ryddig og godt organisert arbeidsliv er en forutsetning for trygge jobber og lønnsomme bedrifter. Høyres mål er et fleksibelt og trygt arbeidsliv, hvor de som kan og vil jobbe får muligheten til det. Den norske arbeidslivsmodellen hvor arbeidstaker og arbeidsgiver har et godt forhold tjener både næringslivet, landet og ikke minst den enkelte. Høyre vil ta vare på vårt trygge arbeidsliv med et velfungerende trepartssamarbeid og en høy organisasjonsgrad, som sikrer nødvendig omstilling og produktivitetsvekst.

Hovedregelen i norsk arbeidsliv skal være hele, faste stillinger. En forutsigbar arbeidshverdag bidrar til et mer familievennlig og inkluderende arbeidsliv. Samtidig som Høyre aktivt vil jobbe for å redusere ufrivillig deltid, skal det legges til rette for at folk skal få tilpasse arbeidslivet og hverdagen på den måten som passer den enkelte og familien best.

Høyre vil:

- Legge til rette for et organisert arbeidsliv med et godt trepartssamarbeid.
- Beholde fagforeningsfradraget.
- Vurdere justeringer og oppmykninger i arbeidsmiljøloven for å gi mer fleksibilitet.
- Beholde faste, hele stillinger som hovedregel i arbeidslivet, og utvikle arbeidstidsbestemmelser som gjør at flest mulig skal jobbe i hele og faste stillinger, særlig i offentlig sektor.
- Legge til rette for fremtidsrettede arbeidslivsreguleringer, som ivaretar nødvendig fleksibilitet og tilpasning for så vel arbeidstakere som arbeidsgivere.
- Åpne for delvis uavhengige stillinger med sterkere vern enn dagens uavhengige stillinger.
- Ha et innleieregulverk som sikrer næringslivets behov for arbeidskraft samtidig som de ansatte sikres gode vilkår. Innleieregulverket bør differensieres basert på hvilke bransjer og regioner som har størst utfordringer.
- Sikre flere lærlingplasser, blant annet gjennom å videreføre lærlingkravet for offentlige innkjøp.
- Øke bruken av lærekandidatstillinger eller praksisbrev som alternativ til fagbrev for elever med svakt grunnskolegrunnlag.
- Øke bruken av koordinert oppfølging fra helsetjenesten og Nav overfor arbeidssøkere med psykiske helseutfordringer.
- Forbedre tilrettelegging i arbeidslivet for arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne og se på muligheten for å gi bedrifter en fast kontaktperson i Nav for enklere oppfølging.
- Foreta en gjennomgang av alle virkemidler i Navs arbeidsmarkedstiltak for å sikre en mer effektiv og målrettet bruk av ressursene.
- Bidra til at flere ideelle og sosiale entreprenører kan ta del i å løse samfunnets sosiale utfordringer.
- Sørge for et Nav-tilbud mer tilpasset enkeltmenneskers behov og lokale forhold, ved å legge til rette for økt samarbeid mellom det offentlige og sosiale entreprenører.

552 Det skal lønne seg å jobbe

553 Høyre mener at det norske velferdssamfunnet til enhver tid er og skal være mer enn summen
554 av offentlige velferdsordninger og sosiale ytelser. Velferdspolitikken skal sørge for et sosialt
555 sikkerhetsnett som tar vare på de som av ulike grunner, i kortere eller lengre tidsrom, ikke kan
556 delta i arbeidslivet. Velferdsordningene våre er avhengige av at flest mulig deltar mest mulig i
557 arbeidslivet.

558
559 For å sikre velferden vår og for de som kommer etter oss, må flere jobbe mer og stå lenger i
560 arbeid enn i dag. Da må vi holde fast ved arbeidslinjen, slik at det alltid lønner seg å jobbe.
561 Samtidig må vi sørge for at de som trenger det får rask og tett oppfølging for å komme inn i
562 eller tilbake til arbeidslivet, eller sikres en anstendig stønad til livsopphold. Samfunnet skal
563 stille krav, men også stille opp.

564

565 Høyre vil:

566

- 567 • Innføre en forsøksordning hvor trygdebudsjettet, med unntak av pensjon, overføres til
568 enkelte kommuner.
- 569 • Gjennomgå alle inntektssikringsordninger for å sikre at det lønner seg å jobbe for de
570 som kombinerer sosiale ytelser med arbeidsinntekt.
- 571 • Sørge for at summen av sosiale ytelser ikke overstiger arbeidsinntekt, slik at det lønner
572 seg å jobbe.
- 573 • Innføre rett til å opptjene pensjon fra første krone i samråd med partene og på sikt øke
574 minste innskuddsprosent i foretakspensjonsordningene.
- 575 • Utvide aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere til å gjelde alle mottakere.
- 576 • Sørge for at personer som mottar arbeidsavklaringspenger får rask og tett oppfølging
577 for å kunne avklares raskere til arbeid, aktivitet eller nødvendig inntektssikring ved
578 uførhet.
- 579 • La legens vurdering være avgjørende i sykemeldingssaker, men øke kunnskapen hos
580 sykemelder om betydningen av helse i arbeid, og vurdere om også arbeidsgiver eller
581 Nav skal ha en rolle i sykemeldingsarbeidet.
- 582 • Forbedre arbeidsgivers insentiver til å redusere langtidsfravær.
- 583 • Bruke gradering som hovedregel ved mottak av helserelevante ytelser og ved
584 sykmelding, for å sikre at de som kan jobbe får bruke restarbeidsevnen sin.
- 585 • Øke satsingen på programmer som kombinerer helsebehandling med jobbtrening og
586 arbeidsdeltagelse.
- 587 • Vurdere innføring av helsejustert lønn for personer på gradert uføretrygd og på
588 arbeidsavklaringspenger.
- 589 • At Navs tiltaksleverandører vurderes ut fra oppnådde resultater ved tildeling av
590 oppdrag.
- 591 • Gi Nav tillit og større ansvar for å gi brukerne riktig tiltak til riktig tid.

592

593 Flere inn i jobb – et inkluderende arbeidsliv

594 Deltakelse i arbeidslivet er viktig for den enkeltes mulighet til selvrealisering og forsørgelse.
595 Det motvirker fattigdom og sørger for at flere inkluderes. Den største forskjellen i Norge er
596 mellom folk som har en jobb å gå til, og de som ikke har det. Høyre mener derfor at det viktigste
597 tiltaket vi kan gjøre for å redusere forskjeller, er at flere får muligheten til å jobbe.

598

599 Høyre vil:

- 600
- 601
- 602
- 603
- 604
- 605
- 606
- 607
- 608
- 609
- 610
- 611
- 612
- 613
- 614
- 615
- 616
- 617
- 618
- 619
- 620
- 621
- 622
- 623
- 624
- 625
- 626
- 627
- 628
- 629
- Åpne for enklere bruk av utdanningsstillinger rettet mot ungdom uten fullført videregående opplæring, som heller kan opparbeide kompetanse i bedriften, mot at de får lavere lønn i en begrenset periode.
 - Ha en tettere oppfølging av arbeidstakere på lønnstilskuddsordning, og styrke samarbeidet med bedrifter for å målrette og øke bruken av lønnstilskudd for utsatte grupper i arbeidsmarkedet.
 - Åpne for lengre varighet i introduksjonsprogrammer for personer som trenger lenger tid for å kvalifisere inn i det norske arbeidslivet.
 - Øke bruken av kvalifiseringsprogrammet for personer med nedsatt arbeids- og inntektsevne.
 - Styrke arbeidet for at minst fem prosent av nyansatte i staten skal være personer med «hull i CV-en» eller med nedsatt funksjonsevne.
 - Øke antallet lære plasser.
 - Øke bruken av lære kandidatstillinger eller praksisbrev som alternativ til fagbrev for elever med svakt grunnskolegrunnlag.
 - Øke bruken av koordinert oppfølging fra helsetjenesten og Nav overfor arbeidssøkere med psykiske helseutfordringer.
 - Gjennomføre et forsøk med fritt brukervalg for enkelte tiltaksplasser.
 - Tilrettelegge for mentorordninger i bedrifter som mottar lønnstilskudd
 - Sikre at Arbeidsavklaringspenger (AAP) forblir en midlertidig ordning, og øke innsatsen for å følge opp brukerne.
 - Bruke fullføring av videregående utdanning som aktivitetskrav overfor unge mottakere av AAP, som mangler generell studiekompetanse eller fagbrev.
 - Øke antall plasser og erstatte varig tilrettelagt arbeid (VTA) og varig tilrettelagt arbeid i ordinært arbeidsliv (VTA-O) med en mer fleksibel og individorientert ordning, kalt tilrettelagt arbeid (TA), med tettere oppfølging både i og utenfor ordinært arbeidsliv.
 - Foreta en gjennomgang av alle virkemidler i Navs arbeidsmarkedstiltak for å sikre en mer effektiv og målrettet bruk av ressursene.

630 Arbeidskriminalitet

631 Et seriøst arbeidsliv er en forutsetning for lønnsomme bedrifter, trygge jobber og finansieringen
632 av vår felles velferd. Arbeidsmiljøkriminalitet svekker grunnmuren i velferdssamfunnet,
633 konkurransekraften blant seriøse norske virksomheter og undergraver rettighetene til
634 arbeidstakerne og enkeltindivider. Derfor skal arbeidslivskriminalitet og økonomisk
635 kriminalitet bekjempes i samarbeid mellom offentlige myndigheter og partene i arbeidslivet.

636

637 Høyre vil:

638

- 639
- 640
- 641
- 642
- 643
- 644
- 645
- 646
- Ha nulltoleranse for arbeidskriminalitet i offentlige innkjøp og byggeprosjekt.
 - Gjøre lønnsinndrivelse for arbeidstakere som ikke får utbetalt lønn fra arbeidsgiver til en del av ordningen med fri rettshjelp.
 - Ha strengere straffer og flere sanksjoner mot arbeidslivskriminalitet, herunder lønnstyveri.
 - Intensivere innsatsen mot useriøs næringsvirksomhet og arbeidslivskriminalitet.
 - Trappe opp satsingen på Sentre til bekjempelse av arbeidslivskriminalitet og prioritere arbeidet mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i berørte etater.

- 647 • Styrke arbeide for å avdekke organisert kriminalitet knyttet til trygdesvindler i
- 648 forbindelse med arbeidskriminalitet.
- 649 • Styrke arbeidet i offentlig innkjøpspolitikk for å bidra til et mer seriøst arbeidsliv.
- 650 • Ha en pådriverrolle for å sikre arbeidstakeres rettigheter internasjonalt og for å
- 651 bekjempe grenseoverskridende arbeidslivskriminalitet.
- 652 • Vurdere å gi Sjøfartsdirektoratet en rolle i jobben med å avdekke arbeidslivskriminalitet
- 653 til havs.
- 654 • Sammen med kommunene lage en nasjonal minstestandard for å sikre et seriøst
- 655 arbeidsliv når det offentlige kjøper inn varer og tjenester.
- 656 • Utrede RUT- OG ROT-fracdrag for å motarbeide svart økonomi og sørge for at utsatte
- 657 grupper opparbeider seg sosiale rettigheter gjennom pensjongivende inntekt.
- 658

659 Økt kompetanse – ingen skal gå ut på dato

660 For Høyre er det viktig at ingen går ut på dato i norsk arbeidsliv. Arbeidslivet stiller stadig
 661 større krav til formell kompetanse. Det betyr at mennesker med ingen eller lav utdanning blir
 662 særlig sårbare, samtidig som de med lengre utdanning vil oppleve at kompetansen deres ikke
 663 lengre er etterspurt før de når pensjonsalder. Det stiller større krav til enkeltmennesket,
 664 arbeidslivet og utdanningssektoren vår for at alle skal kunne lære hele livet.

666 Norge har omstilt seg fra gammel til ny industri og nye muligheter før. Et godt
 667 trepartssamarbeid er en forutsetning for å lykkes med fremtidige omstillinger.

668

669 Høyre vil:

670

- 671 • Stimulere til at det opprettes flere nye fleksible videreutdanningstilbud som folk har
- 672 behov for og som arbeidslivet etterspør.
- 673 • Styrke Kompetanseprogrammet.
- 674 • Etablere flere treparts bransjeprogram; utdanningsprogram der staten og partene i
- 675 arbeidslivet samarbeider om å skreddersy videreutdanningstilbud i utvalgte bransjer.
- 676 • Gi bedrifter muligheten til å betale for egne skreddersydde kurs fra høyere
- 677 utdanningsinstitusjoner, og oppfordre små og mellomstore bedrifter til å samarbeide om
- 678 slike bestillinger.
- 679 • Oppfordre større bedrifter til å dele sine bedriftsinterne opplæringsprogram med små-
- 680 og mellomstore bedrifter i de regionale næringsklyngene.
- 681 • Utvikle en nasjonal digital portal som gir oversikt over alle videreutdanningstilbud.
- 682 • Stille krav om at ordningen med fagbrev på jobb skal tilbys i alle fylker, slik at flere
- 683 ufaglærte som står i jobb kan gjennomføre yrkesfaglig opplæring i kortere moduler.
- 684 • Gjennomføre flere forsøk med modulstrukturert opplæring i videregående opplæring,
- 685 og utvide forsøkene slik at det når flere personer, flere regioner og fagområder.
- 686 • Gi økt støtte til arbeidsplasser som gir opplæring til de ansatte i grunnleggende
- 687 ferdigheter som lesing, skriving og regning, muntlig, IKT og norsk for
- 688 fremmedspråklige (Kompetansepluss).
- 689 • Utvide Kompetansepluss ved å koble ordningen sammen med fagopplæringen.
- 690 • Fortsette å tilpasse Lånekassens ordninger til voksne som står i jobb og ønsker
- 691 kompetanseheving.
- 692 • Vurdere om stipendandelen i Lånekassen bør øke for voksne som får støtte til å ta
- 693 videregående opplæring.
- 694 • Innføre en rett til nytt fagbrev dersom retten til videregående opplæring er brukt opp.

- 695 • Støtte oppunder flere regionale møteplasser mellom partene, som for eksempel
- 696 læringsfabrikker eller utdanningsentre, etter modell fra Raufoss industripark og
- 697 Kongsberg teknologipark.
- 698 • Stille krav om at alle fylkeskommuner utarbeider en kompetansestrategi med
- 699 forpliktende samarbeid med fagskoler og universiteter/høgskoler for å tilby relevante
- 700 utdanningstilbud i regionen.
- 701 • Støtte forsøk med realkompetansevurdering og dokumentering, der partene i
- 702 arbeidslivet samarbeider om å dokumentere realkompetansen en arbeidstaker har
- 703 tilegnet seg i en bransje.
- 704 • Vurdere å utvide ordningen med bedriftsintern opplæring
- 705 • Vurdere om arbeid med etter- og videreutdanning skal inkluderes i meritteringssystemet
- 706 for vitenskapelig ansatte.
- 707 • Etablere en nasjonal digital karriereveiledningstjeneste.
- 708 • Samarbeide med høyskoler og utdanningsinstitusjoner for å utvikle gode moduler
- 709 tilpasset behovet i arbeidslivet.
- 710 • Legge mer vekt på kompetanse- og karriereutvikling og muligheter for økt mobilitet
- 711 gjennom hele yrkeslivet, også etter fylte 50 år.
- 712 • Gjøre det enklere å kombinere videreutdanning med mottak av trygdeytelser.
- 713 • Øke bruken av opplæringstiltak for å kvalifisere flere til arbeid.
- 714 • Gjøre om den såkalte senioruken fra en ferieuke til en uke for å heve kompetanse.
- 715

716 [Leve lenger – jobbe lenger i et aldersvennlig samfunn.](#)

717 Folk lever lenger enn før, men er også friske lengre, og flere kan og vil jobbe lengre. Fremover

718 blir vi avhengige av at flere jobber mer og står lengre i arbeid for å bevare bærekraften i

719 velferdssamfunnet. Å ha en jobb er et gode for både den enkelte og samfunnet. Høyre vil

720 bekjempe aldersdiskriminering i arbeidslivet, og evaluere ytelser og ordninger som kan skape

721 barrierer for bedrifter eller den enkelte for å kunne stå lenger i arbeid.

722

723

724 **Høyre vil:**

725

- 726 • Øke sysselsettingen for de over 62 år ved å legge til rette for at flere kan stå lenger i
- 727 arbeid.
- 728 • Utvikle norsk arbeidsliv slik at det gir bedre muligheter for seniorer til å fortsette flere
- 729 år i arbeid.
- 730 • Satse på økt kompetanseutvikling for voksne og eldre arbeidstakere.
- 731 • Evaluere sosiale ytelser og ordninger, slik at senior arbeidstakere ikke mister retten til
- 732 disse mens de fortsatt er i arbeidslivet.
- 733 • Redusere kostnaden ved å ansette eldre arbeidstakere gjennom å utvikle generelle
- 734 særordninger, og erstatte disse med mulighet for individuelle ordninger for tilpasset
- 735 arbeidstid og annen fleksibilitet i stilling.
- 736 • At alle særaldersgrenser gjennomgås i samarbeid med partene for å stimulere til fortsatt
- 737 arbeid.
- 738 • Fjerne fratredelsesplikten.
- 739 • Gjennom partssamarbeidet ta initiativ til å finne ordninger der flere kan stå i jobb utover
- 740 aldersgrensen, med justerte lønns- og arbeidsvilkår slik at både arbeidstaker og
- 741 arbeidsgiver tjener på dette.

742
743
744

- Forhindre at pensjonsordningene bidrar til innelåsing mellom bransjer i privat sektor, og mellom offentlig og privat sektor.

745 Skole og utdanning

746

747 Barnehage - barnas første år

748 Barnehagen er en god arena for utvikling, læring, sosialisering, inkludering og integrering.
749 Barna skal oppleve trygge og gode relasjoner til ansatte og andre barn, og de skal få utforske
750 og oppdage nye sammenhenger gjennom lek.

751

752 Høyre er opptatt av mangfold i barnehagesektoren. Vi ønsker både offentlige og private
753 barnehager velkommen. Det viktigste for Høyre er at barnehagene har god kvalitet. Høyre
754 mener at alle som ønsker det, skal ha mulighet til å velge barnehage for sine barn.

755

756 Høyre vil:

757

- 758 • Ha et mål om å øke pedagogtettheten i barnehagene til 50 prosent.
- 759 • Gi flere ansatte i barnehagene etter- og videreutdanning.
- 760 • Prioritere videreutdanning av barnehageansatte innen barns språkutvikling, med mål om
761 at alle barn skal kunne norsk når de begynner på skolen.
- 762 • Videreføre kravet om norskkunnskaper for barnehageansatte, men øke muligheten for
763 norskopplæring på arbeidsplassen.
- 764 • Etablere flere utdanningsbarnehager: barnehager som har et formalisert samarbeid med
765 en utdanningsinstitusjon om utvikling av profesjonen og bedre praksis
- 766 • Etablere flere tiltak for at andelen minoritetsbarn som går i barnehagen skal øke.
- 767 • Sikre at flere barnehageledere tilbys pedagogisk ledelsesutdanning, og utvikle flere
768 karriereveier for barnehageansatte, etter modell av lærerspesialistordningen.
- 769 • Heve barnehageansattes kompetanse i å ta i bruk lekbaserte læringsaktiviteter for de
770 eldste barnehagebarna, med fokus på språk, selvregulering, sosiale ferdigheter og
771 matematikk.
- 772 • Kommunene må legge til rette for mer fleksibel åpningstid i barnehagen tilpasset folks
773 ulike arbeidsmønster.
- 774 • Ha seksualitet og grensesetting som tema i barnehagen, for å bidra til at barn blir kjent
775 med egen kropp og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.
- 776 • Fortsette å gi gratis kjernetid og moderasjonsordninger i barnehagen til
777 lavinntektsfamilier, fremfor å prioritere enkeltkommuner eller enkeltområder i byer.
- 778 • Tilrettelegge for at skolestartere får delta på frivillig sommerskole før skolestart.
- 779 • Styrke samarbeidet mellom barnehager og skoler for å sikre en god overgang for barna.
- 780 • Likebehandle offentlige, ideelle og private barnehager for å sikre en mangfoldig
781 barnehagesektor.
- 782 • Føre tilsyn med kommunenes tildeling av offentlig tilskudd for å sikre at alle barn får
783 nok støtte, uavhengig av om de går i en privat, ideell eller kommunal barnehage.
- 784 • Utvikle gode kvalitetsindikatorer for barnehagene, og ha åpenhet om kvaliteten og
785 nøkkeltall til hver enkelt barnehage.

786

787 En kunnskapsskole som gir muligheter til alle

788 Høyre vil ha en kunnskapsskole som gir muligheter for alle, uavhengig av bakgrunn, kjønn og
789 hvem foreldrene er. Høyre har høye ambisjoner for hver enkelt elev. Veldig mye har gått riktig
790 vei i norsk skole de siste årene, men vi har fortsatt utfordringer. For mange elever blir hengende

791 etter i skoleløpet, det er forskjeller på prestasjonene til gutter og jenter og for mange elever går
792 ut av grunnskolen med manglende grunnleggende ferdigheter. Høyre vil styrke skolen til beste
793 for elever, ansatte og foreldre.

794

795 **Høyre vil:**

796

797 • Styrke skolenes plikt til å gi ekstra oppfølging og intensiv opplæring til elever som
798 henger etter i lesing, skriving og regning i 1.-4. klasse.

799 • Sikre en god oppfølgingsplikt for skolene til å følge opp elever fra første fraværsdag i
800 grunnskolen.

801 • Tilpasse undervisningen bedre til den enkelte elev, både for elever som trenger ekstra
802 oppfølging, og for elever som trenger ekstra utfordringer.

803 • Heve lærernes kompetanse i å fange opp barn med høyt læringspotensial og gi tilpasset
804 opplæring.

805 • Sikre at alle elever har muligheten til å gi tilbakemelding på hvordan de trives og lærer
806 på skolen, for eksempel gjennom en elevundersøkelse.

807 • Sikre bedre lese-, skrive- og regneopplæring for de yngste barna, blant annet ved å
808 innføre en plikt om at alle skoler har tilgang til lærespesialister i begynneropplæringen
809 innen 2025.

810 • Åpne for mer fleksibel start i grunnskolen.

811 • Stille strengere krav om at elever med rett på spesialundervisning skal få hjelp av ansatte
812 med spesialpedagogisk kompetanse på skolen tidlig i skoleløpet, og at PP-tjenesten
813 jobber mer forebyggende i klasserommet med lærerne.

814 • Ha en nasjonal ordning med redusert foreldrebetaling i SFO for lavinntektsfamilier.

815 • Heve kompetansen i skolen til å ta i bruk kreative læringsformer og varierte
816 undervisningsmetoder.

817 • Innføre et Talentsenter for realfag på alle Vitensentre i Norge for å styrke tilbudet til
818 elever med høyt læringspotensial.

819 • Gjennomføre en pilot med nivåinndeling i kortere perioder i skolen slik at alle elever
820 opplever tilpasset opplæring i de ulike fagene. Ordningen skal evalueres.

821 • Innføre hjemmebesøk hos foreldre som ikke møter opp på foreldremøter eller
822 utviklingssamtaler.

823 • Forske mer på hva som kan bidra til å redusere kjønnsforskjellene i skoleprestasjoner
824 og utdanningsløpet.

825

826 Ungdomsskolen

827 Overgangen mellom barneskole og ungdomsskole kan for mange være stor, Noen elever
828 opplever å få kunnskapshull, mister motivasjon og går ut av ungdomsskolen uten å kunne lese,
829 skrive og regne godt nok. For Høyre er det viktig å ta tak i problemene før de får vokse seg
830 store. Skolen må i større grad imøtekomme og tilpasse seg elevenes behov. Høyre mener at vi
831 må stille forventninger og krav til alle elever, enten de er faglig flinke eller trenger litt ekstra
832 hjelp for ikke å bli hengende etter.

833

834 **Høyre vil:**

835

836 • Gjennomføre en helhetlig ungdomsskolereform som tar sikte på å øke læring, trivsel og
837 motivasjon i ungdomsskolen ved å: endre fagsammensettingen på ungdomsskolen og
838 innføre obligatorisk yrkesfaglig valgfag for elevene på lik linje med språkfag.

- 839 • Innføre en fraværsgrense i ungdomsskolen, og en oppfølgingsplikt for skolene til å følge
- 840 opp fravær. Alle kommuner må ha felles, konkrete og praktiske retningslinjer for
- 841 forebygging og tiltak for elever med høyt skolefravær.
- 842 • Stille krav om at alle kommuner har en oppdatert fraværsprotokoll, hvor foresatte
- 843 automatisk får beskjed digitalt eller på mobil ved alt fravær.
- 844 • Gi elevene mulighet til å velge mer praktiske tilnærminger i fagene engelsk, norsk,
- 845 matematikk.
- 846 • Beholde lekser, eksamen og karakterer i skolen, og prøve ut flere nye eksamensformer.
- 847 • Reformere faget “utdanningsvalg” slik at flere ungdommer får god innsikt i ulike
- 848 yrkesmuligheter, og gjennomføre forsøk der flere yrkesgrupper utenfor grunnskolen kan
- 849 undervise i faget.
- 850 • Gjennomføre en reform av rådgivningstjenesten og sørge for at rådgiverne på ungdoms-
- 851 og videregående skole er oppdatert om elevenes muligheter innen høyere utdanning,
- 852 samt arbeidslivets behov.
- 853 • Legge til rette for en tverrfaglig rådgivertjeneste og et godt samarbeid mellom skoleeier,
- 854 rådgivertjenesten, den videregående skole, og arbeidslivet. Vurdere om
- 855 Karriereveileder skal være en egen stillingskategori i skolen.
- 856 • Styrke videreutdanningstilbudet for rådgivere, og vurdere å stille kompetansekrav til
- 857 rådgivertjenesten.
- 858 • Gjøre det enklere for yrkesgrupper med erfaring fra annet arbeidsliv å bli ansatt i skolen
- 859 som rådgivere.
- 860 • Redusere antall norsk karakterer slik at det blir en karakter i norsk skriftlig og en karakter
- 861 i norsk muntlig i ungdomsskolen og videregående skole.
- 862 • Styrke en helhetlig seksualitetsundervisning, herunder reproduktiv helse,
- 863 kjønns mangfold, LHBT+, kropp og grensesetting
- 864 • Legge til rette for forserte løp slik at flere elever får muligheten til å forsere enkeltfag
- 865 eller skoleår.
- 866 • Ta i bruk digitale plattformer slik at elever kan få tilgang til fag som ikke tilbys på sin
- 867 ungdomsskole.
- 868 • Legge til rette for flere profilskoler på ungdomstrinnet, for eksempel yrkesfaglige
- 869 ungdomsskoler, realfagsungdomsskoler, slik at ungdomsskoletilbudet blir mer
- 870 mangfoldig, og bidra til at elever på ungdomstrinnet kan fordype seg i ulike områder.
- 871 • Prøve ut tidsavgrenset nivåvalg i fellesfagene på ungdomsskolen slik at elevene møter
- 872 faglige utfordringer som gjenspeiler deres faglige nivå.
- 873 • Utvide retten til videregående opplæring ved å gi elever med lave karakterer en rett, og
- 874 fylkeskommunen og kommunen en plikt, til å tilby et mer tilpasset og variert løp for å
- 875 sikre at flere fullfører videregående opplæring.
- 876 • Elever som har karakter 1 eller 2 i norsk, matematikk eller engelsk skal få tilbud om
- 877 ekstraundervisning i disse fagene når de går videre til neste trinn etter modell fra
- 878 kombinasjonsklasser.
- 879

880 Videregående skole

881 Tre av fire elever som starter videregående opplæring, fullfører innen fem år. Andelen har økt

882 de siste årene. Det er bra for samfunnet, og det er bra for den enkelte.

883

884 Utformingen av tilbudet i videregående skole må ta høyde for at elevene har ulike

885 forutsetninger. Høyre mener at vi trenger flere forskjellige tiltak for å fange opp dem som faller

886 fra i skoleløpet. Det må være mulig å få tilrettelagt undervisning på ulike steder og med ulike

887 innretninger, både faglig og sosialt.

888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920

Høyre vil:

- At 5.000 flere elever skal fullføre videregående skole innen 2025, og at innen 2030 skal minst ni av ti elever som begynner i videregående opplæring fullføre og bestå.
- Beholde den nasjonale fraværsgrensen på 10 prosent.
- Innføre modeller for fritt skolevalg i alle fylker.
- Si ja til videregående profilsskoler i som satser på realfag, språk og økonomi, etter modell av toppidrettsgymnas.
- At videregående skoler inngår samarbeid med institusjoner innen høyere utdanning for å sikre at elever som ønsker det skal få ta fag på høyere nivå.
- Satse på entreprenørskap i skolen, gjennom flere elevbedrifter, bedre hospitering i arbeidslivet og mer arbeidspraksis.
- Flytte skriftlig eksamen for avgangskullet til før 17. mai, uten å redusere det totale antall undervisningstimer.
- Ha et forsøksprosjekt der skoleåret deles inn i terminer, og gi elevene opplæring i et mindre antall fag i hver termin.
- Tilrettelegge for bedre samarbeid mellom rådgivningstjenesten i skolen, Nav og karriereveiledningssentrene for å sette dem i stand til å nå ut til flere elever.
- Sikre at elevene får det antall undervisningstimer de har krav på ved å tydeliggjøre krav til hva en undervisningstime er og ved at det i planleggingen tas høyde for forventet timebortfall.
- Beholde muligheten til å etablere og drive offentlig finansierte friskoler som et alternativ til den offentlige skolen.
- Sikre elever og lærlingers rett til å vurdere undervisnings- og læringsmiljøet i skole og lærebedrift.
- Styrke oppfølgingen av elever som står i fare for å falle ut av skolen, og sikre muligheten til å ta og få opplæring i fag som ikke er bestått. De som avbryter videregående opplæring før de har gjennomført med full sluttkompetanse, skal få oppnådd delkompetanse.
- Prøve ut flere modeller for tilrettelagte skoler for de som har falt ut av videregående opplæring.

Fag- og yrkesopplæring

Stadig flere velger yrkesfag, får lære plass og flere fullfører med fagbrev. Dette er en positiv utvikling som Høyre vil styrke videre i årene som kommer.

Norge står i fare for å mangle 90.000 fagarbeidere i 2035. Derfor vil Høyre fortsette yrkesfagløftet for å sikre elevene en god og relevant fagutdanning og landet den fagkompetansen vi har behov for.

Høyre vil:

- Fortsette å øke lærlingtilskuddet og ha som mål at det på sikt skal ligge på samme nivå som kostnaden til en yrkesfaglig skoleplass.
- Øke utstyrsstipendiet til de dyreste studieretningene.
- Innføre en gaveforsterkningsordning for å sikre bedre og mer oppdatert utstyr i de videregående skolene, og innføre krav til minstestandard på utstyr som utvikles i samarbeid mellom skoler og næringsliv.

- 937 • Tilrettelegge for sterkere samarbeid mellom skole og næringsliv for å bidra til mer
- 938 arbeidslivsrelevant opplæring.
- 939 • Støtte alternative opplæringsarenaer, og vurdere ordninger hvor en større del av
- 940 yrkesfagopplæringen kan tas gjennom aktører uten egenproduksjon.
- 941 • Styrke opplæringen i VG3 i skole for elever som ikke har fått læreplass, og vurdere å
- 942 utvide dette til to år for å få plass til en mer praktisk og arbeidslivsrelevant innretning
- 943 enn i dag.
- 944 • Dimensjonering av studietilbud må i sterkere grad fastsettes ut fra næringslivets behov
- 945 og tilgjengelige læreplasser. Y-nemndenes rolle må styrkes og deres anbefalinger må
- 946 tillegges avgjørende vekt.
- 947 • Stille krav om at alle fylkeskommuner må ha tilbud om YSK – yrkesteknisk og
- 948 studiespesialiserende kompetanse.
- 949 • Øke bruken av vekslingsmodeller, slik at flere elever får relevant praksis også de to
- 950 første årene av yrkesutdannelsen.
- 951 • Åpne for etablering av yrkesfaglige skoler for elever som ønsker spesiell satsing, f.eks.
- 952 innen kokkefaget, på lik linje med toppidrettsgymnasene.
- 953 • Få ned frafall på påbyggslinjen ved å vurdere karakterkrav for å gå fra yrkesfag til
- 954 påbygg.
- 955 • Videreutvikle flere utdanningsløp (Y-veien) som gir større utviklingsmuligheter og
- 956 bedre overgang mellom fagbrev og høyere utdanning.
- 957 • Bidra til etablering av flere produksjonsskoler.
- 958 • Vurdere lærlingefond hvor alle virksomheter innen bransjer som det er utviklet fag-
- 959 eller svennebrev for skal bidra økonomisk for å dekke deler av utgiftene til opplæring
- 960 av lærlinger i bedrift.
- 961 • Se på muligheten for å gi yrkesfagelever et utdanningsløp som resulterer i et fagbrev på
- 962 engelsk, etter modell fra IB-linjen.
- 963

964 Digitalisering i skolen

965 Teknologiutviklingen skjer raskt, og samfunnet blir stadig mer digitalisert. For Høyre er det

966 viktig at barn og unge lærer å håndtere og leve med de utfordringene og mulighetene som

967 oppstår i et digitalt samfunn. Elever er ulike og har ulike behov. Ved å satse på digitale løsninger

968 kan man enklere tilpasse undervisningen til elevene og bidra til bedre inkludering og økt

969 læringsutbytte. Forutsetningen er at lærere og skoleledere har høy digital kompetanse og gode

970 muligheter for etter- og videreutdanning om pedagogisk bruk av digitale verktøy.

971 **Høyre vil:**

- 972 • Videreutvikle begrepet digitale ferdigheter, og bidra til bedre opplæring om teknologi
- 973 og bruk av teknologi gjennom fagfornyelsen.
- 974 • Videreføre den “Teknologiske skolesekken” for å stimulere til innovasjon av
- 975 læringsressurser, materiell og prosjekter innenfor teknologi rettet spesielt mot fag og
- 976 yrkesopplæring, realfagene og det grønne skiftet.
- 977 • Ta i bruk digitale verktøy, inkludert virtualiserings- og simuleringsteknologi, for å
- 978 styrke undervisningen, særlig innen yrkesfag og på fagskolene.
- 979 • Legge til rette for smart bruk av dataspillbasert undervisning i skolen.
- 980 • Utvikle et kortere nettbasert kompetansehevende kurs i programmering til lærere i
- 981 naturfag og matematikk, og inkludere teknologi og koding i flere fag på grunnskolen.
- 982 • Gi flere lærere videreutdanning i pedagogisk bruk av IKT, og utdanne flere
- 983 lærerspesialister innen IKT. Styrke digital kompetanse i lærerutdanning.
- 984
- 985

- 986 • La den enkelte rektor bestemme reglene for mobilbruk på sin skole.
987 **Dissens: Stryk og endre til:**
988 Som hovedregel forby mobilbruk i timene, med mindre læreren tillater det som en del
989 av undervisningsopplegget.
- 990 • Ha gode digitale læringsplattformer og rutiner som gjør det mulig å ha god digital
991 undervisning dersom det ikke er mulig å gjennomføre ordinær undervisning.
 - 992 • Bruke teknologi og digital hjemmeundervisning for å redusere frafall fra skole og
993 utdanning, for eksempel ved å følge opp elever med høyt fravær grunnet skolevegring
994 eller fysisk eller psykisk sykdom.
 - 995 • Legge til rette for konkurranse om utvikling av digitale læremidler i skolen, for å få
996 bedre kvalitet og flere tilbydere.
997

998 Dyktige lærere og skoleledere

999 Norsk skole har mange faglig sterke, engasjerte og motiverte lærere og ledere som jobber hver
1000 dag for å gi elevene den kunnskapen de trenger. Læreren er den enkeltfaktoren som betyr mest
1001 for elevenes læring. Høyre vil videreføre lærerløftet og gi flere lærere mulighet til etter- og
1002 videreutdanning.

1003
1004 Å bygge en bedre skole er et lagarbeid. Alle elever skal bli sett og hørt. En kunnskapsskole
1005 forutsetter at lærerne og skolelederne finner gode løsninger sammen til beste for elevene. Vi vil
1006 fortsette kampen mot unødvendig byråkrati og rapporteringskrav i skolen, slik at de ansatte har
1007 tid til å prioritere det aller viktigste, nemlig tilpasset opplæring for hver enkelt elev.

1008 Høyre vil:

- 1009 • Ha som mål at alle lærere skal ha fordypning i fagene de underviser i.
- 1010 • Videreføre kompetansekravene til lærere som skal undervise i norsk, matte og engelsk
1011 og vurdere å innføre kompetansekrav i flere fag.
- 1012 • Beholde opptakskravene for å komme inn på lærerutdanningen, med mål om å innføre
1013 krav om karakteren 4 i norsk og engelsk.
- 1014 • Fortsette den rekordstore satsningen på videreutdanning av lærere.
- 1015 • Fortsette å fjerne unødvendig byråkrati og rapporteringskrav i skolen slik at lærere får
1016 tid til å fokusere på god undervisning, kollegasamarbeid og tilpasset opplæring.
- 1017 • Fortsette arbeidet med å etablere nye karriereveier i skolen, blant annet ved å videreføre
1018 nye stillingskategorier som lærerspesialist, førstelærer og førstelektor, i henholdsvis
1019 grunnskolen og den videregående skolen.
- 1020 • Styrke satsingen på profesjonsfaglig digital kompetanse i lærerutdannelsen og etter- og
1021 videreutdannelsen av lærere.
- 1022 • Sørge for at flere rektorer får tilbud om etter- og videreutdanning, og styrke deres
1023 mulighet til å drive pedagogisk ledelse ved å frigjøre tid fra det administrative arbeidet.
- 1024 • Fortsette satsingen på rektorutdanningen, blant annet ved å gjøre rektorutdanningen til
1025 et permanent utdanningsprogram.
- 1026 • Prøve ut nye ordninger for å sikre flere kvalifiserte lærere i skolen, for eksempel ved å
1027 gjøre det mulig for ansatte i skolen å få tilleggskompetanse og undervise i flere trinn
1028 eller ved å få flere ansatte i skolen til å fullføre lærerutdanningen mens de står i jobb.
- 1029 • Bidra til å få flere yrkesgrupper inn i skolen for å bygge lag rundt eleven, og frigjøre tid
1030 for lærerne til å fokusere på sine kjerneoppgaver.
- 1031 • Fortsette yrkesfaglærerløftet for å bidra til flere kvalifiserte yrkesfaglærere og bedre
1032 etter- og videreutdanningsmuligheter for yrkesfaglærere.
1033
1034

- 1035 • Innføre en stipendordning som gjør det enklere for fagarbeidere å utdanne seg til
1036 yrkesfaglærere.
1037

1038 Gode skoleeiere

1039 Høyre mener at alle barn fortjener en god skole, uavhengig av hvor de bor. Skoleeiere må ha
1040 gode systemer for kvalitetssikring, kvalitetsutvikling og kvalitetskontroll. Tilsynet som føres
1041 med skoler må i større grad vektlegge elevenes læringsutbytte og skolens kvalitet. Det er viktig
1042 at skoler og kommuner kartlegger elevenes læring og trivsel gjennom skoleløpet og bruker
1043 resultatene til å forbedre undervisningen og elevenes skolehverdag.
1044

1045 Høyre vil:

- 1046
- 1047 • Utvide den nasjonale ordningen med et “Nasjonalt veilederkorps” som følger opp
1048 skoleeiere og skoler med vedvarende svake resultater. Kommuner og fylkeskommuner
1049 som havner under en nedre grense for kvalitet skal bli pålagt bistand.
 - 1050 • Skoleeiere skal kartlegge læringsresultatene gjennom hele skoleløpet, og sikre full
1051 åpenhet om resultater på skolenivå.
 - 1052 • At skoleeiere skal ha god informasjonsflyt om elevene ved alle overganger til ny skole
1053 i løpet av utdannelsesløpet, for eksempel ved å gjennomføre egne overgangsprøver.
 - 1054 • Innføre en ny nasjonal prøve i skriving, og erstatte kartleggingsprøven i lesing i 3. klasse
1055 med en nasjonal prøve.
 - 1056 • Gi kommunene og skolene veiledning i hvordan man skal analysere og bruke nasjonale
1057 prøver til å forbedre undervisningen for elevene.
 - 1058 • Innføre et bedre system for statistikk og data om barnehage og skole som kan bidra til
1059 å utvikle et bedre pedagogisk tilbud.
 - 1060 • Styrke kompetanse- og forskningsmiljøene om skoleeierrollen og stimulere til deling av
1061 den beste praksis.
 - 1062 • Stramme opp lovkravet til kommunene og fylkeskommunenes behandling av den årlige
1063 rapporten om tilstanden i skolene ved å utvide innholdet, medvirkningen i utarbeidelsen
1064 og krav til saksbehandling hos skoleeier.
1065

1066 Høyere yrkesfaglig utdanning - fagskoler

1067 Fagskolene er en viktig del av det norske utdanningstilbudet. Mange fagarbeidere både ønsker
1068 og har behov for kompetanse ut over fagbrev, og arbeidslivet etterspør i stor grad slik
1069 kompetanse. Fagskolene er også viktige for å nå målene om at flere skal kunne lære hele livet.
1070 For Høyre er det viktig å fortsette arbeidet med å styrke fagskolene slik at flere ser mulighetene
1071 en fagskoleutdanning gir.
1072

1073 Høyre vil:

- 1074
- 1075 • Utarbeide en strategimelding for høyere yrkesfaglig utdanning med mål om bedre
1076 kvalitet, økt kapasitet og tydeligere ansvar for å tilby relevant etter- og videreutdanning.
 - 1077 • Sikre likebehandling av offentlige og private fagskoler
 - 1078 • Legge bedre til rette for utveksling og internasjonalisering i fagskolesektoren
 - 1079 • Sikre at kriterier for godkjenning av fagskoler bidrar til høy kvalitet og er basert på
1080 aktuell kunnskap og praksis i yrker

- 1081 • Sørge for at rådgivningstjenesten i grunnskolen og den videregående skolen, Nav og de
1082 regionale karrieresentrene styrker sin kompetanse på fagskoleutdanning for å bidra til
1083 synlighet og rekruttering til fagskolene.
1084

1085 Høyere utdanning og forskning

1086 Skal Norge lykkes i den internasjonale konkurransen i fremtiden, må vi satse mer på forskning
1087 og utdanning. I Norge skal vi ha forsknings- og utdanningsmiljøer av høy kvalitet, og Høyre
1088 vil bidra til å styrke disse miljøene.
1089

1090 En god utdanning skal gi studentene et godt utgangspunkt i møte med arbeidslivet. Vi vil gjøre
1091 mer for at flere studenter fullfører påbegynte studier og at de inkluderes bedre i det faglige
1092 miljøet der de studerer.
1093

1094 Høyre vil:

- 1095
- 1096 • Fortsatt sikre lik tilgang og rett til høyere utdanning.
 - 1097 • Reformere opptakssystemet til høyere utdanning med sikte på å redusere antallet
1098 tilleggspoeng betraktelig og sikre at flere konkurrerer på likere vilkår
 - 1099 • Gjennomgå og justere finansieringssystemet til utdanningsinstitusjonene med mål om å
1100 heve undervisnings- og forskningskvaliteten og sørge for at flere studenter
1101 gjennomfører.
 - 1102 • Innføre en studieavgift for studenter som kommer utenfra EØS-området og Sveits.
 - 1103 • Sikre norsk deltakelse i EUs forsknings- og innovasjonsprogrammer og jobbe for at
1104 norske miljøer stiller sterkt i konkurranse om midlene. Målet må være at gode norske
1105 søknader henter mer penger ut av ordningene enn Norge betaler inn.
 - 1106 • Øke innsatsen på åpen forskningspublisering for å gjøre kunnskapen tilgjengelig for
1107 flere.
 - 1108 • Trappe opp satsningen på Sentre for fremragende undervisning (SFU), med mål om å
1109 styrke utdanningskvaliteten og utdanningspraksisen.
 - 1110 • Stimulere til at det opprettes flere honours-programmer. Dette skal ikke gå på
1111 bekostning av ordinært studietilbud.
 - 1112 • Gjøre det enklere å reise på utvekslingsopphold både for professorer og studenter.
 - 1113 • Heldigitalisere universiteter og høyskoler innen 2025, og innføre krav om at offentlige
1114 universiteter skal legge ut forelesninger gratis.
 - 1115 • Legge til rette for at flere studenter kan ta fag om sommeren.
 - 1116 • Teste ut modeller for trisemester, først og fremst på masterprogrammer. Studiet vil vare
1117 i 15 måneder med tre semestre med sommerferie mellom semester 1 og 2.
1118

1119 Studentvelferd

1120 Studietiden er en viktig del av mange menneskers liv. Det er en tid for å lære, men også en tid
1121 for å bli selvstendig og møte andre. Høyre vil legge bedre til rette for at flere studenter kan
1122 fullføre graden de har startet på. I en tid der flere mennesker studere lengre, skal det også være
1123 mulig å få barn i studietiden. Høyre vil at studieprogrammene skal legge bedre til rette for dette.
1124

1125 Høyre vil:

- 1126
- 1127 • Forske mer på hvilke tiltak som kan bidra til at flere studenter fullfører påbegynte
1128 studier og gjennomfører på normert tid.

- 1129 • Fortsette å øke studiestøtten utover pris og lønnsvekst.
- 1130 • Jobbe for at flere studenter får mulighet til å skrive bachelor- og masteroppgaver på
- 1131 bestilling fra offentlig sektor, privat næringsliv eller organisasjoner
- 1132 • Stimulere universiteter og høyskoler til å gi flere studenter relevant praksisopphold som
- 1133 en del av graden, og innføre en ordning for praksisopphold i det offentlige.
- 1134 • Legge til rette for at flere kan få barn i studietiden, gjennom å se på støtteordningene og
- 1135 oppfordre institusjonene til å utvise fleksibilitet i studieløpene
- 1136 • Fortsette å bygge flere studentboliger.
- 1137 • Gi norske studenter i utlandet muligheten til å jobbe ved siden av studier uten å miste
- 1138 medlemskapet i folketrygden.
- 1139 • Se på muligheten for å ha to fastleger i en midlertidig periode for studenter og elever
- 1140 som er bosatt i en annen kommune enn der de er folkeregistrert.
- 1141

1142 Helse

1143

1144 Sykehus og spesialisthelsetjenesten – pasientenes helsevesen

1145 Høyre vil ha pasientens helsetjeneste. Det betyr at ingen beslutninger skal tas om deg, uten deg
1146 i helsetjenesten. Det handler både om møte mellom hver enkelt pasient i helsetjenesten, men
1147 også at pasientene er med på alle nivåer når det tas beslutninger om hvordan helsetjenesten skal
1148 organiseres.

1149

1150 Pasientenes helsetjeneste betyr at kvaliteten på behandlingen skal være høy, ventetiden så kort
1151 som mulig, og at pasienten skal bli hørt i alle deler av helsetjenesten. Pasientene skal møtes
1152 med kunnskap og respekt. God informasjonsflyt og kommunikasjon mellom pasient,
1153 kommunehelsetjenesten, fastlegen og spesialisthelsetjenesten er viktig for å sikre det. Det skal
1154 fortsatt være en desentralisert sykehusstruktur i Norge som gir likeverdig og god behandling i
1155 hele landet.

1156

1157 Høyre vil:

1158

- 1159 • Sikre trygge sykehus og bedre helsetjenester for alle, uansett hvor man bor i landet.
- 1160 • Redusere ventetiden for behandlinger og utredninger, og underveis i
1161 behandlingsforløpet.
- 1162 • Gi pasientene mer valgfrihet gjennom å utvide ordningen fritt behandlingsvalg.
- 1163 • Gjøre det enklere for pasientene å forstå sine rettigheter i møte med helsevesenet.
- 1164 • Gi kronisk syke mer helhetlig oppfølging og behandling.
- 1165 • Styrke arbeidet med rehabilitering, og bedre overgangen fra behandling til
1166 rehabilitering.
- 1167 • Øke bruken av private avtalespesialister, med flere hjemler og bedre arbeidsdeling
1168 mellom sykehus, poliklinikker og avtalespesialister.
- 1169 • Utvikle flere pakkeforløp for helhetlig behandling.
- 1170 • Øke antall lærlinger innen helsefag og utnytte deres kompetanse bedre i sykehus og
1171 kommuner.
- 1172 • Utdanne flere klinisk avanserte sykepleiere med spesialistgodkjenning for å styrke
1173 helsetilbudet til pasienter med kroniske og sammensatte lidelser
- 1174 • Fortsette satsingen på digitalisering av sykehus og helsetjenester, samt redusere unødig
1175 rapportering og skjemavelde, og forenkle hverdagen i sykehusene.
- 1176 • Fremme åpenhetskultur og godt lederskap i spesialisthelsetjenesten.
- 1177 • Legge til rette for bruk av ny teknologi for å redusere smitte- og infeksjonsfaren ved
1178 norske sykehus.
- 1179 • Bedre samarbeidet mellom kommune og spesialisthelsetjeneste.
- 1180 • Sikre et godt fødetilbud i hele landet.
- 1181 • Sikre bedre og langsiktig oppfølging av barn med alvorlige sykdommer.
- 1182 • Styrke forskningen på kvinnehelse.
- 1183 • Styrke forskningen på demens og hjernesykdommer.
- 1184 • Utvikle bedre tjenester og skape nye arbeidsplasser gjennom satsing på helseteknologi
1185 og helseindustri.
- 1186

1187 Folkehelse

1188 Høyre vil at det skal være enkelt å ta gode valg for egen helse og livsstil. Hver enkelt av oss
1189 skal ha størst mulig frihet til og ansvar for å forme vårt eget liv. Vi vil føre en folkehelsepolitikk
1190 som i størst mulig grad bygger på positive virkemidler som innebærer belønning og stimulering.
1191 Det er særlig viktig å sikre barn, unge og sårbare gruppers rett til å leve i helsefremmede
1192 omgivelser, og sikre alle retten til beskyttelse mot skade og avhengighet. Gode levekår, god
1193 helse, livskvalitet og trivsel henger sammen. Folkehelsearbeidet må tilpasses mennesker i alle
1194 livsfaser og bidra til å redusere sosiale forskjeller. Høyre vil jobbe for redusert tobakksbruk og
1195 har som langsiktig mål om en tobakksuavhengig generasjon.

1196

1197 Ensomhet er vår tids store folkehelseutfordring. Vi kan alle gjøre en innsats, og Høyre vil
1198 invitere til en bred samfunnsdugnad for å redusere ensomhet for mennesker i alle aldre.

1199

1200 Høyre vil:

1201

- 1202 • Videreføre samarbeidet med næringslivet for å legge til rette for sunne produkter i
1203 matbutikkene og lettfattelig merking av sunne alternativer.
- 1204 • Innføre kvalifikasjonskrav til de som driver kosmetiske inngrep.
- 1205 • Øke bruken av grønn resept.
- 1206 • Øke bruken av fysisk aktivitet i behandlingen der dette er relevant.
- 1207 • Bidra til at det utvikles egne planer for å styrke folkehelsen i kommunene.
- 1208 • Fortsette arbeidet med å redusere uønskede svangerskap og aborter.
- 1209 • Innføre differensiert sukkeravgift slik at den i større grad gjenspeiler mengde tilsatt
1210 sukker.
- 1211 • Forske mer på forebyggende helsearbeid, også gjennom føringer til forskningsrådet.
- 1212 • Bruke nye teknologi som helseapper og dulting for å nå ut til flere med informasjon om
1213 gode helsevalg.
- 1214 • Etablere en kunnskapsenhet med spesifikt ansvar for folkehelsefeltet.
- 1215 • Forsterke samarbeidet med matbransjen når det gjelder å redusere innhold av sukker,
1216 salt og fett i mat, sukkernivået i sukkerholdige drikker og for å øke salget av frukt og
1217 grønt.
- 1218 • Utarbeide en handlingsplan for å redusere ensomhet og verktøy for å måle forekomst av
1219 ensomhet.
- 1220 • Styrke forskning på ensomhet og øke kunnskapen om tiltak som virker for å motvirke
1221 ensomhet.
- 1222 • Styrke samarbeidet mellom det offentlige, næringslivet og frivillige lag og
1223 organisasjoner for å forebygge ensomhet.
- 1224 • Innføre krav om at helsepersonell har relevante vaksiner.

1225

1226 Kommunale helsetjenester

1227 Primærhelsetjenesten er grunnlaget for forebygging og tidlig innsats. Det lokale helsetilbudet
1228 danner grunnlaget for et godt helsetilbud. For Høyre er barn og unge høyt prioritert, og vi vil
1229 fortsette å satse på et godt helsetilbud til barn, unge og deres familier gjennom helsestasjon- og
1230 skolehelsetjenesten. Fastlegen er en av bærebjelkene i helsetjenesten vår. Fastlegeordningen
1231 må sikre hele befolkningen en tilgjengelig, kompetent og moderne primærlegetjeneste,
1232 uavhengig av bosted, sosial tilhørighet og personlig økonomi. Fremtidens fastlegeordning må
1233 tilby tverrfaglig oppfølging av mennesker med sammensatte behov.

1234

1235 **Høyre vil:**

1236

1237 • Sikre en trygg fastlegeordning, samt sørge for god rekruttering og forhindre frafall av
1238 fastleger.

1239 • Bevare næringsdrift som hovedform for fastleger.

1240 • Gi pasientene et bedre og mer sammenhengende behandlingstilbud gjennom
1241 etableringen av primærhelseteam.

1242 • Videreutvikle legevakttjenesten i hele landet.

1243 • Fortsette arbeidet med kompetanseløft i de kommunale helsetjenestene, for å sikre
1244 faglig dyktige og oppdaterte ansatte og ledere.

1245 • Sikre kreftomsorgstilbudet i kommunene og gjennomføre «pakkeforløp hjem».

1246 • Videreutvikle en tverrfaglig helsestasjons- og skolehelsetjeneste som sørger for god
1247 tilgang på hjelp og støtte til barn og unge.

1248 • Styrke jordmortjenesten i kommunene blant annet ved å gi jordmødre et større ansvar
1249 for å sikre kvinner god helse. Jordmødre kan gjennom mer ansvar for
1250 svangerskapskontroller, prevensjons- og familierådgivning, helsekontroller og
1251 prøvetaking bidra til det.

1252 • Videreutvikle barselomsorg og følgetjenesten.

1253 • Øke kunnskapen om seksuell helse og kjønnssykdommer hos relevant personell.

1254 • Styrke kommunenes rehabiliterings- og habiliteringstilbud.

1255 • Styrke forskningen på de kommunale helsetjenestene, herunder en god eldreomsorg.

1256

1257 **Leve hele livet – livsglede for eldre**

1258 Vi blir flere eldre, og de eldre lever lengre. Derfor må vi forberede helsetjenesten og
1259 eldreomsorgen. Økt kompetanse, endringer i hvordan vi organiserer eldreomsorgen og økt bruk
1260 av velferdsteknologi skal bidra til bedre kvalitet og økt valgfrihet for de eldre. Høyre vil
1261 tilrettelegge for at eldre kan bo hjemme så lenge som mulig og fortsette arbeidet med å
1262 gjennomføre kvalitetsreformen "Leve hele livet" i alle landets kommuner. I pasientens
1263 helsetjeneste er valgfrihet en verdi i seg selv. Derfor må vi ønske alle offentlige, ideelle og
1264 private som ønsker å levere gode tjenester til våre eldre, velkommen.

1265

1266 **Høyre vil:**

1267

1268 • Gjennomføre kvalitetsreformen "Leve hele livet" i alle landets kommuner.

1269 • At alle kommuner skal ha en plan for å skape et aldersvennlig samfunn.

1270 • Gi flere av landets eldre økt valgfrihet ved å innføre et standardisert regelverk
1271 kommunene kan bruke for å åpne for valgfrihet innen hjemmetjenester og
1272 hjemmesykepleien.

1273 • Innføre en bytterett for eldre som bor på sykehjem eller mottar hjemmehjelpstjenester,
1274 som de kan benytte seg av dersom de ikke er fornøyd med tilbudet de får.

1275 • Innføre lovkrav om at kommunestyret årlig skal behandle en rapport om tilstanden i
1276 helse- og omsorgstjenesten, der både brukerundersøkelser, objektive
1277 kvalitetsindikatorer og brukertilfredshet måles.

1278 • Gi flere eldre mulighet til å bo hjemme lenger, blant annet ved bruk av ny
1279 velferdsteknologi, og øke forskningsinnsatsen på området.

1280 • Gi tilbud om etter- og videreutdanning til flere ansatte i helsetjenesten.

1281 • Etablere en tilskuddsordning for seniorboliger i områder med et svakt boligmarked.

1282 • Sørge for et mer demensvennlig samfunn, og bygge flere demenslandsbyer.

- 1283 • Legge hospicefilosofiens helhetlige tilnærming til grunn for utviklingen av
1284 tjenestetilbudet i lindrende behandling til mennesker i alle aldre, og samtidig legge til
1285 rette for at flere skal kunne dø trygt hjemme.
- 1286 • Reformere de hjemmebaserte tjenestene ved å slå sammen for eksempel praktisk bistand
1287 i hjemmet og hjemmesykepleie. Disse tjenestene ytes av faste team som sikrer større
1288 fleksibilitet og færre pleiere å forholde seg til for eldre og pårørende.
- 1289 • Sørge for at eldre gifte/samboende kan få bo og leve sammen på sykehjem.
1290

1291 Pårørende

1292 Pårørende er en viktig ressurs, og skal ha innflytelse på hjelpetilbudet til den de er glad i.
1293 Pårørende kan ha flere roller, både som avlastere, omsorgspersoner og beslutningstagere for
1294 behandlingssløpet. Høyre vil anerkjenne pårørende som den ressursen de er, både til dem de
1295 bidrar til å ta vare på, og for helsevesenet som helhet.
1296

1297 Høyre vil:

- 1298
- 1299 • Sørge for at alle kommuner har en pårørendestrategi.
 - 1300 • Gi pårørende annerkjennelse for den viktige jobben de gjør.
 - 1301 • Gi pårørende større innflytelse når viktige beslutninger tas.
 - 1302 • Gi pårørende lett tilgang til informasjon, bistand, opplæring, råd og veiledning.
 - 1303 • Gi pårørende mer fleksible avlastningstilbud.
 - 1304 • Ta pårørendes egen helse på alvor for å unngå at folk blir syke av pårørenderollen.
1305

1306 Legemidler

1307 Vi får stadig tilgang på flere og bedre legemidler som gjør det mulig å leve lenger, få økt
1308 livskvalitet, og også bli frisk raskere. Høyre mener legemiddelpolitikken skal sikre god kvalitet
1309 ved behandling med legemidler. Legemidler skal ha lavest mulig pris, det skal være en
1310 likeverdig og rask tilgang til legemidler, og det skal legges til rette for forskning og innovasjon.
1311 Disse målene må alltid sees i sammenheng.
1312

1313 Høyre vil:

- 1314
- 1315 • Innføre et elektronisk system som gjør det enkelt for helsepersonell å se hvilke
1316 legemidler en pasient allerede benytter seg av (Pasientenes legemiddelliste).
 - 1317 • Styrke forskningen på vaksiner og legge til rette for økt produksjon og utvikling i Norge.
 - 1318 • Øke kunnskapen om vaksiner for å sikre en høyest mulig dekningsgrad.
 - 1319 • Gjennomføre flere kliniske studier i Norge.
 - 1320 • Legge til rette for at flere pasienter får tilgang til utprøvende behandling.
 - 1321 • Sikre at legemiddelpolitikken, herunder innkjøp av legemidler, bidrar til forskning og
1322 innovasjon.
 - 1323 • Ta en ledende rolle internasjonalt i arbeidet med å forhindre og redusere
1324 antibiotikaresistens.
 - 1325 • Styrke apotekenes rolle for å sikre riktig legemiddelbruk.
 - 1326 • Utvide opphentingprogram for HPV-vaksinen for gutter.
 - 1327 • Videreutvikle vaksineprogrammet og innføre vaksineprogram for voksne.
1328

1329 **Psykisk helse:**

1330 En god psykisk helse er viktig for å ha god livskvalitet. Innsatsen må derfor settes inn tidligst
1331 mulig for dem som sliter med sin psykiske helse. Høyre vil fortsatt prioritere psykisk helse som
1332 en av våre viktigste satsinger. Vi må også forebygge at psykiske problemer oppstår, ved å
1333 forhindre mobbing og sosial isolasjon blant barn, unge og voksne.

1334

1335 **Høyre vil:**

1336

- 1337 • Ha en nullvisjon for selvmord.
- 1338 • Øke forskningen på årsaker til at mange unge opplever psykiske helseplager.
- 1339 • Fortsette å sikre lett tilgjengelig hjelp for de som opplever psykiske helseproblemer,
1340 og jobbe for at spesielt flere unge bedre skal lære å håndtere utfordringer i hverdagen,
1341 gjennom blant annet livsmestring i skolen.
- 1342 • Sørge for at alle kommuner har et synlig og tilgjengelig lavterskeltilbud.
- 1343 • Oppdatere den psykiske helsekompetansen blant helsepersonell.
- 1344 • Innføre rett til vurdering og møte med fagperson innen tre uker, ved henvisning til
1345 Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) eller distriktpsikiatrisk senter
1346 (DPS).
- 1347 • Utrede og legge til rette for økt grad av oppgavefordeling og etablering av
1348 spesialiserte tilbud for å sikre at de beste metodene kan gjøres tilgjengelig.
- 1349 • Styrke psykiatrien og differensiere behandlingsmetodene mer etter enkeltmenneskers
1350 ulike behov.
- 1351 • Sikre at barn og unge som ikke har fått bedret sin tilstand i løpet av ett år i kommunalt
1352 psykisk helsevern, får en ny vurdering av behandlingstilbudet.
- 1353 • Sikre at barnevernsinstitusjoner har en egen psykolog knyttet til seg for å tilby
1354 barnet/ungdommen den hjelpen de trenger.
- 1355 • At Nav skal integrere hjelp til psykiske plager og økonomiske utfordringer i sin
1356 oppfølging.
- 1357 • Videreutvikle arbeidsmarkedstiltakene og sørge for at Nav i større grad bruker
1358 eksterne leverandører for å sikre et mangfold i tilbudet til hjelp for unge som sliter
1359 psykisk.
- 1360 • Samarbeide med frivillige organisasjoner som tilbyr hjelp og støtte til mennesker som
1361 sliter med psykiske utfordringer.
- 1362

1363 **En rusomsorg med kvalitet og verdighet**

1364 Høyre vil føre en ruspolitikk som har som mål å forebygge rusproblemer. Høyre vil jobbe for
1365 å begrense de negative skadevirkningene som følger av narkotika og alkohol. Vi skal fortsatt
1366 ha et forbud mot bruk og besittelse av narkotika, men Høyre ønsker at personer som tas for
1367 bruk og besittelse av narkotika, skal møtes med hjelp, behandling og oppfølging istedenfor
1368 straff. Å redde liv og sikre verdighet ligger til grunn for vår politikk.

1369

1370 **Høyre vil:**

1371

- 1372 • Ikke legalisere bruk og besittelse av narkotika, men gjennomføre rusreformen slik at
1373 personer som tas for bruk og besittelse av narkotika til eget bruk møtes med hjelp,
1374 behandling og oppfølging istedenfor straff.
- 1375 • Sikre at behandling av rusavhengighet er en del av retten til fritt behandlingsvalg.

- 1376 • Redusere ventetiden ytterligere, og sørge for bedre overgang fra avsluttet behandling
1377 til oppfølging.
1378 • Styrke ettervernet i rusomsorgen.
1379 • Ha bedre tverrfaglig samarbeid om behandling og ettervern mellom psykisk helsevern,
1380 rusbehandling og somatisk helsetjeneste
1381 • Hjelp flere avhengige til rusfrihet under soning.
1382 • Samarbeide med private avrusningstilbud slik at rusavhengige kan få tilbud som
1383 passer deres behov.
1384 • Innføre en nullvisjon for overdosedødsfall.
1385 • Foreskrivning av opioider må skje svært begrenset og strengt kontrollert, og
1386 mennesker som får opioider på resept må få god oppfølging for å forhindre
1387 avhengighet.
1388

1389 Bioteknologi

1390 Alle mennesker har en iboende og ukrenkelig egenverdi, uavhengig av egenskaper, evner og
1391 funksjonsnivå. Høyre ser positivt på at genterapi og genredigering kan gi bedre medisinsk
1392 behandling for en rekke sykdommer og tilstander. Høyre vil ikke tillate genterapi og
1393 genredigering som ikke har et medisinsk formål, men kun tar sikte på å forbedre menneskelige
1394 evner og egenskaper. Genterapi i kjønnsceller, embryo eller befruktete egg som innebærer
1395 varige endringer i arvelige anlegg, har ukjent betydning for utviklingen av menneskeheten og
1396 må derfor forbys ut fra en føre-var tenkning.
1397

1398 Høyre vil:

- 1399
- 1400 • Legge føre-var prinsippet til grunn i spørsmål knyttet til bioteknologi.
 - 1401 • Stimulere til videreutvikling av persontilpasset medisin.
 - 1402 • At dagens abortlov skal ligge fast.
 - 1403 • Sørge for en moderne og internasjonalt konkurransedyktig regulering av bioteknologi,
1404 basert på et etisk forsvarlig rammeverk.
 - 1405 • Styrke forskningen på bioteknologi.
1406

1407 Helseberedskap og smittevern

1408 Høyre mener at helseberedskapen skal være god nok til å verne befolkningens liv og helse,
1409 sørge for medisinsk behandling og pleie og omsorg til berørte personer. Avklarte
1410 ansvarsforhold, tydelige varslings- og rapporteringsrutiner og god samhandling mellom
1411 aktørene ved kriser er særlig viktig.
1412

1413 Høyre vil:

- 1414
- 1415 • Opprette en egen reservestyrke tilknyttet helsevesenet som kan aktiviseres i en
1416 pandemi.
 - 1417 • Sikre at helsevesenet alltid er forberedt på nye kriser som pandemier, epidemier, eller
1418 ettervirkning av andre katastrofer.
 - 1419 • Sørge for tilstrekkelig lager eller produksjonskapasitet av nødvendig medisinsk utstyr
1420 og råvarer til viktige legemidler for en eventuell krisesituasjon, i samarbeid med
1421 helsenæringen.
 - 1422 • Sikre tilgang på nødvendig smittevernutstyr i alle deler av helsetjenesten.

- 1423
- 1424
- 1425
- 1426
- 1427
- 1428
- 1429
- 1430
- Sørge for gode handelsforbindelser og beredskapsavtaler med andre land, for å sikre rask og sikker tilgang på nødvendig helsemateriell i eventuelle krisesituasjoner.
 - Sikre tilstrekkelig intensivkapasitet.
 - Legge til rette for økt produksjon av beredskapsmateriell i Norge og våre nærmeste naboland.
 - Ta en ledende rolle internasjonalt i arbeidet med å øke produksjonen av virkestoff og legemidler i vår del av verden.

1431 **Tannhelse**

1432 De siste 30 årene har det skjedd store fremskritt i den norske tannhelsen. I dag har vi en god
1433 tannhelse. Høyre vil videreføre dagens ordning med næringsdrivende tannleger, gratis tannlege
1434 inntil fylte 18 år og redusert pris frem til 20 år.

1435

1436 **Høyre vil:**

- 1437
- 1438
- 1439
- 1440
- 1441
- 1442
- 1443
- 1444
- 1445
- 1446
- Videreføre dagens organisering av tannhelsetjenesten.
 - Videreføre ordningen med gratis tannlege inntil fylte 18 år og redusert pris frem til 20 år.
 - Sørge for gode tannhelsetjenester og gode offentlige støtteordninger for sårbare grupper.
 - Ikke gi offentlig støtte til tannhelsetjenester som kun har kosmetiske formål.
 - Innføre fritt behandlingsvalg i tannhelsetjenesten for mennesker som får tannlege dekket av det offentlige.

1447 Verdiskapingen skal opp, utslippene skal 1448 ned

1449

1450 Innledning

1451 Klimaproblemene er vår tids største utfordring. Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050.
1452 Høyre vil ta markedet i bruk i miljøets tjeneste, for å gjøre det lønnsomt å gjennomføre god
1453 klimapolitikk og bidra til å skape vekst og nye, lønnsomme grønne jobber. Høyre vil videreføre
1454 og forsterke forurenser betaler-prinsippet, bidra til å utvikle ny miljøteknologi og ta i bruk
1455 offentlig innkjøpsmakt for å legge til rette for grønne og innovative løsninger som bidrar til å
1456 redusere klimagassutslipp.

1457

1458 Høyre vil:

1459

- 1460 • Fortsette et forpliktende samarbeid med EU om utslippsreduksjoner, som sikrer norske
- 1461 bedrifter forutsigbarhet og like konkurransevilkår med europeiske bedrifter.
- 1462 • Jobbe for internasjonale, standardiserte krav for grønne obligasjoner.
- 1463 • Sikre full sysselsetting innenfor rammen av et nullutslippssamfunn.
- 1464 • Fortsette økningen av CO₂-avgiften, men kompensere ved å redusere andre skatter og
- 1465 avgifter.
- 1466 • Øke den årlige treplantingen med ti millioner trær innen 2030.
- 1467 • Dreie hoveddelen av norsk bistand mot klimatiltak i utviklingsland.
- 1468 • Videreføre regnskogsatsingen under forutsetning av at den bidrar til verifiserbare
- 1469 utslippsreduksjoner.

1470

1471 Klimavennlig næringsliv og industri

1472 Høyre mener klimapolitikk må utformes i samarbeid med næringsliv og industri. En
1473 næringsvennlig klimapolitikk innebærer at næringslivet stimuleres til å velge klimavennlige
1474 løsninger, ved å gjøre det dyrt å forurense. Norge har i dag ledende miljøer innenfor blant annet
1475 produksjon av rent hydrogen, fornybar energi, karbonfangst og lagring (CCS), skipsfart og
1476 grønne datasentre. Dette er kompetanse vi skal bygge videre på.

1477

1478 Høyre vil:

1479

- 1480 • Realisere ambisjonen om en kostnadseffektiv fullskalaløsning for karbonfangst og
- 1481 lagring (CCS), og bidra til at flere CCS-prosjekt gjennomføres i norsk industri.
- 1482 • Videreføre og styrke Enova som klimapolitisk virkemiddel.
- 1483 • Bruke Enova til å stimulere til energieffektiviserende tiltak i bygg- og anleggsbransjen.
- 1484 • Bruke avgiftssystemet for å stimulere til økt energieffektivisering og –gjenbruk i bygg,
- 1485 som f.eks. restvarme og varmegjenvinning fra industri.
- 1486 • Videreføre CO₂-kompensasjonsordningen.
- 1487 • Stimulere til klimaforskning i næringslivet gjennom Skattefunn.
- 1488 • Styrke energiforskningsprogrammene i forskningsrådet.
- 1489 • Opprette FME-senter for bærekraftig bruk av olje- og gassprodukter i form av for
- 1490 eksempel hydrogen og ammoniakk.

- 1491 • Stille krav om bruk av hydrogen ved minst ett offentlig anbud på en fergestrekning i
1492 Norge, for å utløse en verdikjede for hydrogenproduksjon.
1493 • Gjennomføre en datasenterstrategi som vil gjøre det enklere og mer forutsigbart å
1494 etablere grønne datasentre i Norge.
1495 • Gjennomføre et pilotprosjekt etter modell fra Danmarks Grønne Investeringsfond.
1496 Piloten skal gi ut lån til grønne oppstartbedrifter fremover.
1497 • Sørge for forutsigbare og stabile rammebetingelser for fornybart drivstoff og
1498 energibærere.
1499 • Legge til rette for storskalaproduksjon av avansert biodrivstoff.
1500 • Redusere lystgassutslipp fra kunstgjødselproduksjon.
1501 • Utnytte næringspotensialet ved bruk av CO2 som innsatsfaktor i industrielle prosesser
1502 og etablere en verdikjede for håndtering av CO2 i industrien.
1503

1504 Energi

1505 Norge er et av de landene i verden som har tjent mest på salg av kraft og energi. Høyre vil sikre
1506 at Norge skal fortsette å være en ledende energinasjon, som skaffer inntekter til fellesskapet og
1507 bidrar til nødvendig grønn omstilling.
1508

1509 Høyre vil:

- 1510
- Etablere en finansieringsordning som bidrar til å utløse investeringer i storskala flytende vindkraft.
 - Delta aktivt i samarbeid mellom europeiske land for å fremme havvind som energikilde.
 - Legge til rette for elektrifisering av flere felt på norsk sokkel.
 - Redusere utslippene på norsk sokkel med mål om 50 prosent utslippskutt innen 2030.
 - Sørge for et robust og effektivt strømmnett som sikrer rimelig og trygg tilgang på strøm for forbrukere og industri.
 - Gjøre det attraktivt for kraftselskapene å oppgradere eksisterende vannkraftverk, legge til rette for utbygging av nye vannkraftverk og skape et mer rettferdig skatteregime for vannkraft.
 - Forbedre konsesjonsbehandlingen for utbygging av vindkraft på land, slik at det blir bedre lokal forankring og involvering, og tas større hensyn til natur, miljø og naboer.
 - Sørge for at en større del av verdiskapingen fra et vindkraftanlegg tilfaller vertskommunen.
 - Jobbe for et tettere integrert europeisk energimarked, kartlegge behovet for mer fornybar energi i det europeiske markedet og være positive til kraftutveksling.
 - Gjennomgå regelverk og virkemiddelapparatet for å stimulere til bruk av solenergi.
 - Legge til rette for grønn nabolagsdeling av energi.
 - Avklare interessekonflikter og sikre forutsigbarhet for havvindproduksjon på norsk sokkel.
- 1531

1532 Grønn transport

1533 Skal vi nå klimamålene våre, må utslippene i transportsektoren ned. Høyre mener at det er
1534 mulig å utnytte nye teknologiske løsninger til å gjøre transporten mer klimavennlig, samtidig
1535 som folk og bedrifter får økt mobilitet. Vi bør gradvis må fase ut fossil energi i all transport- og
1536 logistikk gjennom å stille krav til og innføre tiltak som bidrar til rask innfasing av null- og
1537 lavutslippsløsninger.
1538

1539 **Høyre vil:**

- 1540
- 1541
- Øke tilgangen på hurtig- og lynlading for elbiler i hele landet.
- 1542
- Trappe opp støtten til utslippsfrie nyttekjøretøy.
- 1543
- Innføre miljødifferensiert avgift ved kjøp av utslippsfrie motorer til fritidsbåter.
- 1544
- Være en aktiv pådriver for strengere utslippskrav i internasjonal skipsfart.
- 1545
- Opprettholde og videreutvikle vår ledende posisjon som grønn skipsfartsnasjon og bruke den til å skape nye, grønne verdier.
- 1546
- Vurdere krav i konsesjoner for å sikre en mest mulig utslippsfri produksjon.
- 1548
- Jobbe for økt ladeinfrastruktur i borettslag og leilighetsbygg, samt parkeringsanlegg og parkering for næringsbygg.
- 1549
- Satse på utvikling, grønn produksjon og bruk av hydrogen og ammoniakk som energibærere.
- 1550
- Legge til rette for økt bruk av avansert flytende biodrivstoff og biogass i transportsektoren.
- 1551
- At Norge skal være pådriver og arena for utvikling, testing og tidlig implementering av elektrifiserte fly.
- 1552
- Endre flyavgiftssystemet slik at det blir rimeligere å reise med null- eller lavutslippsfly.
- 1553
- Stimulere til ytterligere grønn vekst og konkurransekraft i norsk maritim næring, og legge til rette for økt eksport av lav- og nullutslippsteknologi i maritim sektor.
- 1554
- Gradvis innføre utslippsforbud for skip etterhvert som teknologien tillater dette, og arbeide for et internasjonalt utslippsforbud.
- 1555
- 1556
- 1557
- 1558
- 1559
- 1560
- 1561

1562 **Sirkulær økonomi**

1563 Grønn vekst handler om å gjøre det mer lønnsomt å skape verdier på en miljøvennlig måte. I
1564 fremtidens lavutslippssamfunn må vi kombinere verdiskaping med bærekraftig produksjon og
1565 forbruk av varer og tjenester. Bedre utnyttelse av ressursene kan gi store gevinster for miljøet,
1566 økonomien og samfunnet. Råvarenes maksimale levetid må nyttiggjøres, og den totale
1567 avfallsmengden må reduseres. Avfall er en ressurs som kan gjenbrukes, gjenvinnes og
1568 omdannes til nye ressurser. Det skaper jobber, samtidig som det gir bedre miljø og økt
1569 verdiskaping for samfunnet.

1570

1571 **Høyre vil:**

- 1572
- Innføre strengere straff for forsøpling, og sikre effektiv håndhevelse av forbudet.
- 1573
- Utvide produsentansvaret og innføre et livssyklusperspektiv på produksjon, bruk og utfasing av produkter.
- 1574
- Gjennomføre et prøveprosjekt i noen utvalgte pilotkommuner for omstilling til «sirkulærøkonomikommuner», etter mal fra «realfagskommuner». Kommunene skal stille krav til sirkulær økonomi ved innkjøp og investeringer i et livsløp-perspektiv.
- 1575
- Stille omsetningskrav for biodrivstoff i anleggsdiesel.
- 1576
- Stille miljøkrav som fremmer innovasjon, og se på ulike modeller for å bidra til å gjøre resirkulering, energigjenvinning og gjenbruk mer attraktivt for privatpersoner og bedrifter.
- 1577
- Endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en materialavgift som avtar med økende andel fossilfri plast i emballasjen.
- 1578
- Halvere matsvinnet i Norge innen 2030.
- 1579
- Lage en helhetlig plan for å stimulere til restaurering og gjenbruk av bygg og materialer.
- 1580
- 1581
- 1582
- 1583
- 1584
- 1585
- 1586

1587

1588 Lokale utslippskutt

1589 For å nå klimamålene våre, må vi også kutte utslipp lokalt. Kommunene kjenner sine
1590 forutsetninger og begrensninger best, og er best rustet til å selv komme med innspill på hva de
1591 kan bidra med i klimakampen. Samtidig er det viktig hvordan vi utformer stedene vi bor. God
1592 arealplanlegging kan forhindre unødvendig bruk av bil og isteden tilrettelegge for bedre
1593 kollektivtrafikk, gang- og sykkelvei.

1594

1595 Høyre vil:

1596

- 1597 • Øke kommunenes handlingsrom for klima- og miljøtiltak gjennom Klimasats.
- 1598 • Utvikle egne klimabudsjetter og rapporteringskrav for kommuner for å forplikte
1599 kommunene til å nå deres klimamål.
- 1600 • Gi kommuner mulighet til å innføre nullutslippssoner.
- 1601 • Vurdere å gi kommunene større handlingsrom til å fastsette lokale bestemmelser for
1602 begrensning av cruiseturismen, for eksempel ut ifra antall tilreisende eller skipets klima-
1603 og miljøstandard.
- 1604 • Stille krav om kildesortering i alle kommuner og for alle husholdninger, og innføre
1605 minimumskrav om utsortering av avfallstyper.

1606

1607 Naturmangfold

1608 Høyre vil ta vare på naturmangfoldet gjennom en kombinasjon av frivillig vern, bærekraftig
1609 bruk og naturbasert verdiskaping basert på en sterk, privat eiendomsrett.

1610

1611 Økosystemene i havet er i endring som følge av klimaendringer, forurensning og overfiske. Dette
1612 er en utfordring Høyre vil ta tak i. Satsing på havbaserte næringer er viktige bidrag til å løse
1613 disse problemene. Høyres ambisjon er at Norge skal ta en lederposisjon internasjonalt i å utvikle
1614 nye løsninger som bevarer økosystemer og styrker langsiktig økonomisk vekstkraft.

1615

1616 Høyre vil:

1617

- 1618 • Vedta en nasjonal plan for restaurering og bevaring av natur- og artsmangfold i tråd
1619 med internasjonale forpliktelser, Biomangfoldkonvensjonen og Aichi-målene.
- 1620 • Legge til rette for økt plante- og skogproduksjon.
- 1621 • Stille nasjonale krav til oppfyllelse av bærekraftskriterier i all bioenergi.
- 1622 • Videreutvikle norsk havforvaltning og marin arealplanlegging for å legge til rette for å
1623 utvikle bærekraftig næringsliv til havs.
- 1624 • Kartlegge, kvantifisere og integrere naturverdiene i havet i nasjonalregnskapet for å
1625 styrke grunnlaget for beslutninger og investeringer i havøkonomien.
- 1626 • Systematisk overvåke klimaendringene i havøkosystemene for å kunne treffe
1627 nødvendige tiltak for å redusere skadevirkninger.
- 1628 • Utvikle incentivordninger som gjør det lønnsomt og attraktivt å utvikle teknologi og
1629 løsninger som kan bidra til å minimalisere eller reversere forurensning, som avrenning
1630 fra landbruket og plast.
- 1631 • At Norge fortsatt skal ha en lederrolle innen forskning, bekjempelse, oppsamling og
1632 håndtering av marint avfall.
- 1633 • At Norge skal fortsette å ta en lederrolle internasjonalt i kampen mot plast i havet.
- 1634 • Legge til rette for økt bruk av utslippsfrie anleggsmaskiner i landbruket.

- 1635
- 1636
- 1637
- 1638
- 1639
- Følge opp og om nødvendig forsterke innsatsen i klimaavtalen med jordbruket om reduserte utslipp for å oppnå målbare resultater.
 - Utrede en CO2-merkeordning på alle varer, slik at forbrukere kan ta mer informerte valg.

1640

Samferdsel

1641

1642 Innledning

1643 Høyre er opptatt av at vi skal ha en god og moderne infrastruktur som sikrer at folk har mulighet
1644 til å reise slik de ønsker, og bedriftene lett kan frakte varer. En sterk satsing på samferdsel
1645 handler om å bygge hele Norge for fremtiden. Gode veier, jernbane, kollektivtrafikk,
1646 sjøtransport og luftfart gir folk mulighet til å bo og skape jobber i alle deler av landet. Vi må
1647 gjøre avstanden mellom by og land- og mellom landsdelene kortere, og vi må ha byer hvor det
1648 er lett å ta seg frem. Den teknologiske utviklingen i transportsektoren går raskt, og gjør det
1649 mulig å reise mer, frakte mer, og reise tryggere samtidig som vi forurenser mindre. Høyre vil
1650 utnytte mulighetene teknologien gir oss.

1651

1652 Høyre vil:

1653

- 1654 • Legge til rette for at Norge kan bli en testarena for utvikling av autonome kjøretøy.
- 1655 • Legge til rette for at Norge kan bli et foregangsland i utviklingen av nye, sikre og
1656 bærekraftige mobilitetsløsninger.
- 1657 • Etablere en nasjonal strategi for innovasjon innen transportteknologi, med tettere
1658 samarbeid mellom myndigheter, samferdselsaktører, teknologibedrifter og
1659 forskningsmiljøer.
- 1660 • Prioritere maritim teknologi, herunder autonome fartøy.
- 1661 • Legge større vekt på innovative offentlige anskaffelser i transportsektoren som
1662 stimulerer til nyskaping og utvikling av nye løsninger.
- 1663 • Etablere nasjonal datastrategi for sikker deling av transportinformasjon på tvers av
1664 sektorer, og mellom offentlige og private aktører på en måte som ivaretar personvernet
1665 og nasjonale interesser.
- 1666 • Gradvis trappe ned el-bilfordelene, i første omgang på de dyreste el-bilene, men sørge
1667 for at det alltid skal lønne seg å kjøpe lav- og nullutslippsbiler.
- 1668

1669 Mer, bedre og tryggere vei

1670 Høyre har økt kvaliteten på riksveiene, og antall hardt skadde og drepte i veitrafikken er kraftig
1671 redusert. Selv om det er bevilget historisk mye til veibygging siden 2013, er det fremdeles stort
1672 behov for oppgradering av veinettet i Norge. Veiene er livsnerven for å knytte regioner og
1673 landsdeler sammen, for verdiskaping i næringslivet og bedre hverdager for familiene. Bygging
1674 av veier utvider og knytter sammen bo- og arbeidsmarkedsregioner. En god vei gjør avstanden
1675 mellom folk kortere. Det handler om å få varer og personer trygt og effektivt frem, og til rett
1676 tid. Høyre vil gjennomføre tiltak som løfter kvaliteten og sikkerheten i transportsystemet, og
1677 hjelpe fylkene å prioritere oppgradering av fylkesveiene.

1678

1679 Høyre vil:

1680

- 1681 • Sørge for gode støtteordninger til fylkene for å ta ned vedlikeholdsetterslepet på
1682 fylkesveiene.
- 1683 • Styrke arbeidet med flom- og rassikring på utsatte vei- og banestrekninger.
- 1684 • Fortsette satsingen på tunnelsikkerhet.
- 1685 • La Nye Veier AS bygge flere veier raskere og billigere ved å øke rammene og gi dem
1686 ansvar for flere prosjekter.

- 1687 • Ta i bruk ny teknologi for et nytt og bærekraftig system for veiprising. Systemet skal
- 1688 ivareta personvernet, være enkelt å forstå og oppfattes som rettferdig.
- 1689 • Tilpasse fartsgrensene til veienes kvalitet, og være åpen for å øke farten der det ligger
- 1690 til rette for det.
- 1691 • Sikre at utenlandske vogntog/kjøretøy betaler bompenger og andre avgifter, samt styrke
- 1692 arbeidet med å kontrollere trafikksikkerheten særlig om vinteren.
- 1693 • Legge til grunn nullvisjonen for hardt skadde og drepte i trafikken og prioritere
- 1694 holdningsskapende arbeid, vedlikehold og fornying av infrastrukturen og møtefrie
- 1695 hovedveier for å øke trafikksikkerheten.
- 1696 • Satse på førerteknologi som reduserer antall ulykker og dødsfall i trafikken.
- 1697 • Etablere tydeligere retningslinjer for hvordan veimyndighetene kan fravike krav i
- 1698 veinormalen for gang- og sykkelvei.
- 1699 • Prioritere hovedveinettet når 5G-teknologien rulles ut, slik at teknologien som bidrar til
- 1700 effektiv trafikkavvikling og redusert antall ulykker kan tas i bruk raskere.
- 1701 • Fortsette det målrettede arbeidet i samarbeid med internasjonale aktører for å bekjempe
- 1702 arbeidslivskriminalitet, legge til rette for ryddige konkurransevilkår og ivareta
- 1703 trafikksikkerheten på norske veier.
- 1704 • Gjøre det enklere for folk å ta førerkort ved å la private kjøreskoler gjennomføre hele
- 1705 kjøreopplæringsløpet, herunder teori, praktisk kjøring og sensur av kandidatene. For å
- 1706 få en kjøreopplæring av best mulig kvalitet, vil vi også gjennomgå og vurdere
- 1707 godkjenningsordningen for kjøreskoler.
- 1708

1709 Jernbane

1710 Toget binder sammen bo- og arbeidsområder, slik at det er enklere å bo der man ønsker, og

1711 jobbe der man vil. Høyre mener tilbudet må forbedres. Vi trenger økt punktlighet, høyere

1712 hastigheter og flere avganger på strekningene våre. De viktigste grepene for dette er å styrke

1713 vedlikeholdet, bygge flere kryssingsspor og øke antall avganger. Høyre vil sikre de reisende og

1714 godstransporten et best mulig tilbud. Mer gods på jernbanen betyr færre trailere på veiene, økt

1715 trafikksikkerhet, redusert veislitasje og reduserte klimagassutslipp.

1716

1717 Nye Veier-modellen har gitt svært gode resultater i utbyggingen av veier. Denne suksessen vil

1718 Høyre gjenta for jernbanen og organiseringen av den, gjennom Nye Baner-modellen i

1719 utbygging av jernbaneprosjekter.

1720

1721 Høyre vil:

1722

- 1723 • Fortsette reformarbeidet i jernbanesektoren for å sikre en jernbane som setter kundene
- 1724 i sentrum, kvalitet i hele sektoren og mest mulig jernbane for pengene.
- 1725 • For å sikre et best mulig tilbud til de reisende vil vi fortsette konkurranseutsettingen av
- 1726 togdriften.
- 1727 • Vurdere å benytte Nye Veier-modellen ved utbygging av jernbaneprosjekter.
- 1728 • Være med på EUs internasjonale togsatsing som sikrer likere systemer i Europa og gjør
- 1729 jernbanen mer konkurransedyktig.
- 1730 • Forbedre togtilbudet gjennom flere togavganger, nyere tog og bedre service.
- 1731 • Dimensjonere nye jernbanestrekninger for 250 km/t der det ligger til rette for det.
- 1732 • Bygge ut det eksisterende jernbanenett for å korte ned reisetid, øke kapasiteten, redusere
- 1733 transporttiden og bedre punktligheten for gods og passasjerer.
- 1734 • Bygge ut grensekryssende jernbane og se det skandinaviske jernbanenettet under ett.

- 1735 • Ta i bruk nye teknologiske løsninger i arbeidet med å sikre flere avganger og mindre
1736 utslipp fra tog.
1737

1738 En utslippsfri transportsektor

1739 Dersom vi skal nå klimamålene våre, er vi nødt til å kutte utslippene fra transport. For Høyre
1740 er det viktig at dette ikke gjøres på en måte som hindrer oss i å reise. Høyre vil ta i bruk ny
1741 teknologi som gjør det mulig å reise den samme avstanden, men med mindre utslipp. Vi vil
1742 bygge mer og bedre vei, men sørge for at bilene som kjører på den veien er utslippsfrie. Høyres
1743 mål er en transportsektor uten utslipp.
1744

1745 Høyre vil:

- 1746
- 1747 • Fortsette å innrette avgiftene slik at det fremdeles lønner seg å velge klimavennlige
1748 kjøretøyer, men at bruksavgiftene fordeles mer rettferdig.
 - 1749 • Fortsette å iverksette tiltak fra regjeringens handlingsplan for fossilfri
1750 kollektivtransport.
 - 1751 • Satse på løsninger som best kutter utslipp på vei, bane, sjø og i luften.
 - 1752 • Ha som mål at det første elektriske passasjerflyet skal være i luften i 2025.
 - 1753 • Øke bruken av avansert flytende biodrivstoff i veitransporten og flytransporten.
 - 1754 • Videreutvikle gode byvekstavtaler og belønningsordninger som bidrar til økt
1755 kollektivsatsing og økt utbygging av traseer for sykkel og gange i byer og tettsteder.
 - 1756 • Sørge for økt utbygging av infrastruktur til lav- og nullutslippsteknologi for kjøretøyer,
1757 ferge og skip i samarbeid med private aktører.
 - 1758 • Legge til rette for forbedret logistikk og økt effektivisering av lastebiler.
 - 1759 • Koble næringspolitikk, transportpolitikk og klimapolitikk tettere sammen.
 - 1760 • Utvide bruken av landstrøm.
 - 1761 • Stimulere til ytterligere grønn vekst og konkurransekraft i norsk maritim næring, og
1762 legge til rette for økt eksport av lav- og nullutslippsteknologi i maritim sektor.
 - 1763 • Gradvis innføre utslippsforbud for skip etterhvert som teknologien tillater dette, og
1764 arbeide for et internasjonalt utslippsforbud.
1765

1766 God ressursbruk – mer transport

1767 Vi vet at det økonomiske handlingsrommet blir mindre i årene fremover, og den teknologiske
1768 utviklingen gjør at vi ikke må låse prosjektene til gammeldagse løsninger flere år før
1769 prosjektene skal bygges. Høyre har i regjering sørget for at vi får mer vei for mindre penger,
1770 gjennom blant annet Nye Veier. Det er fremdeles store utfordringer knyttet til kostnadene i
1771 store samferdselsprosjekter, og derfor ønsker Høyre å fortsette tiltakene som gir oss mer og
1772 bedre samferdsel for pengene. Høyre vil iverksette tiltak som gir bedre beslutningsgrunnlag og
1773 utnyttelse av nyeste teknologi, og som gjør det enklere å prioritere klokere.
1774

1775 Høyre vil:

- 1776
- 1777 • Ta vare på den infrastrukturen vi allerede har.
 - 1778 • Forbedre Nasjonal transportplan slik at planleggingstiden kan gå ytterligere ned og
1779 prosjektene er fleksible nok til å ta i bruk nyeste tilgjengelige teknologi.
 - 1780 • Sørge for tilstrekkelige incentiver til å øke den samlede samfunnsnyttens i prosjektene
1781 og samtidig sikre at vi løser de faktiske behovene i samferdselssektoren i Norge.

- 1782 • Vurdere om kapasitetsbehov kan møtes på andre og mer effektive måter enn nye
- 1783 kostbare utbygginger.
- 1784 • Ta i bruk ny teknologi for å bedre utnytte tidspunkt hvor vei, jernbane og annen
- 1785 transport er lite trafikkert, for å redusere kø, «fordele» trafikken mer utover døgnet og
- 1786 dermed utnytte kapasiteten bedre.
- 1787 • Sørge for at det ved beregning av samfunnsnytte inkluderes konsekvensen av nye
- 1788 teknologiske trender og angis hvor stor andel av nytten som er sårbar for teknologisk
- 1789 endring.
- 1790 • Prioritere igangsettelse av prosjekter som gir høy nytte.
- 1791 • Legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner benytter seg av det
- 1792 handlingsrommet de allerede i dag har, til å fravike veinormalkravene, slik at de kan
- 1793 bygge mer gang- og sykkelveg, som vi vet er viktige trafikksikkerhetstiltak.
- 1794 • Fornye Statens vegvesens veinormaler og forenkle kravene der det gir bedre ressursbruk
- 1795 og samtidig opprettholder tilsvarende kvalitet for transporten.
- 1796 • Fortsette arbeidet med å finne kostnadsreduserende tiltak.
- 1797

1798 Kollektivtransport og god fremkommelighet i storbyområdene

1799 Høyre skal arbeide for å utvikle et godt kollektivtilbud i alle deler av landet. Behovene og
 1800 mulighetene er ulike i store byområder og områder med spredt bebyggelse. I områder med lav
 1801 befolkningstetthet er gode overganger til buss og tog et viktig tilskudd til bilen, men bil er også
 1802 nødvendig i områder med få kollektivavganger. Bil er viktig for effektiv transport av personer
 1803 og varer i distriktene.

1804
 1805 I storbyene er et fleksibelt, klimavennlig kollektivtilbud, kombinert med gode gang- og
 1806 sykkelveier, nødvendig for å håndtere en fremtidig befolkningsvekst og for at Norge skal nå
 1807 sine klimamål. Det krever store statlige investeringer. Høyre mener at bruk av statlige midler
 1808 må følges av krav om å legge til rette for boliger, næring og velferdstilbud i nærheten av
 1809 kollektivknutepunktene. Byvekstavtaler er et strategisk verktøy for å stimulere til bruk av
 1810 kollektive løsninger og til sykling og gange gjennom en mer miljøvennlig arealpolitikk.

1811 Høyre vil:

- 1812
- 1813
- 1814 • Opprettholde statens andel av kostnadene for kollektivutbygginger i og rundt de største
- 1815 byene.
- 1816 • Ha brukerfokus i kollektivtransporten for å gjøre den mer attraktiv og brukervennlig.
- 1817 • Fortsette å ruste opp kollektivnettene.
- 1818 • Nå målet om at den nasjonale reisepanleggeren Entur, kan tilby både reiseinformasjon
- 1819 og billetter for all kollektivtransport.
- 1820 • Etablere byvekstavtaler med de ni største byområdene og vurdere en utviklet
- 1821 belønningsordning for de mindre byene.
- 1822 • Ta i bruk ny teknologi og smartere og mer fleksible løsninger som gjør
- 1823 kollektivtransport mulig for enda flere.
- 1824 • Ta i bruk stordataanalyser for å kartlegge reisebehov og tilpasse tilbud.
- 1825 • Videreutvikle drosjenæringen som en viktig del av kollektivtransporten og med et sterkt
- 1826 kundeperspektiv.
- 1827 • Fjerne fordelsbeskatningen på kollektivkort betalt av arbeidsgiver.
- 1828 • Sørge for økt frekvens og økt kapasitet der det er kundegrunnlag for det.
- 1829 • Arbeide for mer sømløse overganger mellom de ulike transportformene.
- 1830 • Etablere flere pendlerparkeringer med større kapasitet på jernbanestasjoner.

- 1831 • Legge til rette for god mobildekning på alle togstrekninger og kollektivtraseer.
1832 • Legge til rette for bedre samordning av kollektivruter mellom fylkene.
1833 • Utvikle et regelverk for selskaper innenfor delingsøkonomien som bidrar til økt
1834 seriøsitet, bedre sikkerhet og mer konkurranse.
1835 • Redusere transportbehovet gjennom smartere planlegging og bruk av digital
1836 kommunikasjon.
1837

1838 Flytilbudet er distriktenes kollektivtransport

1839 Flytilbudet knytter oss sammen og gir tilgang til resten av verden. Flere steder i landet, særlig
1840 langs kysten, er det luftfarten som utgjør kollektivtrafikken for å frakte folk over lengre
1841 avstander. Høyre mener et godt flytilbud er vesentlig for et eksportorientert næringsliv, for
1842 internasjonal reiselivsturisme til Norge og for folks bevegelsesfrihet. Høyre vil arbeide for en
1843 mest mulig sikker og effektiv luftfart.
1844

1845 Oppgraderte flyplasser og rullebaner og en sunn konkurranse innen tårntjenester og
1846 flynavigasjon vil sikre passasjerene mer stabile, forutsigbare og kostnadseffektive tjenester.
1847 Lufthavnene utgjør en viktig infrastruktur i Norge, og en rekke lufthavner er under utvikling.
1848 Høyre mener staten skal stille tydelige krav og være en langsiktig og forutsigbar eier av Avinor,
1849 samt gi selskapet rammevilkår for å gjennomføre disse investeringene.
1850

1851 Høyre vil:

- 1852
- 1853 • Sikre et godt flytilbud over hele landet.
 - 1854 • Legge til rette for kommersiell konkurranse og lønnsom luftfart gjennom et balansert
1855 avgiftssystem og tilrettelegging av infrastruktur.
 - 1856 • Sikre at Avinor og de ikke-statlige flyplassene har forutsigbare betingelser for å
1857 gjennomføre nødvendige utbygginger i lufttransporten.
 - 1858 • Øke omsetningskravet for bærekraftig biodrivstoff i flydrivstoff og legge til rette for
1859 andre miljøvennlige alternativer når teknologien er tilgjengelig, for å redusere
1860 klimagassutslippene fra flytransporten.
 - 1861 • Legge til rette for gode rammevilkår for de privateide/-drevne flyplassene.
1862

1863 Oppgradering av norske havner

1864 Norge er en havnasjon og kysten er en av våre store inntektskilder, med viktige jobber og
1865 reiseruter for nordmenn. Det er mange som bruker kysten vår, så det er viktig at det er enkelt
1866 og oversiktlig å navigere. Det er behov for å videreutvikle havnene og skipsleden for å
1867 opprettholde og styrke den norske konkurransekraften. Høyre mener effektive havner også er
1868 viktig for at mer av godstransporten kan flyttes fra vei til sjø.
1869

1870 Høyre vil:

- 1871
- 1872 • Forbedre infrastrukturen i tilknytning til havnene.
 - 1873 • Sørge for gode rammevilkår for kommersielle havner.
 - 1874 • Satse på vedlikehold og utvikling av farledene.
 - 1875 • Øke bevilgningene til nødvendig oppgradering av fiskerihavner slik at de kan ta imot
1876 større båter og økt produksjon fra havnæringene.
 - 1877 • Styrke sjøsikkerheten og beredskapen mot utslipp og ulykker til sjøs.

1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924

Justis, sikkerhet og beredskap

Politi og påtale

Politiet bidrar til å skape trygghet og god beredskap i Norge. Politiet skal ha en tilstedeværelse der det er behov i hele landet, og løse sine oppgaver i samspill med borgerne. Forebygging av kriminalitet er det viktigste målet. Politiet skal være lett å nå og yte god og effektiv service, også på nett.

Den registrerte kriminaliteten går ned, men inntar nye former i den globale og digitale tiden. Mer av politiarbeidet vil i fremtiden foregå digitalt. Det norske politiet har høy tillit blant befolkningen. Skal tilliten opprettholdes, må politiet være i stand til å håndtere et komplekst og skiftende kriminalitetsbilde, enten det dreier seg om nye former for organisert kriminalitet, terrorisme eller overgrep på nett. Politiet må tilføres ressurser, kompetanse, utstyr og metoder som holder tritt med utviklingen innenfor rammen av vår rettstat og innbyggernes personvern.

Høyre vil:

- Sikre at politiet har god bemanning og synlig tilstedeværelse i hele landet, og prioritere politiresurser ut til politidistriktene.
- Styrke de geografiske driftsenhetene mer enn de funksjonelle driftsenhetene på politidistriktetsnivå i årene som kommer.
- Ha mer fleksible løsninger for tjenestesteder, f.eks. mobile kontorer og lokaler sammen med andre offentlige virksomheter.
- Ha et politi tilpasset et moderne kriminalitetsbilde hvor flere lovbrudd skjer på nett.
- Øke kapasiteten i politiets datakriminalitet for å møte nye utfordringer med kriminalitet og trusler på internett og i sosiale medier.
- Styrke innsatsen mot organisert kriminalitet og arbeidslivskriminalitet, blant annet gjennom økt samarbeid mellom politiet, tolletaten, skatteetaten og andre offentlige instanser.
- Bygge videre på hovedmålene i Politireformen.
- Gjennomføre en vurdering av Utrykningspolitiets oppgaver og ressurser.
- Videreføre muligheten for å gi punktbevæpning på sårbare steder etter risiko- og sårbarhetsanalyser.
- Opprettholde antall tjenestesteder på samme nivå de nærmeste årene, bortsett fra der det er lokal enighet om noe annet.
- Videreføre målet om to politifolk per 1000 innbyggere.
- Styrke Norges internasjonale samarbeid med organisasjoner som Europol og Eurojust.
- Styrke kampen mot internasjonal narkotikahandel.
- Sikre at politimetoder avveies mot hensynet til personvernet og rettssikkerheten.
- At norsk politi skal være verdensledende i arbeidet med å forhindre, avdekke og etterforske overgrep mot barn.
- Åpne opp for at andre etater eller private kan bistå politiet i større grad enn i dag, eksempelvis med fangetransport.
- Styrke påtalemyndigheten med flere politijurister.
- Ha en nullvisjon om antall henlagte saker med kjent gjerningsperson.
- Løpende vurdere politiets arbeidsmetoder og bruk av blant annet moderne teknologi for å sikre mest mulig politikraft.

- 1925 • Vurdere alternative turnusordninger som kan øke beredskapen når det er lokal enighet om det.
- 1926
- 1927 • Utarbeide «pakkeforløp for seksuallovbrudd» etter modell fra helsevesenet, hvor anmelder får en tettere oppfølging fra anmeldelse til straff er gjennomført.
- 1928
- 1929

1930 Domstoler

1931 Domstolene og rettsvesenet skal ha tilgang på kompetanse og moderne fasiliteter som muliggjør raskest mulig saksgang. Dette er en grunnleggende forutsetning for en velfungerende rettsstat.

1932 Saker som kommer til domstolen i dag er mer kompliserte enten det gjelder mer omfattende og organisert kriminalitet, eller mer kompliserte tvistesaker. Høyre ønsker å fortsette moderniseringen av domstolene. Høyre vil at folk skal ha god tilgang til retten og spesialiserte dommere for å få avgjort konflikter.

1937 Høyre vil:

- 1938 • Øke kapasiteten ved domstolene for å håndtere økt saksmengde, både i sivile og strafferettslige saker, og korte ned tiden mellom lovbrudd og eventuell varetektsfengsling, domfellelse og soning i straffesaker.
- 1939
- 1940 • Ha flere hurtigspor for bestemte sakstyper for å avvikle sakene raskere.
- 1941 • Legge til rette for lyd- og bildebruk i alle rettssaler, slik at saksgang og vitneprov blir dokumentert og kan brukes i en eventuell anke.
- 1942 • Videreføre arbeidet for enklere og mer digital saksbehandling.
- 1943 • Vedlikeholde og modernisere de domstolbyggene som trenger det, blant annet gjennom offentlig-privat samarbeid.
- 1944
- 1945
- 1946
- 1947
- 1948
- 1949

1950 Lover, regler og straff

1951 Lover og regler regulerer livene våre og samfunnet. Når de ikke overholdes, kan straff være en effektiv, rettferdig og forutsigbar reaksjon. Høyre mener et godt straffesystem skal sikre god rehabilitering av de som begår kriminalitet, samtidig som det skal ha en preventiv effekt og stemme overens med innbyggernes rettsoppfatning.

1955 Høyre vil:

- 1956 • Ha et straffenivå som samsvarer med alvoret i den kriminelle handling.
- 1957 • At det fortsatt skal være særskilt straffeskjerpende at fornærmede er forsvarsløs eller er barn.
- 1958 • Hovedlinjen i straffeutmåling skal være at mennesker rehabiliteres tilbake til samfunnet, men det skal tilrettelegges for å utvide strafferammen for særlig grove forbrytelser, som eksempelvis terror, til 50 år.
- 1959 • Øke maksstraffen for flere straffbare handlinger begått samtidig.
- 1960 • Gjennomføre endringer i reglene for forvaring, og skjerpe vilkårene for prøveløslatelse.
- 1961 • Fjerne muligheten for prøveløslatelse for personer som har begått særlig integritetskretnende kriminalitet mot personer og alvorlig kriminalitet mot grunnleggende nasjonale interesser.
- 1962 • Oppheve forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester for å bedre sexarbeidernes situasjon.
- 1963 • Oppheve rettsrådsmonopolet slik at flere kan drive juridisk rådgivning.
- 1964 • Liberalisere advokatlovgivningen slik at det ikke er begrensninger på hvem som kan eie advokatfirmaer.
- 1965
- 1966
- 1967
- 1968
- 1969
- 1970
- 1971
- 1972

- 1973 • Definere doping i toppidretten som svindel. Sakene skal straffeforfølges deretter.
- 1974 • Gi politiet mulighet til å samarbeide med idrettens antidopingorganisasjoner i etterforskningen av dopingsaker.
- 1975 • Forbedre ordningen med fri rettshjelp og justere inntektsgrensene slik at flere kan få fri rettshjelp.
- 1976 • Heve strafferammen for seksuelle overgrep og all befatning med og fremstilling av overgrepsmateriale.
- 1977 • Vurdere å fjerne foreldelsesfristen for flere typer seksuallovbrudd overfor barn under 16 år.
- 1978 • Innføre en varslingsplikt for norske tjenesteleverandører til politiet dersom de oppdager at tjenestene deres brukes til å spre eller oppbevare overgrepsmateriale.
- 1979
- 1980
- 1981
- 1982
- 1983
- 1984

1985 Ungdoms- og gjengkriminalitet

1986 Gjengkriminalitet begått av ungdomsgjenger er et problem, spesielt i storbyene. Høyre mener
 1987 denne utviklingen må stanses. Ungdommer som begår kriminalitet, starter ofte i det små. Det
 1988 kan dreie seg om nasking, hærverk eller små voldsepisoder. Høyre mener at tidlig innsats,
 1989 forebygging og god dialog med skolen, barnevern og foreldre er det viktigste for å snu en
 1990 negativ utvikling. Høyre vil føre en politikk som i større grad ser, følger opp og ansvarliggjør
 1991 den enkelte.

1992 Gjengkriminalitet er et sammensatt problem, særlig i bydeler med integreringsutfordringer,
 1993 barnefattigdom og sosiale problemer. Høyre vil føre en politikk med mål om å bryte opp
 1994 gjengstrukturene og forebygge nye gjengdannelser. Dette krever kontinuerlig og langsiktig
 1995 innsats. Det må jobbes internasjonalt, nasjonalt og lokalt. Samfunnet må reagere tydelig og
 1996 raskt overfor de som bryter loven, men også hjelpe de som ønsker seg ut av gjengmiljøene.

1999 Høyre vil:

- 2000
- 2001 • Styrke politiets forebyggende arbeid og tilstedeværelse i særlig kriminalitetsutsatte
- 2002 områder.
- 2003 • Styrke tverrfaglig samarbeid mellom politi, helse-, oppvekst- og kulturfunksjoner i
- 2004 kommunene.
- 2005 • Sørge for målrettede og helhetlige reaksjoner og rehabiliteringstilbud for unge som
- 2006 begår kriminalitet og ikke kan idømmes fengselsstraff.
- 2007 • Øke kunnskapen om ungdomskriminalitet og gjengkriminalitet hos ansatte i skolen og
- 2008 elevenes foreldre.
- 2009 • Kartlegge årsakene til at ungdom blir rekruttert inn i kriminelle gjenger, og sette inn
- 2010 tiltak basert på disse funnene.
- 2011 • Sikre rask, tett og koordinert oppfølging fra det offentlige til gjengmedlemmer som er
- 2012 motiverte for å tre ut av den kriminelle løpebanen gjennom egne, lokale Exit-program.
- 2013 • Ha et eget ungdomsløp i samarbeid med politiet, barnevernet og Nav for å hjelpe dem
- 2014 som ønsker seg ut av gjengkriminalitet.
- 2015 • Sikre et mer koordinert oppfølgingstilbud fra det offentlige etter endt soning.
- 2016 • Utvide den maksimale lengden for oppholdsforbud fra seks til tolv måneder.
- 2017 • Utvide bruken av fotlenke som straff for unge som begår kriminalitet.
- 2018 • Innføre nye regler for sivilrettslig inndragning slik at verdigjenstander som kan spores
- 2019 tilbake til kriminelle handlinger lettere kan fratras de kriminelle.
- 2020 • Utvide ungdomsenhetene i norske fengsler og tydeligere skille voksne innsatte og unge
- 2021 innsatte.

- 2022 • Utvide hurtigdomstolene slik at unge gjengangere får en reaksjon raskest mulig.
2023 • Styrke det internasjonale politisamarbeidet for å bekjempe etableringen av
2024 internasjonale gjengforeninger i Norge.
2025 • Styrke konfliktrådene og i større grad tilby konfliktmekling for å bryte opp
2026 gjengmiljøer.
2027

2028 **Kriminalomsorg**

2029 Straffedømte som skal tilbakeføres til samfunnet, må få god hjelp og oppfølging, både under
2030 og etter soning. Høyre mener at dette arbeidet er viktig for å forebygge ny kriminalitet. Særlig
2031 er det viktig med god oppfølging av spesielt sårbare innsatte. Høyre vil se på muligheten for å
2032 utrede et boalternativ for psykisk syke innsatte som faller mellom kriminalomsorgen og
2033 psykiatrien, men som ikke skal tilbake til samfunnet. Dette vil minske belastningen på både
2034 psykiatrien og fengslene, og gi de aller sykeste bedre fremtidsutsikter.

2035
2036 Innsatte som skal tilbake til samfunnet må få god oppfølging og et tilbud om jobb eller
2037 utdanning. Høyre mener at frivillige organisasjoner som arbeider med dette må fortsette å få
2038 god støtte, samtidig som at vi vil legge til rette for at private initiativ kan rekruttere flere innsatte
2039 til arbeidslivet.

2040 **Høyre vil:**

- 2041
2042
- 2043 • Redusere bruken av isolasjon i norske fengsler.
 - 2044 • Forbedre soningsforholdene for kvinner, som ofte har dårligere soningsforhold enn
2045 mannlige innsatte.
 - 2046 • Endre organiseringen av kriminalomsorgen slik at vi får færre administrative nivåer og
2047 et likere soningstilbud over hele landet.
 - 2048 • Fortsette å prioritere inngåelse av soningsoverføringsavtaler slik at utenlandske innsatte
2049 kan sone i hjemlandet.
 - 2050 • Fortsette å tilby fotlenke-soning for dømte som skal sone for mindre alvorlig
2051 kriminalitet.
 - 2052 • Videreutvikle egne avdelinger i de største fengslene for psykisk syke innsatte, i
2053 samarbeid med helsevesenet.
 - 2054 • Åpne for at private bemanningsbyråer lettere kan rekruttere innsatte som skal ut i arbeid
2055 etter soning.
 - 2056 • Styrke oppfølging og ettervern av spesielt sårbare innsatte.
 - 2057 • Vurdere et nytt boalternativ for de få tyngst psykisk syke som ikke skal tilbake til
2058 samfunnet.
 - 2059 • Sikre bedre oppfølging av tidligere rusavhengige som slipper ut av norske fengsel.
- 2060

2061 **Hatkriminalitet og ekstremisme**

2062 Høyre mener fremveksten av høyreekstremisme, antisemittisme og radikal islam er trusler mot
2063 vårt demokrati. Kontakten mellom ekstremister skjer digitalt og i mange tilfeller over
2064 landegrensene. Bekjempelse av ekstreme holdninger som fører til vold må skje på flere områder
2065 og i et tett samarbeid mellom det offentlige både nasjonalt og lokalt, politiet, næringsliv og
2066 frivillige organisasjoner.

2067 **Høyre vil:**

2068
2069

- 2070 • Forebygge radikaliserings og ekstremisme i særlig utsatte miljøer.
- 2071 • Forebygge radikaliserings under soning.
- 2072 • Sørge for at alle politidistrikt har god hatkrim-kompetanse.
- 2073 • Arbeide mot diskriminering generelt, og særlig mot fremveksten av antisemittisme.
- 2074 • Styrke tverrfaglig samarbeid mellom politi, helse-, oppvekst- og kulturfunksjoner i kommunene.
- 2075
- 2076 • Mobilisere frivilligheten for å bidra til å forebygge og motvirke rekruttering til kriminelle miljøer og ekstreme grupperinger.
- 2077
- 2078 • Øke kapasiteten i politiets datakriminalitet for å møte nye utfordringer med kriminalitet og trusler på internett og i sosiale medier.
- 2079
- 2080 • Øke innsatsen i kampen mot politisk og religiøst ekstremistiske miljøer.
- 2081

2082 Vold i nære relasjoner

2083 Innsatsen mot vold i nære relasjoner har blitt merkbart styrket de senere årene, og innsatsen skal videreføres. Å oppleve utrygghet eller vold i hjemmet fra nærstående er noe av det vanskeligste og mest integritetskrenkende et menneske kan oppleve. Samfunnets reaksjon skal være klar og tydelig overfor den som utøver slik vold. Høyre mener at kommunene og politiet er særlig viktige i arbeidet med å forebygge og avdekke vold og overgrep i hjemmene. Derfor bør alle kommuner ha en strategi mot vold i nære relasjoner, og det lokale politiet må prioritere dette særskilt.

2090

2091 Høyre vil:

- 2092
- 2093 • Intensivere arbeidet mot tvangsekteskap, familievold og hatmotivert vold.
- 2094 • Styrke arbeidet mot vold i nære relasjoner gjennom bedre samarbeid mellom politi, helsevesen og barnevernet.
- 2095
- 2096 • Sikre krisesentertilbud i hele landet med høy kompetanse på å gi beskyttelse, sikkerhet, råd og veiledning til kvinner, menn og barn som blir utsatt for vold i nære relasjoner.
- 2097
- 2098 • Sikre krisesentrenes kompetanse på rus- og psykiske helseutfordringer.
- 2099 • Utvide og øke bruken av omvendt voldsalarm.
- 2100 • Sikre ofrene bedre ved at gjerningspersonen kan pålegges å flytte fra nærområdet der ofrene bor.
- 2101
- 2102 • Sikre at politiet i hele Norge har spesialkompetanse når det gjelder vold mot barn og vold i nære relasjoner.
- 2103
- 2104 • Bidra til at ansatte på skoler og i barnehager får mer kunnskap om vold og overgrep i nære relasjoner, og prøve ut piloter med «barnas verneombud.»
- 2105
- 2106

2107 Samfunnssikkerhet og beredskap

2108 God beredskap viser seg først når krisen inntreffer. En krise kan være utløst av hendelser fra naturens side, eller den kan komme av enkeltpersoners eller nasjonalstaters handlinger. God samfunnsberedskap betyr at vi evner å samhandle nasjonalt og lokalt, har tydelige ansvarsforhold og kommandolinjer mellom sivile og militære aktører med god kompetanse på alle nivå.

2113

2114 Et godt samarbeid mellom politiet og Forsvaret er viktig i en krisesituasjon. Høyre står ved at det er politiet som innehar den nasjonale kriseledelsen ved en alvorlig hendelse. Samtidig skal det være mulig å påkalle Forsvarets bistand raskt og effektivt dersom det er behov for dette.

2117 Siviltforsvaret har også har en viktig funksjon som forsterkningsressurs og skal fortsette å
2118 fungere som dette.

2119

2120 **Høyre vil:**

2121

2122 • Gjennomgå samfunnsberedskapen og den nasjonale kriseledelsen jevnlig for å sikre at
2123 vår beredskap er på best mulig nivå til enhver tid

2124 • Styrke sikringen mot ras, skogbrann, flom og skred

2125 • Styrke kommunens skogbrannkapasitet, gjennom å bedre beredskapsplaner.

2126 • Sikre et tett samarbeid med EU for å kunne bruke deres ressurser dersom vi har behov
2127 for det.

2128 • Sikre at utbygging av samfunnskritisk infrastruktur ikke settes på anbud til land vi ikke
2129 har sikkerhetspolitisk samarbeid med.

2130 • Sikre et godt samarbeid mellom Forsvaret og politiet i de situasjoner hvor et slikt
2131 samarbeid er aktuelt.

2132 • Oppdatere nasjonale varslingssystemer slik at befolkningen kan nås på SMS.

2133 • Sørge for at politi og andre beredskapsstyrker har nok av nødvendig materiell til å
2134 håndtere en krisesituasjon.

2135 • Ha et godt og moderne cybersikkerhetssystem for å beskytte samfunnsinstitusjoner,
2136 bedrifter og borgere mot hacking og annen datakriminalitet.

2137 • Gjennomføre en omfattende kartlegging av materielle behov for ulike krisesituasjoner,
2138 og vurdere innkjøp og lagring eller eventuelt økt produksjonskapasitet av ulike varer
2139 som anses spesielt kritiske.

2140
2141
2142
2143
2144
2145
2146
2147
2148
2149
2150
2151
2152
2153
2154
2155
2156
2157
2158
2159
2160
2161
2162
2163
2164
2165
2166
2167
2168
2169
2170
2171
2172
2173
2174
2175
2176
2177
2178
2179
2180
2181
2182
2183
2184
2185
2186

En god offentlig sektor

Offentlige tjenester – innbyggerne i sentrum

Høyre vil ha en effektiv og åpen offentlig sektor som setter innbyggerne, næringslivet, frivillige organisasjoner og deres behov i sentrum. Offentlig sektor er til for innbyggerne. Derfor vil Høyre jobbe for at det offentlige alltid skal tilby de beste og enkleste løsningene for folk.

Offentlig sektor er en viktig tilbyder av tjenester, men bør suppleres av private og frivillige initiativ. Høyre tror at de beste ideene for bedre velferdstjenester blir til når det offentlige samarbeider med de private. Det styrker kvaliteten, innovasjon og valgfriheten. Høyre vil ha en trygg, moderne og lett tilgjengelig offentlig sektor som møter folks behov.

Høyre vil:

- Sikre et godt velferdstilbud til innbyggerne uavhengig av hvor i landet de bor, gjennom universelt utformede, effektive, digitale og brukerorienterte tjenester
- Sørge for at private som leverer tjenester til det offentlige ikke har dårligere konkurransevilkår enn offentlige leverandører.
- Fortsette satsingen på digitalisering av offentlig sektor og utvikle sammenhengende digitale tjenester.
- Informasjon om valgmuligheter og kvalitet på ulike tilbud skal være lett tilgjengelig for den enkelte innbygger.
- Innføre standardiserte brukerundersøkelser om kommunale tjenester som alle kommuner pliktes til å gjennomføre årlig, og sikre åpenhet om resultatene av undersøkelsene.
- Sørge for at offentlige aktører i størst mulig grad benytter eller søker løsninger på det private markedet fremfor å utvikle egne løsninger i konkurranse med private aktører.
- Legge til rette for deling av innovative løsninger og beste praksis mellom kommuner.
- Ta i bruk innovasjonskraften blant gründere ved å legge til rette for økt samarbeid mellom oppstartselskaper og det offentlige.
- Øke graden av innovative anskaffelser i det offentlige.
- Styrke partnerskapene mellom næringslivet og offentlig sektor gjennom innovasjonspartnerskap.
- Sette krav om universell utforming i anbud der dette må til for å realisere målet om et universelt utformet samfunn.
- Innføre felles standarder for sak- og arkivsystem for staten og kommunene.

Offentlig ansatte

Det offentlige skal være en god arbeidsplass. Dyktige og engasjerte medarbeidere utvikler bedre velferdstjenester. Høyre mener at det offentlige må bruke sin arbeidsgiverrolle til å skape gode fagmiljøer med muligheter for læring, personlig utvikling og utveksling av erfaringer.

Høyre vil:

- At flere toppledere i det offentlige skal ansettes på åremål.
- Gi mulighet for mer etter- og videreutdanning for å sikre det offentlige best mulig kompetanse, herunder digital kompetanse.

- 2187 • Arbeide for at mer av lønnsdannelsen i offentlig sektor kan skje gjennom lokale
2188 forhandlinger.
2189 • Sørge for at lederlønninger i staten er konkurransedyktige, men ikke lønnsledende.
2190 • Følge opp den nye arbeidsgiverstrategien i staten og tydeliggjøre lederansvaret og
2191 handlingsrommet ledere har for å utvikle og effektivisere virksomheten.
2192 • Videreføre inkluderingsdugnaden med mål om at fem prosent av nyansettelser i det
2193 offentlige skal være mennesker med hull i CV-en, eller med funksjonsnedsettelse.
2194 • Kreve bruk av lærlinger i alle offentlige byggeprosesser.
2195

2196 En digital og effektiv offentlig sektor

2197 Norge har kommet langt i arbeidet med digitalisering. Vi har en digital offentlig sektor,
2198 befolkningen har høy digital kompetanse og vi har digital infrastruktur i verdensklasse. Høyre
2199 mener likevel at det er et stort potensial for å utnytte digitalisering og ny teknologi til å tilby
2200 innbyggerne enda bedre tjenester.
2201

2202 Høyre vil:

- 2203
- 2204 • Bruke kun-en-gang-prinsippet, slik at innbyggere og bedrifter ikke trenger å sende inn
2205 samme informasjon mer enn én gang til det offentlige.
 - 2206 • Fortsette avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen.
 - 2207 • Stille krav om digitale verktøy hos statlige tilsyn.
 - 2208 • Øke tempoet i digitaliseringen av offentlige tjenester i tett partnerskap med
2209 næringslivet.
 - 2210 • Fortsette tidstyvjakten i det offentlige for å fjerne unødig tidkrevende regler og
2211 prosedyrer, slik at tid frigjøres til å løse de viktigste oppgavene.
 - 2212 • Ikke la offentlig sektor utvikle IT-løsninger i egen regi der det allerede finnes gode
2213 løsninger, eller der private kan gjøre jobben bedre.
 - 2214 • Endre lover og regler med sikte på å enklere automatiserte beslutninger der det finnes
2215 klare regler og kortest mulig saksbehandlingstid.
 - 2216 • Gjennomgå lover og regler for å sikre at de er teknologinøytrale, for eksempel ved å
2217 likestille fysisk og digital signatur og fysisk og digitalt oppmøte for innbyggere.
 - 2218 • Gjennomgå nåværende regelverk i samarbeid med næringslivet, for å sikre et oppdatert
2219 lovverk uten hinder for utvikling og innovasjon, for eksempel gjennom digitalisering.
 - 2220 • Styrke det digitale samarbeidet mellom stat og kommune.
 - 2221 • Sørge for at offentlige IT-løsninger utformes slik at sikkerhet og personvern blir
2222 ivarettatt.
 - 2223 • Styrke samarbeidet om digitalisering i Norden slik at vi vi blir en foregangsregion i
2224 Europa når det gjelder grensekryssende digitale løsninger.
 - 2225 • Videreføre et høyt digitaliseringstempo i offentlig sektor og legge til rette for enda flere
2226 digitale selvbetjeningsløsninger
 - 2227 • Investere i mer robust digital infrastruktur, spesielt i kommuner som er sårbare for
2228 naturkatastrofer.
 - 2229 • At offentlig sektor systematisk skal ta i bruk kunstig intelligens som verktøy der det kan
2230 bidra til bedre beslutninger, tilby bedre og mer treffsikre offentlige tjenester og avsløre
2231 misbruk og juks med offentlige midler.
 - 2232 • Styrke konkurranse i mobil- og bredbåndsmarkedet slik at flere får tilgang til fast og
2233 mobilt bredbånd til en lavere pris.

- 2234 • Sette mål om at tilnærmet 100 prosent av norske husstander har tilgang til nett av høy
2235 hastighet innen 2024, og legge til rette for at 5G-utbyggingen bidrar til at vi når målet.
2236 • Sikre rask utbygging av 5G-nettet, og arbeide for at fremtidig 6G og 7G-nett raskt kan
2237 innføres når teknologien tillater det.
2238 • Legge til rette for økt deling av data i og mellom offentlig og privat sektor, blant annet
2239 for å stimulere til utviklingen av smarte byer og kommuner.
2240 • Legge til rette for flere regulatoriske sandkasser for uttesting av ny teknologi i offentlig
2241 sektor.
2242 • Sørge for at alle digitale offentlige tjenester er universelt utformet.
2243 • Endre regelverket slik at generalforsamlinger og årsmøter kan avholdes digitalt.
2244

2245 Mer lokalt selvstyre, mer lokaldemokrati

2246 Høyre vil styrke lokaldemokratiet og legge oppgaver og politiske beslutninger så nært som
2247 mulig. Oppgaver løses best av de som kjenner lokale forhold og påvirkes mest av
2248 beslutningene som tas.

2249
2250 Sterke regioner, jobber og god infrastruktur er en forutsetning for et desentralisert bo- og
2251 arbeidsmarked. Lokal samfunnsutvikling forutsetter godt samarbeid mellom offentlige,
2252 private og frivillige interesser.

2253
2254 For at innbyggere over hele landet skal få tilgang på gode tjenester, må vi ha kommuner som
2255 er i stand til å levere disse tjenestene. Derfor ønsker Høyre å videreføre kommunereformen.
2256 Det vil gi innbyggerne større demokratisk kontroll over kommunen og lokalmiljøet, og sikre
2257 bedre kvalitet i tilbudene. Større kommuner med større fagmiljøer vil også kunne påta seg
2258 flere oppgaver som i dag utføres av fylkene eller staten.

2259
2260 **Høyre vil:**

- 2261
- 2262 • Sørge for at innbyggerne får mer kontroll over egne tjenester ved å øke det kommunale
2263 selvstyret.
 - 2264 • Videreføre kommunereformen, med sikte på færre kommuner med større fagmiljøer
2265 som er bedre i stand til å løse oppgavene de har i dag, og overta flere oppgaver fra staten
2266 og regionene.
 - 2267 • Gjennomføre flere prøveprosjekter hvor store kommuner får ansvar for
2268 fylkeskommunale oppgaver som videregående skoler, veier og kollektivtransport.
 - 2269 • Utrede lovpålagt interkommunalt samarbeid for kommuner som over tid ikke er i stand
2270 til å sikre sine innbyggere grunnleggende, lovpålagte tjenester.
 - 2271 • Evaluere regionreformen og vurdere videreføring eller nedlegging av fylkene som
2272 forvaltningsnivå.
- 2273 **Dissens: Stryk og erstatt med:**
2274 **Ha to forvaltningsnivåer i Norge, og derfor avvikle fylkeskommunen.**
- 2275 • Oppheve statlige begrensninger på skjenketid, og la dette være opp til kommunene selv.
 - 2276 • Fjerne forbudet mot å drikke alkohol på offentlig sted.
 - 2277 • Liberalisere plan- og bygningsloven.
 - 2278 • Styrke bestillerkompetansen til kommunene i forbindelse med anbud og innkjøp.
 - 2279 • Anerkjennelse forskjellene som finnes mellom kommunene, og tillate forskjellig
2280 strandsone- og utmarksforvaltning når naturforhold og befolkningsstørrelse tilsier det.
 - 2281 • Lokaldemokratiet skal stå i en særstilling, og lokal råderett skal være det førende
2282 prinsipp i arealforvaltningssaker.

- 2283 • Ytterligere redusere fylkesmannens mulighet til å overprøve vedtak gjort av kommunen.
2284 • Styrke eiendomsretten, forenkle plansystemet og gi grunneierne økt innflytelse på
2285 forvaltning, regulering og bruk av arealer, også i verneområder.
2286 • Bidra til god stedsutvikling og gode lokalsamfunn for at flere skal ønske å bo i
2287 distriktene.
2288

2289 Bolig som et hjem

2290 I Norge har vi en sterk tradisjon for å eie vår egen bolig. Høyre mener dette er positivt, og
2291 ønsker at flest mulig skal eie egen bolig. Selveierdemokratiet er en av bærebjelkene i det norske
2292 samfunn, og bidrar både til spredt privat eierskap og til sparing på private hender. Å bo i en eid
2293 bolig gir forutsigbarhet, selvbestemmelse og forutsigbarhet for den enkelte. Dette har en
2294 egenverdi. I enkelte deler av landet er det en utfordring at boligprisene har steget mye over lang
2295 tid, og at veien inn i boligmarkedet dermed er blitt vanskelig for mange.

2296
2297 Befolkningsvekst og tilflytting uten tilstrekkelig boligbygging er hovedårsaken til stigende
2298 boligpriser. For å holde prisveksten nede er det derfor viktig å gjøre det enklere å bygge flere
2299 boliger raskere. God tilgjengelighet av byggeklare tomter er en forutsetning for dette.
2300 Forenklinger i reguleringer, deriblant plan- og bygningsloven, raskere saksbehandling og
2301 modernisering av teknisk forskrift er andre tiltak som kan bidra til at det bygges flere boliger.
2302

2303 Høyre vil:

- 2304
- 2305 • Videreføre selveierdemokratiet som en grunnstein i det norske samfunnet.
 - 2306 • Jobbe for at flest mulig får mulighet til å eie sitt eget hjem, for eksempel ved i større
2307 grad å ta i bruk den boligsosiale modellen leie-før-eie over hele landet.
 - 2308 • Fortsette å forenkle og modernisere regelverk og fjerne unødvendige krav og pålegg i
2309 lover og forskrifter som forsinker boligbyggingen.
 - 2310 • Redusere klageadgangen og forenkle prosedyrene når en byggesak er utformet ut fra
2311 gjeldende regulering.
 - 2312 • Være pådriver for at kommunene skal ta i bruk de digitale søknadsprosessene for
2313 regulering og bygging som regjeringen har innført.
 - 2314 • Legge til rette gode bomiljøer og variert boligstruktur.
 - 2315 • Sørge for at Husbanken likebehandler offentlige aktører, boligbyggelag og private
2316 aktører som ønsker å benytte ulike varianter av modellen leie-til-eie.
 - 2317 • Forenkle og modernisere teknisk forskrift med hensikt å gjøre det billigere og bedre for
2318 folk å kjøpe og eie bolig.
 - 2319 • Ta initiativ til en felles nordisk byggteknisk forskrift og krav for å redusere kostnader
2320 og bidra til økt konkurranse.
 - 2321 • Gjøre det enklere for utbyggere å gjennomføre forsøk med nye metoder, og sikre et mer
2322 innovasjonsvennlig regelverk.
 - 2323 • Endre BSU-ordningen slik at beløpet må benyttes ved kjøp av første bolig.
 - 2324 • Øke makssparebeløpet i BSU-ordningen.
 - 2325 • Bygge mer energieffektive og bærekraftige bygg.
 - 2326 • Styrke selveierdemokratiet ved å si nei til nasjonal eiendomsskatt.
2327

2328 Valg og demokrati

2329 Norge har et av verdens mest velutviklede demokratier. Høyre ønsker å styrke demokratiet
2330 ytterligere ved å gi velgerne større innflytelse i lokale og nasjonale valg. En forutsetning for et

2331 velfungerende demokrati er en valgordning som sikrer at velgerne får gjennomslag for sine
2332 preferanser både når det gjelder politikk og personer.

2333

2334 **Høyre vil:**

2335

2336 • Gi velgerne større innflytelse ved å innføre et personvalgstillegg ved stortingsvalg og

2337 øke personvalgstillegget for fylkestingsvalg.

2338 • Beholde 18 år som stemmerettsalder ved både nasjonale og lokale valg.

2339 • Sikre valg i Norge mot utenlandsk påvirkning ved å forsterke valgprosessene, samt

2340 styrke myndighetenes arbeid med å forebygge og avdekke mulige

2341 påvirkningsoperasjoner.

2342

2343
2344
2345
2346
2347
2348
2349
2350
2351
2352
2353
2354
2355
2356
2357
2358
2359
2360
2361
2362
2363
2364
2365
2366
2367
2368
2369
2370
2371
2372
2373
2374
2375
2376
2377
2378
2379
2380
2381
2382
2383
2384
2385
2386
2387

Innvandring og integrering

Streng, forutsigbar og bærekraftig

Norge har en plikt til å hjelpe mennesker i nød og til å gi beskyttelse fra forfølgelse. Høyres mål er at flest mulig mennesker får hjelp. Norge er et land med et arbeidsmarked som krever høykompetent arbeidskraft. Dermed er det også vanskeligere for innvandrere med lav eller ingen kompetanse å komme inn på arbeidsmarkedet, som igjen gjør integreringen vanskeligere og dyrere for Norge, enn det vil være for andre land. Høyre mener at Norge skal gi den hjelpen som gir mest effekt, og i hovedsak bidra økonomisk til å hjelpe flyktninger i nærområdene. Dette vil være langt mer effektivt enn å øke antallet flyktninger som får komme til Norge.

Høyre vil:

- Føre en streng, forutsigbar og bærekraftig innvandringspolitikk.
- Primært hjelpe mennesker på flukt gjennom økonomisk støtte i nærområdene.
- Jobbe for felleseuropeiske løsninger på flyktning- og migrasjonspolitik.
- Være pådriver for avtaler hvor mennesker med reelt beskyttelsesbehov får opphold i tredjeland, og benytte bistandsmidlene som et verktøy for å oppnå enighet eller inngå slike avtaler.
- Returnere asylsøkere som har vært i trygge tredjeland før de kom til Norge.
- Jobbe for at flyktninginnvandring til landet i hovedsak skal skje gjennom uttak av kvoteflyktninger. Seksuelle minoriteter, hele familier uten behov for familiegjennforening og personer med høy sannsynlighet for god integrering skal prioriteres.
- At asylsøkere og flyktninger i likekjønnede forhold skal ha krav på familiegjennforening med ektefelle/partner. For land som begrenser adgang for likekjønnet ekteskap/partnerskap skal dokumentasjonskrav kunne erstattes med sannsynliggjøring.
- Utrede et system hvor Norge gir beskyttelse til sårbare personer med beskyttelsesbehov ved å betale for omplassering til trygge tredjeland.
- Sette et inntektskrav for familiegjennforening på et nivå hvor det er mulig å forsørge familien som kommer.
- Som hovedregel kun gi midlertidig opphold, og forvente tilbakeføring til områder personer har flyktet fra når dette blir trygt.

Oppholdstillatelse og statsborgerskap

Å være norsk statsborger er synonymt med å være norsk. For å få innvilget statsborgerskap må man snakke norsk på et nivå som gjør at man kan delta i arbeidslivet, ta del i sivilsamfunnet, og ha kontakt med andre i samfunnet.

Norge har et sterkt velferdssamfunn bygget på tillit og deltakelse. Forutsetningen for velferden er at så mange som mulig deltar i arbeidslivet. Derfor må mennesker som skal bli en del av samfunnet møtes med støtte og hjelp, men også forventninger og krav.

Høyre vil:

- 2388 • Etablere et hurtigspor i introduksjonsprogrammet med høyere krav til progresjon og
2389 innsats for de som er ekstra motivert, som premieres med at all resterende
2390 introduksjonsstønad utbetales selv om du går rett over i jobb.
- 2391 • Øke botidskravet fra tre til seks år for permanent oppholdstillatelse for borgere utenfor
2392 EØS og de nordiske landene.
- 2393 • Innføre krav om minst fire år med egenforsørgelse for å få permanent oppholdstillatelse.
- 2394 • Innføre krav om arbeidsdeltakelse for å få permanent opphold, med mindre særlige
2395 grunner tilsier at det er urimelig.
- 2396 • Innføre krav om at personer ikke kan ha gjeld til det offentlige, herunder manglende
2397 skattebetalinger eller pålagte tilbakebetalingskrav for offentlige ytelser, dersom de skal
2398 få permanent oppholdstillatelse eller statsborgerskap.
- 2399 • Styrke UDIs arbeid med å sikre identitet. Statsborgerskap og permanent opphold skal
2400 ikke innvilges dersom det er tvil om søkerens identitet.
- 2401 • Statsborgerskap skal ikke innvilges dersom søkeren aktivt motarbeider eller nekter å
2402 samarbeide i arbeidet med å avklare egen identitet.
- 2403 • Innføre en foreldelsesfrist på 20 år i saker hvor statsborgerskap er blitt bevilget på feil
2404 grunnlag.
- 2405 • Evaluere språkkravet om B1 muntlig, og vurdere å øke språkkravet for å få
2406 statsborgerskap til B2 muntlig.
- 2407 • At statsborgerskap skal regnes som endepunktet for integreringen, og derfor åpne for at
2408 mennesker som raskt lærer seg språk, kommer i arbeid, og har integrert seg godt i det
2409 norske samfunnet får muligheten til å få innvilget statsborgerskap raskere.
- 2410 • Ikke endre kravene til statsborgerskap for EØS-borgere og borgere fra de nordiske
2411 landene.
- 2412

2413 God integrering

2414 For Høyre er det viktig at de menneskene som skal bli en del av det norske samfunnet, tar del i
2415 arbeidsmarkedet, sivilsamfunnet og blir godt integrert. Det krever noe av samfunnet som helhet,
2416 og den som skal integreres. Høyre vil legge godt til rette for god integrering ved å videreføre
2417 og forbedre introduksjonsprogrammet. Samtidig må oppfølgingen som folk får, være tilpasset
2418 deres behov- og praktiseres likt over hele landet.

2419 Høyre vil:

- 2420
- 2421 • Sørge for god oppfølging av mennesker i introduksjonsprogrammet.
 - 2422 • Tidlig kartlegge flyktningers kompetanse, slik at de kan få et utdanningstilbud i
2423 introduksjonsprogrammet som øker sannsynligheten for jobb.
 - 2424 • Tilby mottaksklasser ekstra norskopplæring i sommerferien, og stille tydelige krav til at
2425 mottakselever skal bli inkludert i skolens aktiviteter og læringsmiljø.
 - 2426 • Åpne for at språkopplæring kan gjennomføres i kombinasjon med arbeidsdeltakelse.
 - 2427 • Ikke bosette innvandrere i områder der innvandrerandelen er over 30 prosent.
 - 2428 • Sørge for god opplæring i norske verdier og samfunnsnormer, særlig knyttet til aksept
2429 for kvinner, seksuelle og religiøse minoriteter, og ytringsfrihet.
 - 2430 • Samarbeide med frivilligheten og idrettslag for å oppfordre til deltakelse i
2431 sivilsamfunnet.
 - 2432 • Arbeide for større deltagelse blant spesielt innvandrerkvinner fra grupper hvor disse har
2433 lav deltagelse i arbeids- og samfunnsniv.
 - 2434

- 2435
- 2436
- 2437
- 2438
- 2439
- Etablere et tverrfaglig oppfølgingsprogram i samarbeid mellom skole, barnevern og helsetjenestene for barn som har vendt hjem etter en lengre periode i utlandet.
 - Innføre kompetansekrav til lærere som underviser i norsk i introduksjonsprogrammet.
 - Utvikle og forbedre norskopplæringen, blant annet i samarbeid med fagmiljø for språkteknologi og datastøttet språklæring.

2440

2441
2442

Familie, mangfold og likestilling

2443 Familie

2444 Høyre mener at familien er vårt viktigste sosiale fellesskap. Familien skaper og sikrer en trygg
2445 ramme om barns oppvekst. Familier og familiekonstellasjoner i Norge er forskjellige. I tillegg
2446 ser hverdagen annerledes ut for hver enkelt familie. Høyre mener at det offentlige må tilpasse
2447 seg familienes behov, ikke omvendt.

2448

2449 Høyre vil:

2450

- 2451 • Støtte opp om familiens viktige rolle i vårt samfunn.
- 2452 • Sikre «utradisjonelle» familier like rettigheter.
- 2453 • Evaluere tredelingen av fødselspermisjonen og konsekvensene det medfører for
2454 familiene og samfunnet, og ved behov gjøre justeringer for å sikre økt fleksibilitet til
2455 familiene.
- 2456 • Øke fleksibiliteten ved utbetaling av foreldrepermisjon, slik at man kan ta ut en lavere
2457 andel enn 80 prosent uttak, men ha lengre permisjonstid.
- 2458 • Sikre barns rett til samvær med begge foreldre ved samlivsbrudd.
- 2459 • Fjerne kontantstøtten, men innføre en ventestøtte til foreldre som venter på å få
2460 barnehageplass.

2461 **Dissens: Stryk og erstatt med:**

2462 **Beholde kontantstøtten for å sikre reell valgfrihet for familiene.**

- 2463 • Arbeide for enklere adopsjonsregler både i Norge og utenlands.
- 2464 • Innføre femårig boplikt for å motta engangsstønad.
- 2465 • Dele opp engangsstønaden i flere utbetalinger for å sikre økonomisk forutsigbarhet.
- 2466 • Sørge for gode ordninger som gjør det enklere for flere å få barn tidlig.
- 2467 • Arbeide for å gi fedre selvstendig opptjenings- og uttaksrett i forbindelse med
2468 foreldrepermisjon.

2469

2470 Barnevern

2471 Høyre vil ha et godt og sterkt barnevern som ivaretar barnas og familienes beste. Barnevernet
2472 skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får
2473 hjelp og omsorg til rett tid. Da trengs høy kompetanse i alle kommuner slik at også kvaliteten
2474 på tjenestene blir høy.

2475

2476 Høyre vil:

2477

- 2478 • Utrede en modell der kommunene får ansvar for den forebyggende og veiledende del
2479 av barnevernet, og spesialisthelsetjenesten får ansvar for barn som er i
2480 barnevernsinstitusjoner.
- 2481 • At alle kommuner skal ha døgnerberedskap med barnevernsfaglig kompetanse
- 2482 • At det skal stilles krav om interkommunalt samarbeid i barnevernstjenesten for
2483 kommuner som har fem ansatte eller færre i barnevernstjenesten.
- 2484 • Kreve masterutdanning for kommunale barnevernsledere.
- 2485 • At offentlig overtakelse av omsorgen for barn skal være en siste utvei, og at det alltid
2486 skal foretas en ekstravurdering.

- 2487
- 2488
- 2489
- 2490
- 2491
- 2492
- 2493
- At i de tilfeller der det offentlige må overta omsorgen for et barn, skal saken vurderes av ansatte i barnevernstjeneste med fordypning og spesialkompetanse i barnevernssaker.
 - Lovfeste krav om fysisk og psykisk helseundersøkelse av barn som det offentlige overtar ansvaret for.
 - Styrke barnevernets kompetanse på forebygging av rusproblemer.

2494 Mangfold og likestilling

2495 Høyre ønsker et samfunn med muligheter for alle, der alle har de samme mulighetene for å
2496 lykkes, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, etnisitet eller funksjonsevne. Høyre vil legge
2497 til rette for at alle skal kunne leve frie og selvstendige liv, og blant annet være en pådriver for
2498 at universell utforming legges til grunn for samfunnsplanleggingen.

2499

2500 Høyre vil:

- 2501
- 2502
- 2503
- 2504
- 2505
- 2506
- 2507
- 2508
- 2509
- 2510
- 2511
- 2512
- 2513
- 2514
- 2515
- 2516
- 2517
- 2518
- 2519
- Arbeide for et likestilt samfunn.
 - Prioritere barnehager, skoler og offentlig transport i arbeidet for et universelt utformet samfunn.
 - Styrke likemannsarbeidet i de funksjonshemmedes organisasjoner
 - Gjøre likestillingsloven kjønnsnøytral.
 - Gjøre det enklere for arbeidsføre med en funksjonsnedsettelse å komme ut i jobb.
 - Sikre tilstrekkelig kompetanse om LHBT+ blant utdanningspersonell.
 - Styrke innsatsen for aksept og toleranse for LHBT+-personer på eldreheim.
 - Arbeide for at elever med ulike funksjonsnedsettelse skal få tilpasset undervisning i skolen.
 - Øke kompetansen om overgrep blant alle yrkesgrupper som møter barn gjennom sin profesjon.
 - Forsterke arbeidet for likestilling og aksept for alternative livsvalg i minoritetsmiljøer.
 - Arbeide mot negativ sosial kontroll.
 - Forby søskenbarnekteskap for å forhindre negativ sosial kontroll.
 - Styrke innsatsen for å avdekke tvangsekteskap og omskjæring av jenter, med mål om å forhindre dette i størst mulig grad.

2520 Urfolk og nasjonale minoriteter

2521 Norge har gjennom nasjonale vedtak og ratifisering av internasjonale konvensjoner forpliktet
2522 seg til å verne om et mangfold som ivaretar urfolk og nasjonale minoriteter. Samer har rett til å
2523 utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Høyre mener dette språklige, kulturelle og
2524 samfunnsmessige mangfoldet er en berikelse for landet, og vil arbeide for gjensidig respekt og
2525 solidaritet mellom folkegruppene.

2526

2527 Høyre vil:

- 2528
- 2529
- 2530
- 2531
- 2532
- 2533
- 2534
- Bevare og videreutvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv som en del av Norges felles kulturelle arv.
 - Sikre et fullverdig samisk utdannelsestilbud.
 - Ta vare på nasjonale minoriteters kultur og historie.
 - Sikre reindriften som en bærekraftig og dyrevelferdsmessig forsvarlig næringsvei som fortsatt kan være en viktig kulturbærer for det samiske folk.

2535 Kultur, idrett og frivillighet

2536

2537 Kultur

2538 Kulturen og opplevelsene den gir beriker oss som mennesker. Kunst og kultur er en del av vår
2539 nasjonale infrastruktur. Kulturinstitusjonene forankrer oss i vår felles historie, utfordrer oss og
2540 åpner opp for det ukjente. De er en viktig brikke i den nasjonale demokratiske infrastrukturen.
2541 Høyres hovedmål er sterke kulturinstitusjoner som er åpne og tilgjengelige for hele
2542 befolkningen.

2543
2544 Høyre vil skape nye lønnsomme jobber i kulturlivet gjennom å tilrettelegge for kreative
2545 næringsklynger og styrke regionale tiltak. Kunst og kultur på høyt nivå er viktig for å stimulere
2546 og motivere til interesse på amatør- og grasrotnivå. Samtidig er det umulig å etablere toppsjiktet
2547 uten stor aktivitet i bredden. Høyre ønsker sterke og toneangivende kulturinstitusjoner som
2548 sørger for kunst og kultur av ypperste kvalitet, i samspill med aktører fra det frie feltet. Høyre
2549 støtter den immaterielle eiendomsretten for opphavsmenn og kulturaktører, og mener den må
2550 sikres i møte med den teknologiske utviklingen.

2551

2552 Høyre vil:

2553

- 2554 • Fortsette arbeidet for et fritt og levende kulturliv gjennom både offentlig finansiering
2555 og private bidrag.
- 2556 • Anerkjenne de store kulturinstitusjonenes rolle i den demokratiske infrastrukturen, og
2557 sørge for støtte til disse.
- 2558 • Sikre desentralisering og bredde i norsk kulturliv.
- 2559 • Bidra til kvalitet og mangfold i kulturlivet med sterkere vektlegging av kulturens
2560 næringspotensial.
- 2561 • Vurdere et skattefradrag for private bidrag til kulturinstitusjoner.
- 2562 • Tilrettelegge for økt eksport av norsk kulturliv
- 2563 • Sørge for at populære kulturarrangementer som lykkes i å nå et bredt publikum og får
2564 sitt eget inntektsgrunnlag fremdeles skal støttes i en overgangsperiode.
- 2565 • Fortsette å redusere byråkrati i kultursektoren.
- 2566 • Forenkle prosessen med å søke støtte til kulturarrangementer.
- 2567 • Opprettholde filminsentivordningen og en sterk norsk filmproduksjon.
- 2568 • Fortsette satsingen på Talent Norge og norsk talentutvikling.
- 2569 • Ha kulturskoler som gir barn og ungdom kulturell ballast, opplæring og glede i møte
2570 med ulike kunstuttrykk. Kulturskolenes rolle som regionale talentaktører må styrkes.
- 2571 • Ivareta kulturinstitusjonene som sterke og frie kulturaktører og som generatorer for et
2572 rikt kulturliv i hele landet.
- 2573 • Utvide bruk av praksis- og lærlingplasser og aspirantordninger ved kulturinstitusjoner
2574 som mottar statstilskudd.
- 2575 • Sikre gaveforsterkningsordningen, og innføre en ordning hvor sponsorbidrag til kultur
2576 er fradragsberettiget.
- 2577 • Forenkle stiftelsesloven for å legge til rette for mer privat kapital som bidragsyter i
2578 kulturlivet.
- 2579 • Styrke rammebetingelsene for offentlig-privat samarbeid og privat tilleggsfinansiering
2580 i kultursektoren.
- 2581

2582 Tro og livssyn

2583 Religions- og trosfrihet er en grunnleggende menneskerettighet og en forutsetning for et fritt
2584 samfunn. Et godt samfunn har plass for hele mennesket, med den religiøse identiteten og det
2585 livssynet hver enkelt har. Høyre mener det er viktig å sikre muligheten til religionsutøvelse,
2586 samtidig som det er viktig å respektere og sikre sekulær og humanistisk, ikke-religiøs utøvelse
2587 ut fra den enkeltes tro og ønske.

2588
2589 Norge som nasjon og samfunn har en klar historisk tilknytning til den evangelisk-lutherske
2590 kristne tradisjon. Til tross for at Norge de senere tiårene har blitt mer sekulært, og færre besøker
2591 kirken, kan ikke kirkens kulturelle betydning, også for ikke-troende, underdrives. Institusjoner
2592 som bryllup, gravferd, konfirmasjon og dåp praktiseres av mange, og for Høyre er det viktig å
2593 sikre at dette er tilgjengelig for hele befolkningen, i hele landet.

2594
2595 **Høyre vil:**

- 2596
- 2597 • Sikre retten til å tro, eller ikke tro, på det man vil.
- 2598 • Sikre ytringsfriheten for både religiøse og religionskritiske ytringer.
- 2599 • Forby utenlandsk finansiering av trossamfunn i Norge.
- 2600 • Vurdere retningslinjer for en etisk og verdig gravferdspolitik.
- 2601

2602 Medier

2603 En fri presse er en av grunnsteinene i det norske demokratiet. Det offentlige skal legge til rette
2604 for god nyhetsproduksjon, samtidig som mediene skal være uavhengige av politisk press. NRK
2605 som allmenkringaster er en viktig del av vår nasjonale infrastruktur og bør derfor beholdes,
2606 samtidig som det skal være lett å drive konkurrerende, privat medievirksomhet.

2607
2608 **Høyre vil:**

- 2609
- 2610 • Sikre opphavsrettigheter til åndsverk.
- 2611 • Liberalisere bokloven.
- 2612 • Sørge for en mangfoldig og tilgjengelig lokalpresse i hele landet.
- 2613 • Fase ut pressestøtten til riksdekkende aviser, og overføre denne til lokalmedia og et fond
2614 for undersøkende journalistikk og digitalisering.
- 2615 • Beholde et offentlig finansiert, reklamefritt og allment tilgjengelig NRK som en viktig
2616 del av nasjonal infrastruktur.
- 2617 • Arbeide for at internasjonale medieaktører som opererer i Norge, må forholde seg til
2618 norske konkurransevilkår.
- 2619 • Arbeide for at selskaper som mottar annonseinntekter av selskaper i Norge rettet mot et
2620 norsk publikum også betaler skatt i Norge.
- 2621

2622 Idrett, frivillighet og friluftsliv

2623 Idretten og frivilligheten er hjørnesteiner i både lokalsamfunn og for det sosiale limet i
2624 samfunnet. Nordmenns deltakelse i idrett og frivillighet ligger helt i verdenstoppen. Dette er en
2625 av årsakene til at tilliten mennesker imellom er så høy i Norge. Denne tilliten bygger på møtene
2626 mellom mennesker i de små fellesskapene, enten det er i korpset, menigheten, fotballaget eller
2627 frivilligsentralen. Idrett og fysisk aktivitet har stor betydning for folkehelsen. Høyre vil satse
2628 på idrettsanlegg og tilrettelegge for at alle som ønsker det, kan delta i fysisk aktivitet. Da er det
2629 også viktig med gode friluftsområder i lokalsamfunnene.

2630

2631 For Høyre er det et mål at alle skal kunne delta i idretten lokalt, uavhengig av økonomi eller
2632 funksjonsevne. Idretten og frivilligheten er viktig for medmenneskelig kontakt og inkludering,
2633 og må være tilgjengelig for alle.

2634

2635 **Høyre vil:**

2636

2637

- At frivilligheten skal være fri, uavhengig og ha gode vilkår.
- Styrke frivilligheten og idrettens rolle i integreringsarbeidet, gjennom støtte til lavterskeltilbud og aktivitetsguider.
- Sørge for at økonomi ikke er et hinder for at barn kan delta i idretten, og derfor styrke og videreføre utlånsordninger av idrettsutstyr.
- Stimulere til et mangfoldig og tilrettelagt idrettstilbud som bidrar til at flere vil delta lengre i idrett og frivilligheten.
- Videreføre ordningen med fritidskort for barn og unge i lavtlønnede familier.
- Sikre idretten som en åpen, trygg og tilgjengelig arena for alle.
- Sørge for at det bygges idrettsanlegg over hele landet.
- Arbeide for større internasjonale arrangementer i Norge med internasjonale aktører som innfrir krav om godt styresett.
- Myndighetene skal ikke overføre økonomisk støtte til organisasjoner som ikke har gode standarder for godt styresett, likestilling, anti-dopingarbeid og utøvernes rettigheter.
- Bevare enerettsmodellen og Norsk Tippings ansvarlige pengespillmodell, hvor hensynet til de spilleavhengige skal veie tyngst.

2651

Dissens: Stryk og erstatt med:

2654

Oppheve enerettsmodellen og innføre en lisensordning for pengespill etter modell fra Danmark og Sverige, og øremerke en andel av skatteinngangen til idretten for å kompensere for synkende grasrotandel.

2655

2656

2657

- Legge til rette for mer egenorganisert idrett.
- Forenkle systemet med momsfradrag med sikte på bedre forutsigbarhet.
- Tillate alkoholserving ved internasjonale mesterskap og ved kamper i regi av eliteklubber.
- Støtte arbeidet med skilting, merking og kartfesting av stier og turruter i kommunene.
- Fremme friluftsliv i arbeidet med folkehelse og integrering.

2658

2659

2660

2661

2662

2663

2664 Norsk kulturarv og språk

2665 Vår felles kulturarv og kunnskap om den er en viktig del av vår demokratiske og historiske
2666 infrastruktur. I en verden med økende grad av impulser og påvirkning utenfra er det viktig med
2667 kunnskap om egen kultur.

2668

2669

Språket er en forutsetning for deltakelse i samfunnet. God språkforståelse er derfor ikke bare kulturelt viktig, men også en demokratisk forutsetning. Norsk språk er også avgjørende for forståelsen av våre skandinaviske søsterspråk svensk og dansk, og bidrar til en felles skandinavisk identitet som er verdt å ta vare på.

2670

2671

2672

2673

2674 **Høyre vil:**

2675

2676

- Bygge opp under begge målformene som hovedmål.

- 2677 • Styrke det nordiske språksamarbeidet, med mål om at skandinavisk språk skal forstås
- 2678 og brukes når skandinaver interagerer.
- 2679 • Sikre at norsk kulturarv ivaretas og sørge for aktiv overlevering av folkemusikk,
- 2680 folkedans og håndverk, spesielt små og verneverdige fag.
- 2681 • Styrke museenes evne til å ta vare på og gjøre vår nasjonale kulturarv mer tilgjengelig.
- 2682 • Styrke produksjonen av norsk skjønn- og faglitteratur, og bidra til at den skal nå ut til
- 2683 et større internasjonalt publikum.
- 2684 • Gi lokale myndigheter større innflytelse over skrivemåten av lokale navn.
- 2685

2686
2687

Utenriks og forsvar

2688 Norge i verden

2689 Norsk utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser, og styrke Norges posisjon i verden. Høyre
2690 skal føre en politikk som først og fremst ivaretar Norges grunnleggende nasjonale hensyn. Dette
2691 innebærer ivaretagelse av våre økonomiske interesser og trygghet, samt deltagelse i
2692 forpliktende internasjonalt samarbeid for å løse vår tids felles globale utfordringer. Høyre
2693 mener Norge må agere i verden etter klart definerte prioriteringer og i tråd med norske
2694 interesser. Dette innebærer at vi fremover gjennomfører en kritisk gjennomgang av
2695 ressurstildelingen til våre utenriksstasjoner, slik at vi kan utøve et tilstrekkelig diplomati for å
2696 dekke Norges behov. Norge må opprettholde og utvikle vårt gode bilaterale forhold til viktige
2697 partnere slik som de nordiske landene, USA, EU, Storbritannia, og Tyskland.

2698
2699
2700

Høyre vil:

- 2701 • Føre en utenrikspolitikk som ivaretar norske interesser.
 - 2702 • Arbeide for nødvendige reformer av FN og WTO for å sikre effektivitet og legitimitet i
2703 de viktigste internasjonale organene.
 - 2704 • Inngå flere frihandelsavtaler med tredjeland.
 - 2705 • Være en pådriver for global frihandel og inngåelse av gode frihandelsavtaler, også med
2706 utviklingsland.
 - 2707 • Alle norske utenriksstasjoner skal være i stand til å bistå norsk næringsliv.
 - 2708 • Gjennomgå ressursbruken på utenriksstasjonene for å kunne prioritere stasjoner som
2709 styrker bånd til nære allierte.
 - 2710 • Forsterke forholdet til USA basert på felles sikkerhetsinteresser, økonomisk samkvem,
2711 de norsk-amerikanske vennskapsbånd, og felles verdier som demokrati og frihet.
 - 2712 • Arbeide for sterkere internasjonalt samarbeid for nedrustning og mot spredning av
2713 atomvåpen og andre masseødeleggelsesvåpen.
 - 2714 • Bidra til å opprettholde et godt forhold til flere parter i Midtøsten, og utdype handels-,
2715 nærings- og forskningssamarbeid med Israel.
 - 2716 • Opprette en mekanisme for å kontrollere utenlandske direkteinvesteringer, og sørge for
2717 at Norge ikke gjøres sårbart for politisk press fra fremmede makter gjennom slike
2718 investeringer.
 - 2719 • At meldeplikt for utenlandsk eierskap skal følge like strenge regler som i EU.
- 2720

2721 Europapolitikk og EU

2722 Selv om Norge ikke er medlem av EU, så er vi en del av Europa både geografisk, kulturelt og
2723 historisk. Gjennom historien har Norge tjent på det europeiske samarbeidet, men tapt på
2724 europeisk splittelse. Derfor er europeisk samarbeid en grunnleggende norsk interesse, og en av
2725 bærebjelkene i utenrikspolitikken. Det handler ikke bare om handel, men også demokrati,
2726 sikkerhet og fellesskap. Høyre støtter et norsk EU-medlemskap, og mener dagens EØS-avtale
2727 er grunnleggende viktig for landet, men det er ikke aktuelt for Høyre å melde Norge inn i EU
2728 uten at et flertall av befolkningen har sagt ja til medlemskap gjennom en folkeavstemning.

2729
2730

Høyre vil:

- 2731 • Arbeide for norsk EU-medlemskap.
- 2732

- 2733
- Føre en aktiv europapolitikk og forsvare EØS-avtalen.
- 2734
- At EØS-avtalen skal ligge til grunn som et krav for enhver regjering Høyre deltar i.
- 2735
- At Norge skal være en aktiv samarbeidspartner med EU i spørsmål knyttet til klima, demokrati, sikkerhet og helse.
- 2736
- 2737
- Sørge for et nærest mulig forhold til Storbritannia utenfor EU.
- 2738

2739 Utvikling og menneskerettigheter

2740 Handel og internasjonalt samarbeid er en drivkraft for økonomisk vekst og en forutsetning for
2741 utbredelse av demokrati og menneskerettigheter. Norge spiller en stor rolle innen global
2742 utvikling, og bidrar til at mennesker kan arbeide seg ut av fattigdom.

2743 Fremtidens utviklingspolitikk skal støtte opp om prosesser som skaper varige endringer og gjør
2744 landene bedre i stand til å skape egen vekst. Humanitær bistand skal gis til de mest sårbare og
2745 til dem som rammes av krig, konflikt og katastrofer. Samtidig er det av betydelig interesse for
2746 Norge og verden at en større andel av norsk bistand går til klimatiltak i utviklingsland. Disse
2747 landene opplever en sterk befolkningsvekst og industrialisering. Dersom vi skal nå de globale
2748 klimamålene, må disse landene hoppe over fossilstadiet, og gå rett til fornybarstadiet.

2750

2751 Høyre vil:

- 2752
- Opprettholde Norges posisjon som en viktig bidragsyter innen den globale utviklingspolitikken.
- 2753
- Rette hoveddelen av norsk bistand inn mot klima, rene hav og jenters utdanning i utviklingsland.
- 2754
- Arbeide for et mer effektivt FN, der menneskerettighetene gis prioritet på tvers av organisasjonens arbeidsområder.
- 2755
- Følge opp FNs bærekraftsmål.
- 2756
- Sørge for at Norge fører en politikk for å fremme kvinners rettigheter, likestilling og LHBT+-personers rettigheter internasjonalt.
- 2757
- I hovedsak unngå direkte stat-til-stat bistand, men forvente at mottakere av bilateral bistand viser reell vilje til å opprettholde og styrke menneskerettigheter, demokratisk utvikling og ytringsfrihet.
- 2758
- Sørge for at norsk bistand blir mer effektivt forvaltet og resultatorientert, og konsentrere bistanden mer ved å gi høyere støtte til færre land.
- 2759
- Gjennomføre en kritisk gjennomgang av norske utviklingsmidler for å sikre mer målbare resultater, og sørge for åpenhet om bruk av resultater for bistanden.
- 2760
- Arbeide for økt handel mellom Norge og verdens fattige land.
- 2761
- Kanalisere en større andel av norsk bistand gjennom Norfund.
- 2762
- Bidra til fortsatt økte norske investeringer i utviklingsland.
- 2763
- Arbeide for at norsk bistand bidrar til ressursmobilisering og økt politisk vilje til endring i mottagerlandene.
- 2764
- Redusere midlene som brukes til bistand, og erstatte dagens prosentmål for pengebruk med klare resultatmål for bistanden.
- 2765
- Gjennomføre en kritisk gjennomgang av organisasjoner som i dag får norsk støtte.
- 2766
- Ikke støtte organisasjoner som oppfordrer til vold eller som fremmer hatefulle ytringer, rasisme eller antisemittisme.
- 2767
- Fjerne støtten til palestinske organisasjoner og institusjoner som oppfordrer til terror, vold, kjønnsdiskriminering og antisemittisme.
- 2768
- 2769
- 2770
- 2771
- 2772
- 2773
- 2774
- 2775
- 2776
- 2777
- 2778
- 2779
- 2780

- 2781 • Bidra humanitær nødhjelp i krisesituasjoner.
2782

2783 Nordområdepolitikk

2784 Høyre vil ivareta Nordområdene som Norges viktigste sikkerhetspolitiske region og strategiske
2785 satsingsområde.

2786 Nordområdepolitikken må samles om de opprinnelige målsettingene, som er en
2787 sikkerhetspolitikk bygget på avskrekking og beroligelse med økt militær tilstedeværelse i nord.
2788 Samtidig ønsker Høyre en realisering av det store næringspotensialet som kan sikre Nord-Norge
2789 varierte og attraktive jobber og levedyktige samfunn i bygd og by.
2790

2791
2792 **Høyre vil:**
2793

- 2794 • Styrke forsvarets tilstedeværelse i nord.
- 2795 • Videreføre den historiske satsingen på infrastruktur i nord, inkludert bredbånd.
- 2796 • Videreutvikle romfartssatsingen i nord.
- 2797 • Øke samarbeidet med nordlige delstater i USA, Storbritannia, EU og de nordiske
2798 landene i nordområdepolitikken.
- 2799 • Utvikle en felles vest-nordisk nærings- og utviklingsstrategi sammen med Danmark,
2800 Island, Grønland og Færøyene.
- 2801 • Opprettholde Norges lederrolle for lav spenning i nord gjennom Arktisk Råd.
- 2802 • Ivareta et godt naboforhold med Russland og øke samarbeidet innenfor områder av
2803 felles interesse. Samtidig være tydelig på grunnleggende norske samfunnsverdier og
2804 sikkerhetspolitiske interesser.
- 2805 • Styrke og videreutvikle folk til folk-samarbeidet i nordområdene for å redusere
2806 spenning og øke forståelsen mellom folk.
- 2807 • Opprettholde en norsk befolkning på Svalbard, og arbeide for at andelen nordmenn
2808 øker.
- 2809 • Jobbe for internasjonal oppslutning til og forståelse av Svalbardtraktatens
2810 bestemmelser.
- 2811 • Styrke forskningen og legge til rette for mer polar-, klima- og romforskning.
- 2812 • Utforme et regionalt kompetanseløft tilpasset arbeidslivets behov og bygge opp
2813 desentraliserte tilbud for at folk skal kunne utdanne seg der de bor.
2814

2815 Et sterkt forsvar

2816 Statens viktigste oppgave er å sørge for innbyggernes sikkerhet og samfunnets trygghet. Høyre
2817 vil videreutvikle et forsvar som sikrer Norges suverenitet, interesser og handlefrihet. Norge
2818 ivaretar NATOs tilstedeværelse i nordområdene, og NATO sørger for Norges sikkerhet. Høyre
2819 mener Norges sikkerhetspolitiske interesser ivaretas gjennom beroligelse, avskrekking,
2820 sikkerhet og stabilitet i våre egne nærområder, i tillegg til å bidra internasjonalt i samarbeid
2821 med våre allierte. Høyre vil fortsette å styrke Forsvarets reaksjonsevne, kampkraft og
2822 utholdenhet.
2823

2824 **Høyre vil:**
2825

- 2826 • Øke bevilgningene til Forsvaret med NATOs to prosent-ambisjon og opprettholde
2827 dagens nivå på minst 20 prosent investeringsandel, i tråd med Wales-vedtaket.
- 2828 • Styrke verneplikten som institusjon og sørge for økt rekruttering.

- 2829 • Sikre et landsdekkende og slagkraftig Heimevern, med god reaksjonsevne.
- 2830 • Sikre et helhetlig og balansert forsvar med gjensidig forsterkende kapasiteter innen
- 2831 land-, sjø- og luftmakt.
- 2832 • Sikre sterk norsk tilstedeværelse i våre nærområder, situasjonsforståelse,
- 2833 suverenitetshevdelse i hele landet og en troverdig forebyggende avskrekking.
- 2834 • Bidra til å styrke NATOs kollektive forsvar og opprettholde Norges gode posisjon i
- 2835 alliansen.
- 2836 • Sikre bred internasjonal forståelse for de komplekse sikkerhetspolitiske utfordringer
- 2837 som preger våre nærområder.
- 2838 • Styrke forsvarssamarbeidet med våre viktigste alliansepartnere, USA, Storbritannia,
- 2839 Nederland, Tyskland og Frankrike.
- 2840 • Styrke det nordiske og europeiske forsvarssamarbeidet, som supplementer til NATO.
- 2841 • Videreutvikle og styrke Forsvarets kapasiteter for å håndtere nye scenarier innen
- 2842 etterretning, cyber og nye, hybride trusler.
- 2843 • Sikre gode og forutsigbare rammevilkår for norsk forsvarsindustri.
- 2844 • Videreutvikle totalforsvaret i tråd med den skjerpede sikkerhetspolitiske situasjonen og
- 2845 samfunnets behov i fred, krise og krig.
- 2846 • Bedre Forsvarets verktøy for offentlig kommunikasjon med publikum.
- 2847 • Videreutvikle Forsvarets samarbeid med andre etater, slik som politi og tollvesen.
- 2848 • Bedre samfunnets sikkerhet og beredskap, herunder forsynings sikkerheten og styrke
- 2849 evnen til å ivareta samfunnets kritiske funksjoner.
- 2850 • Ta i bruk kunstig intelligens i Forsvaret, etter hvert som teknologien utvikles, i tråd med
- 2851 landets forsvarspolitiske interesser og Forsvarets behov.
- 2852 • Sørge for at grunnleggende nasjonale funksjoner er tilstrekkelig sikret.
- 2853 • Jobbe for at sivil sektor og næringslivet styrker sin evne til beredskapsstøtte i
- 2854 krisesituasjoner.
- 2855 • Sørge for at veteraner får tilstrekkelig oppfølging etter endt tjeneste.
- 2856 • Bedre vilkårene for familiene til soldater på utenlandsoppdrag, blant annet ved å gi den
- 2857 hjemmenværende forelderen foreldrekvoten til den som er ute og ikke får tatt ut sin kvote
- 2858 grunnet tjenesten.
- 2859 • Fortsette moderniseringen av Forsvaret, og gjennomføre planlagte investeringer i nytt
- 2860 materiell og utstyr.
- 2861 • Fjerne kravet om at en andel av byggebudsjett skal brukes til kunst når byggene har
- 2862 militære formål eller skal driftes av Forsvaret.
- 2863